

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Korupce v EU

The Corruption in the EU

Student: Bc. Martin Vlček

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Ostrava 2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

ve smyslu § 17, odst. f, zákona č. 111/98 Sb. a Studijního a zkušebního řádu pro studium v magisterských studijních programech Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, čl. 23 až 26

Jméno diplomanta: **Bc. Martin Vlček**

Studijní obor: **Eurospráva**

Název tématu:

Korupce v EU

Anglický název tématu:

The Corruption in the EU

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í (o s n o v a):

Úvod

1. Teoretické vymezení korupce

2. Korupce v EU

3. Podnikatelské prostředí ovlivněné korupcí

Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Přílohy

Rozsah průvodní zprávy: 50 – 60 stran

Rozsah příloh: podle potřeby

Seznam odborné literatury:

ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J. a BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H. Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1

KLIKOVÁ, CH. *Hospodářská politika : aktualizované vydání*. Ostrava: Sokrates, 2006. 339 s. ISBN 80-86572-37-4

CHMELÍK, J. a kol. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Linde Praha, a.s., 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Datum zadání diplomové práce: 12. listopadu 2007

Datum odevzdání diplomové práce: 25. dubna 2008

.....
diplomant

.....
vedoucí DP

L. S.

.....
vedoucí katedry

.....
děkan

V Ostravě dne 12. 11. 2007

Čestné prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracoval samostatně. Přílohy dané mi k dispozici jsem samostatně doplnil.

V Ostravě dne: 23. 4. 2008

Bc. Martin Vlček

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Janě Gibarti, Ph.D., vedoucí diplomové práce, za poskytnuté rady a odborné vedení.

Obsah diplomové práce

Úvod.....	8
1 Teoretické vymezení korupce.....	10
1.1 Historie korupce	10
1.2 Druhy korupce	11
1.3 Charakteristika, příčiny a důsledky korupčních jednání.....	15
1.3.1 Korupce v ekonomických teoriích.....	19
2 Korupce v EU	22
2.1 Orgány a instituce ES/EU	22
2.1.1 Úřad pro koordinaci boje proti podvodům (UCLAF)	22
2.1.2 Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (OLAF)	23
2.1.2.1 OLAF a Česká republika.....	26
2.1.3 Služba pro koordinaci protikorupčních operačních aktivit (AFCOS).....	26
2.1.4 Evropský policejní úřad (EUROPOL).....	28
2.1.5 Evropská jednotka pro soudní spolupráci (EUROJUST).....	29
2.2 Právní základ protikorupčních aktů Evropského práva	31
2.2.1 Potřeba legislativních zásahů proti korupci.....	33
2.2.2 Právní základy pro protikorupční akty v komunitárním právu.....	34
2.2.3 Právní základy pro protikorupční akty ve třetím pilíři	38
2.3 Případy korupce v EU	40
2.3.1 Santerova Komise.....	41
2.3.2 Zpráva o korupci při ničení deštných pralesů.....	42
2.3.3 Aféra EUROSTAT	45
2.3.4 Zahraniční zastoupení Evropské komise	47
3 Podnikatelské prostředí ovlivněné korupcí.....	49
3.1 Vymezení podnikatelského prostředí.....	49
3.2 Indikátory měření kvality podnikatelského prostředí	50
3.2.1 Transparency International	51
3.2.1.1 Index vnímání korupce (CPI).....	51
3.2.1.2 Index plátců úplatků (BPI)	55
3.2.1.3 Globální barometr korupce (GCB).....	57
3.2.2 Světová banka.....	58
3.2.2.1 Agregátní indikátory správy (AGI)	59

3.2.2.2 Index zajištění státu (SCI).....	61
Závěr.....	63
Literatura	66
Seznam zkratk	
Seznam příloh	

Úvod

Korupce a korupční jednání dnes patří k nejzávažnějším negativním jevům fungování rozvinutých liberálních demokracií. Tento fenomén zasahuje různé oblasti lidské činnosti a projevy korupce bývají natolik odlišné, že nalezení jednoduchého a účinného řešení není snadné. Moderní demokratické společnosti jsou založeny na principu svobody a otevřenosti, což na jedné straně zaručuje volnost občanům, na druhé straně se však takto otevřená společnost vystavuje tlakům velkého množství osobních zájmů jednotlivců a skupin. Tyto zájmy ale mohou být v rozporu s principy svobody a otevřenosti.

Pojem korupce není jednoznačně definován. V evropském pojetí se korupce považuje za jednání, při kterém dochází k nějaké směně mezi úředníkem a tím, kdo mu nabízí nějakou výhodu. V tomto pojetí patří ke korupčnímu jednání aktivní a pasivní uplácení a nepotismus. Obecněji lze korupci chápat jako zneužití postavení pro dosažení soukromého finančního, statusového nebo jiného zisku, služeb nebo protislužeb. Korupce může nabývat nejrůznějších podob a forem, ale vždy se jí účastní minimálně dvě strany. Jde tedy o jednání, jehož výsledkem je na jedné straně spokojenost s poskytnutím neoprávněné výhody a na straně druhé poškození veřejného zájmu, tedy nespokojenost ostatních.

Korupce jako společenský jev tedy ve svém důsledku škodí celé společnosti, poškozuje a ohrožuje demokratické formy vlády, chod veřejné správy jako celek, řádný chod finančního hospodaření státu a územních samospráv, ohrožuje veřejný majetek a ekonomickou stabilitu země. V posledních letech narůstá počet případů, kdy je korupce využívána organizovanými zločineckými organizacemi. Organizovaný zločin disponuje velkými finančními prostředky a korupce ta může nabývat velkých rozměrů s nepředvídatelnými následky. Cílem takové aktivity je proniknutí a postupné ovládnutí politických, společenských a ekonomických struktur.

V boji s korupcí je důležitý i postoj široké veřejnosti ke korupčnímu jednání. Sociologické výzkumy ukazují, že lidé mnohdy jednají pod vlivem korupční morálky. Některé korupční normy a praktiky se vždy tak, že veřejností ani nejsou do souvislosti s korupcí dávány. Projevuje se to zejména ve styku se státní správou.

Předkládaná diplomová práce si klade za cíl poskytnout náhled do problematiky korupce se zaměřením na problémy spojené s tímto fenoménem v rámci Evropské unie a zhodnotit činnost a jednání příslušných institucí Evropských společenství v boji proti korupci.

První kapitola se zabývá teoretickým vymezením korupce z hlediska jejího historického vývoje a členění, zkoumá charakteristiku, příčiny a důsledky korupčních jednání. Krátce se zabývá také pojetím korupce v ekonomických teoriích. Druhá kapitola je zaměřena na korupci v Evropské unii. Na národní i mezinárodní úrovni existuje množství institucí zaměřených na boj s korupcí, tato kapitola představuje takové instituce fungující v Evropských společenstvích a zabývá se právním základem protikorupčních aktů Evropského práva, a to jak v prvním, tak ve třetím pilíři. Poslední část této kapitoly obsahuje informace o některých konkrétních korupčních případech odhalených v Evropské unii. Třetí kapitola popisuje korupci v podnikatelském prostředí. Vymezuje pojem podnikatelského prostředí, podnikání a korupce, uvádí několik indexů používaných k měření korupce a seznamuje s organizacemi, které takováto měření provádějí.

1 Teoretické vymezení korupce

Vymezení pojmu „korupce“ není jednotné, neexistuje definice, která by byla akceptována v řadách odborné i laické veřejnosti. V minulosti bylo učiněno mnoho pokusů o definování korupce. Bylo na ni nahlíženo z odlišných úhlů pohledu, každý z nich však plně nezohledňoval či podcenil některý z jejích aspektů. V současné době je zřejmě nejjednodušší a nejpoužívanější definice, kterou poprvé použila ve svých studiích Světová banka. Ta popisuje korupci jako zneužití veřejné moci k soukromému prospěchu.

Původ samotného pojmu „korupce“ (latinsky „corrumpere“) vychází ze slovního základu latinského výrazu „rumpere“ (zlomit, rozlomit, přetrhnout) a výrazu „corruptus“ (následek zlomu, přetrhnutí). V překladu pak tento pojem znamená „znečištěný, zkažený, zvrácený, podplacený“. Korupce tak zahrnuje všechny projevy, ze kterých získává neoprávněný prospěch subjekt poskytující za to materiální či nemateriální výhody tomu, kdo prospěch poskytuje.

1.1 Historie korupce

Negativní, příp. pozitivní, vnímání korupce a v návaznosti na to také přijímané právní normy týkající se korupce se v historii stále vyvíjely. Co se v jedné době považovalo za morální, bylo v jiné době označováno a trestáno jako korupce. Například v období římské republikánské konstituce bylo nezákonné kupování hlasů. Naproti tomu ještě v relativně nedávné době Francie i Spojené království akceptovaly prodej veřejných úřadů. Ve Spojených státech amerických byly ve 20. letech 20. století přijímány reformy mající za cíl dostat pod kontrolu nemorální a protiprávní chování, které se do té doby považovalo za běžné mezi soukromým a veřejným sektorem.

Velkou úlohu v homérském Řecku hrály dary, které se zpravidla poskytovaly v očekávání vzájemného daru. K negativním jevům té doby patřila také úplatnost soudců. Athény dále požadovaly po politicích, aby zdůvodňovali své veřejné výdaje před tribunálem občanů, jehož rozhodnutí mohla být potvrzena soudci. Po dobytí Řecka Římem v roce 146 před n. l. korupce ještě více kvetla, například se prodávaly úřednické tituly. Korupce byla také jednou z hlavních příčin pádu Říma.

Kolem roku 300 došlo v Římské říši k velkým změnám a vláda se změnila na dominát, což byla prakticky samovláda císaře. To mělo za následek obrovský úpadek práva. Ediktem milánským došlo ke zrovnoprávnění křesťanství a po antických předchůdcích se korupce rozšiřovala po Evropě. Se vznikem evropských států od 15. století se v podstatě vytvořily dvě skupiny lidí, a to nositelé moci a lidé knížecího stavu, kteří byli mocí nastoleni nebo se s její pomocí prosadili. Ty moc rovněž korumpovala, což se projevovalo zejména v obchodování s duchovními hodnotami a neadekvátním prodejem veřejných funkcí a odpustků.

Korupční praktiky byly v různých obdobích v dějinách jinak pojímány a trestně hodnoceny. Nejvíce se to projevovalo přijímáním darů státními úředníky při výkonu státní moci. Zatímco dary přijímané těmito úředníky, které byly spjaté s výkonem státní (veřejné) moci, byly jako korupce jednoznačně označovány, posuzování darů, které s výkonem veřejné moci přímo nesouvisely nebylo jednoznačné. Někde se tyto dary za korupci považovaly, jinde nikoliv.

1.2 Druhy korupce

Korupci lze klasifikovat podle mnoha kritérií. Například podle kritéria existence dohody mezi aktéry korupce na korupci přímou a nepřímou, podle charakteru korupčních vztahů na korupci individuální nebo organizovanou, podle četnosti korupčních vztahů na korupci ojedinělou nebo recidivující, podle aktérů korupce na korupci domácí (determinovanou místními tradicemi, zvyky) nebo importovanou (dovezenou z jiných států), či podle teritoriálního kritéria na korupci místní, národní a mezinárodní. Mezi nejvýznamnější druhy korupce patří:

a) Peněžní korupce

Tento druh korupce bývá nejčastější ve veřejné správě, zejména v úřednickém aparátu a u policie, kde si chtějí zaměstnanci přilepšit. Vyskytuje se obvykle ve styku soukromé osoby s osobou úřední, např. úplatek dopravnímu policistovi. Označuje se též jako „drobná korupce“, která jedincům neposkytuje zvláštní výhody, spíše jim usnadňuje život. Tato forma korupce není považována za zvlášť nebezpečnou, při vyšší četnosti výskytu však může způsobit velké škody. K tomuto druhu korupce může dojít také mezi dvěma soukromými osobami, většinou v obchodním styku. Vzniklá škoda pak nevzniká státu přímo, ale nepřímo, například v souvislosti s krachem firmy a neodvedení daní.

Problémem u této korupce je stanovení spodní hranice úplatku, od které by bylo jeho poskytnutí nebo přijetí trestným činem, v právních předpisech. Řešením, alespoň pro veřejný sektor, pak zpravidla bývá pravidlo, že jakýkoli úplatek požadovaný nebo přijatý veřejným činitelem (v české terminologii je nutné chápat v širším pojetí, tedy i úředníkem) je považován za trestný čin.

b) Byrokratická korupce

Tento druh korupce se vyznačuje tím, že se na ní podílí více úředníků s různým postavením či zaměřením. Může se stát, že pracovník, který korupci neschvaluje bude přeřazen na jiné místo nebo propuštěn „z organizačních důvodů“. Při tomto druhu korupce se prospěch korumpujícího odráží ve ztrátě jiné osoby. Korumpovaná osoba tím získává zvláštní výhody. Byrokratická korupce se často objevuje při udělování různých licencí nebo vývozních licencí. Tato korupce se vyskytuje méně často ve státech s pevnou, kvalifikovanou a málo početnou byrokracií.

Za součást byrokratické korupce bývá označována i tzv. administrativní korupce, definovaná jako nezákonné poskytování výhod. Přesnější definici tohoto druhu korupce uvedla Světová banka, podle které jde o *„kroky jednotlivců, skupin či firem ve veřejném i soukromém sektoru směřující k ovlivnění zákonů, předpisů a vyhlášek k vlastnímu prospěchu cestou nezákonného a nepřůhledného poskytování soukromých výhod veřejným činitelům“*¹⁾. Čím větší je organizovaná jednotka, tím větší je i míra korupce. Na úrovni Evropských společenství je pohyb finančních prostředků rozsáhlý a uvádí se, že ročně je ve státech Evropských společenství a Evropské komisi zaregistrováno několik tisíc různých korupcí a podvodů s celkovým objemem blížícím se 1 miliard eur.

c) Vnitřní korupce

Utváří se při vnitřním úředním styku, buď mezi úředníky jednoho nebo různých orgánů veřejné moci, nebo také mezi politiky. Cílem vnitřní korupce je dosáhnout mocenských pozic vytvářením vztahů závislosti, které zabezpečí následné prosazování zájmů. Nejčastěji jde o korupci obchodní firmy vůči politickému reprezentantovi. Ke snížení výskytu tohoto druhu korupce je zapotřebí více konkretizovat a specifikovat rozsah veřejných úkonů. Obecně lze konstatovat, že korupce ve veřejné správě má pro ekonomickou i mravní stabilitu

¹⁾ *Anticorruption in Transition A Contribution to the Policy Debate* [online]. Světová banka. 2000. [cit. 27. dubna 2006]. Dostupné na Internetu: <http://www.worldbank.org/wbi/governance/pdf/contribution.pdf>.

země velký význam. Její nebezpečnost pro společnost se zvyšuje tím, že ji začínají využívat organizátoři mezinárodního zločinu.

d) Politická korupce

Nejčastěji bývá spojena se získáním lepšího postavení v politické oblasti. Předmětem tohoto druhu korupce dary na volební kampaně, hrazení diet politikům při zahraničních „pracovních“ cestách, atd. Za politickou korupci se rovněž považuje poskytnutí politického postu výměnou za zakrytí nějakého skandálu. Politická korupce ve své podstatě vede k prodeji úřadů známému již z antiky i středověku. Nebezpečnost politické korupce spočívá zejména v tom, že se vyskytuje u vrcholných představitelů státu, kde má nejpříznivější podmínky. Tyto se odtud snadno přenášejí na nižší stupně veřejné moci, čímž se stává, že je korupce vnímána jako něco běžného, přirozeného, sice nemorálního, ale nikoli protiprávního.

S touto formou korupce bývá často zaměňován lobbying, který je v podstatě běžnou součástí každodenního politického života a jedná se o nekorupční činnost. Podle některých odhadů se v Bruselu pohybuje až třináct tisíc lobbyistů a po Washingtonu, D.C., je tak Brusel druhým největším lobbyistickým centrem na světě.

e) Manažerská korupce

V tomto druhu korupce jde o provázání podnikatelské činnosti s úředními orgány. Do této oblasti spadá množství korupčních jednání, od padělání razítka při celním odbavování, předstírané dopravy zboží, až po urychlení úřední činnosti. Tento druh korupce se uplatňuje hlavně v oblastech, které ovlivňuje stát a nichž stát plní také kontrolní funkce. Může se rovněž stát, že korupčně jednající osoba je zároveň pověřena jednáním potlačujícím korupci, například u veřejných zakázek.

Součástí manažerské korupce je velmi často se vyskytující **obchodní korupce**, u které dochází k porušování rovnosti mezi podnikatelskými subjekty. Příkladem obchodní korupce může být jednání zaměstnance veřejné správy, který při veřejné obchodní soutěži prozradí konkurenci za úplatek cenové podmínky jiného soutěžícího, resp. soutěžících. K obchodní korupci se přiřazuje také drogová korupce rozšířená zejména v jižní Americe a Asii. Například podle mexických odborníků dávají tamní drogové kartely ročně 500 milionů USD na podplácení státních úředníků, policistů i politiků.

f) Korumpování systému

Jde o pronikání korupce do státní správy a politické soustavy státu a tím ovlivňování celého ekonomického systému a demokratické instituce. Postihuje celý stát a patří k nejnebezpečnějším druhům korupce, neboť dochází k trvalému, nebo dočasnému, skrytému propojení systému státní správy s korupční klientelou. Jedním z hlavních korupčních výhod je beztrestnost korumpujících, čímž dochází zejména k nárůstu organizovaného zločinu. Tento druh korupce se objevuje zejména v méně politicky a organizačně stabilizovaných (rozvojových) zemích. Důvodem existence tohoto druhu korupce jsou především nízké platy ve veřejném sektoru, nezřídka pod hranicí životního minima. Některé zdroje uvádí, že tento druh korupce byl velmi rozšířen v socialistických státech střední a východní Evropy před rokem 1989, kde byla korupce v podstatě tolerována.

g) Nepotismus

Nepotismus lze definovat jako prosazování příbuzných a oblíbenců do společensky nebo ekonomicky vlivných pozic, a to s vědomím okamžitých či budoucích protislužeb. Za korupční jednání je považována zmiňovaná protislužba, která nemusí být vyjádřena v penězích. Za korupci se tedy nepovažuje, pokud například statutární zástupce obchodní společnosti jmenuje svého příbuzného do podřízené funkce. Nepotismus se může objevit na úrovni státu, společnosti či instituce. Žádná země není proti tomuto jevu imunní. Tento jev je však zcela určitě neslučitelný s demokracií, neboť umožňuje vytváření zájmových skupin, které snadněji hledají cesty tam, kde se o něčem rozhoduje.

K nepotismu lze přiřadit též **klientelismus**, což je zvýhodňování na základě přátelských vztahů, prostřednictvím sítě známých. Jde většinou o reciproční vztah, takže každý subjekt má vůči druhému povinnosti. Tento druh korupce byl typický pro socialistické státy střední a východní Evropy. Klientelismus je svou povahou rovněž blízký organizovanému zločinu. Záleží jen na tom, kým jsou osoby zapojené do výše zmiňovaných recipročních vztahů.

Pod klientelismus řadíme také **favoritismus** (nadržování), při němž jde o závislost na svém ochránci, a **prominentismus** spočívající v tom, že jedna osoba působí v několika veřejných úřadech, což podporuje institucionalizaci a systémovost korupce.

Nepotismus i klientelismus mohou mít pro ekonomiku státu fatální důsledky, jestliže se rozšíří mezi nejvyšší společenské vrstvy a rodinné klany a skryté vzájemné konexe budou kontrolovat významné obchodní transakce.

1.3 Charakteristika, příčiny a důsledky korupčních jednání

Pro posouzení korupce je důležitý její předmět, tj. co nabízí korumpující korumpovanému. Není přitom rozhodující, jak velký podíl na korupční transakci má korumpující a korumpovaný, který z aktérů je dominantní. S tím souvisí i časový moment korupce, který může být založen na jednom případě nebo na delším poskytování vzájemných výhod, tedy systematicky poskytované nabídce a odměně. Ta přitom nemusí následovat bezprostředně po nabídce.

V praktickém životě se zejména „velká korupce“ vyskytuje nejčastěji v oblasti veřejných zakázek, zejména ve stavebnictví a zdravotnictví. Zde se státní (veřejný) sektor setkává se sektorem soukromým. Například v České republice během uplynulých 13 let platily tři různé zákony o veřejných zakázkách, přičemž každý z nich byl mnohokrát novelizován. V uvedeném období se tedy oblast zadávání veřejných zakázek měnila více než 25x a těmto stále se měnícím pravidlům se musely přizpůsobovat nejen zadávací instituce, ale i soutěžící společnosti. Tato skutečnost společně s absencí účinného monitoringu a dozoru korupční jednání přímo umožnila. Za běžný úplatek při veřejných zakázkách se zejména ve zdravotnictví a stavebnictví uvádělo 10 – 20 % hodnoty zakázky.

Významná je také otázka rozsahu realizované „velké korupce“, resp. její nebezpečnost pro stát či státy, ve kterých se odehrává. Zde záleží zejména na posouzení významu příslušnými státními institucemi a hlavně na rozsahu potenciální škody vzniklé korupcí. Rozsáhlá korupce může vážně postihnout ekonomiku, neboť dochází k přesunu rozpočtových výdajů z různých oblastí, například ze sociálního sektoru, na posílení represivních složek. Namísto veřejně prospěšných projektů se tak posiluje státní aparát, což má demoralizující účinky na daňové poplatníky.

Pro určení rozsahu a rozšíření korupce je důležitým faktorem organizovanost potenciálních korumpujících, kteří si mohou „rozdělit trh“ a postupovat vůči státním institucím či úředníkům ve shodě, tedy bez úplatků. Z pohledu daňových poplatníků se však situace nelepší, neboť zisky namísto úředníků získají monopolistické společnosti. Navíc,

pokud tyto společnosti vlastní zahraniční kapitál, zisky jsou převedeny do jiného státu, což ve svém důsledku znamená snížení investic v dané zemi a zpomalení či stagnace hospodářského růstu. V satelitních státech bývalého sovětského bloku byla korupce natolik rozšířená, že mocenská síla politiků byla téměř neomezená. Nastala tak paradoxní situace, že každý, kdo chtěl uplatňovat legální požadavky, byl postaven mimo zákon. Po pádu totalitních režimů se očekávalo, že konkurenční tržní síly povedou ke snížení korupce, avšak nestalo se tak. Vznikající tržní ekonomiky byly nuceny využívat málo stabilní politický i správní aparát, který nebyl schopný zaručit ochranu majetku občanů. Nedostatečná a pomalá přeměna legislativy a liberalizace ekonomiky vedly k uplácení úředníků.

Korupční aktivitu lze zkoumat také v souvislosti s hospodářským životem společnosti. Dalo by se očekávat, že s liberalismem, úspěchy tržního hospodářství a rostoucí kupní silou obyvatelstva bude korupce ustupovat. Avšak touha po penězích a úspěchu byla silnější než pravidla morálky a člověk se tak stal „otrokem trhu“, zejména v terciální sféře. Jako typický příklad může sloužit porucha televizoru. Přestože příčina poruchy nemusí být v samotném přijímači, ale například v rozvodu signálu, prodejce požaduje doručení televizoru do prodejny, případně na jiné dohodnuté místo. Majiteli přijímače tak vznikají náklady s dopravou přístroje na toto místo a následně zpět domů.

Korupci je nutno posuzovat i podle subjektů, které se na ni podílejí. Počtem osob zapojených do korupce se míra společenské závažnosti korupce zvyšuje. Tím, že korupce ohrožuje demokratickou formu vlády, podlamuje i základy státu samotného, vedle něhož se vytvářejí nevolené, paralelní mocenské struktury, a tím vzniká ničím neohraňovaná, nezákonná ekonomika. Hospodářský systém je poháněn cílem maximalizace zisku. Právní systém je zaměřen na zajištění stability prostředí, v němž se odehrávají společenské procesy. Zatímco dříve byla korupce funkcí nedostatečné morální vyzrálosti jedince, dnes je indikátorem nedostatků v legislativě a exekutivě.

Korupce jako politický problém je velmi starý jev. Historie prokázala, že demokratické formy politického uspořádání mohou pozitivně usměrňovat podněty k omezování korupce, na druhé straně však může korupce nepříznivě ovlivňovat demokratický systém. Ať tak či tak, demokratické státní zřízení se může nejlépe chránit před korupcí tím, že největšímu počtu lidí ve státě umožňuje dosáhnout zisk legálním způsobem.

Poměrně rozšířenou formou korupce, v Evropě zejména v 90. letech 20. století, je financování politických stran z nelegálních zdrojů či na úkor státu. Náklady na politickou reprezentaci mohou být vyšší než příspěvek poskytovaný státem a proto jej politická uskupení obcházejí. Ani politické strany v České republice se tomuto neduhu v minulosti nevyhnuly.

Častým doprovodným jevem korupce je zneužívání pravomoci veřejného činitele, souběžné vykonávání funkcí, upřednostňování nebo zprostředkování kontraktů pro velké veřejné zakázky. Základním opatřením je pak reforma veřejné správy, která musí být uvnitř systémově propojena a zvenčí napojena na provoz veřejných institucí. Možnými opatřeními by mohlo být:

- reforma veřejných programů a modernizace jejich fungování,
- redukce rozhodovacích pravomocí úředníků,
- decentralizace úřednických pravomocí,
- systém motivací veřejných činitelů,
- systém monitorování činnosti úředníků,
- tvorba protikorupčních zákonů, systém trestů,
- kontrola konfliktů zájmů,
- tvorba všeobecně platného etického kodexu pracovníků veřejné správy.

Vytvořit účinný systém, který by snížil či zcela eliminoval hrozbu korupce je velmi složitý, ne-li přímo nemožný úkol, který vyžaduje přijetí řady opatření v klíčových oblastech společnosti. Jedná se o oblast rozvržení moci ve státě, oblast finanční, oblast legislativní a oblast informační (transparentnost).

a) Státní moc

Státní moc v demokratických společnostech nesmí být soustředěna v rukou několika málo jedinců. Pravomoci musí být dostatečně delegovány tak, aby důležitým rozhodnutím majícím dopad na celou společnost byla přítomna také širší veřejnost.

b) Oblast financí

Je potřebné vytvořit mechanismy monitorování toků peněz a vnitřní finanční kontrolní systémy, které zajistí dostatečnou a efektivní kontrolu nad používáním veřejných zdrojů. Jde například o:

- vytvoření programu odměňování zaměstnanců veřejné správy, ve kterém by výše platů odrážela zodpovědnost spojenou s těmito pozicemi a byla srovnatelná s výší platů v soukromém sektoru,
- odměňovat protikorupční jednání,
- sankcionovat korupci formou ztráty zisků z korupce.

c) Oblast legislativní

Justiční systém musí být nezávislý a státní zastupitelství by mělo účinně bránit členy justice proti neadekvátní kritice. Je třeba zabránit korupci v soudním systému. Ta se projevuje zejména ztrátou soudních spisů, odkládáním případů či cíleným přidělováním případů konkrétním soudcům. Soudci musí být apolitici a jejich jmenování politicky neutrální. Soudci musí mít dobré platové ohodnocení, možnost kariérního růstu a musí existovat jasná pravidla pro jejich trestání včetně odvolávání.

Legislativní opatření musí být srozumitelná a jednoznačná, zákony by neměly být příliš represivní, musí platit pro všechny stejně a působit preventivně. Rovněž je potřeba zavést dostatečné pravomoci a odpovědnosti orgánů činných v trestním řízení a zřídit nezávislé instituce s vyšetřovacími a trestními pravomocemi. Rovněž je nutné, aby veškeré zavedené systémy byly nastaveny k rychlému souzení korumpovaných činitelů. Některé hlasy požadují, aby legislativa zabránila poslancům měnit během jednoho volebního období politickou příslušnost a vytvořila mechanismy, které by dohlížely na to, aby přední státní činitelé neschvalovali pro ně výhodné právní předpisy.

d) Oblast informační, transparentnost

Veřejnosti musí být dána možnost poskytovat a přijímat informace o aktivitách veřejného i soukromého sektoru a o jejich vzájemné interakci. K tomu mají sloužit komunikační kanály, především internet, tisk, speciální knihovny či informační systémy, a to jak celoplošné, tak zřízené jednotlivými institucemi.

Korupce je také problém ekonomický. Korupce ovlivňuje negativně především ekonomiku státu, protože podkopává legitimitu a efektivnost veřejné správy, poškozují obchodní morálku a základy tržního hospodářství, neboť funguje jako substitut tržních procesů. Dále také zvyšuje ceny, vede často ke vzniku dvojích cen a vzniku nelegálního, korupcí nasyceného „trhu“. Korupce rovněž zvyšuje státní zadlužení a kvůli poklesu hodnoty

investic, způsobenému obtížným odhadnutím ekonomických procesů ve společnosti, blokuje vývoj inovací. Rozvíjí se stínové hospodářství, snižuje se zaměstnanost.

1.3.1 Korupce v ekonomických teoriích

V ekonomické teorii se s problémem korupce setkáváme až s příchodem teorie veřejné volby v polovině 20. století a rozvojem nové institucionální ekonomie v poslední třetině 20. století.

Teorie veřejné volby interpretovala korupci především jako důsledek rostoucí role státu v tržních ekonomikách, spojený se státem blahobytu. Zvýšený zájem ekonomů o korupci její ekonomické aspekty podnítily, zejména v 80. a 90. letech 20. století, mnohé empirické výzkumy zaměřené na důsledky korupce ve světových ekonomikách. V tomto období se začínají objevovat i první odborné studie a ekonomické analýzy zaměřené na problematiku ekonomických dimenzí korupce, možnosti jejího exaktního uchopení, vazby korupce na ekonomickou výkonnost státu, ekonomický růst, zahraniční obchod, investice, apod. Po pádu socialistických režimů ve střední a východní Evropě tento proces zintenzivněl. Ukázalo se, že tyto transformační ekonomiky mají velké problémy s korupcí, která sama o sobě představuje vážnou bariéru vznikajících tržních vztahů a nových demokratických režimů.

V řadě teorií školy veřejné volby je korupční chování analyzováno ve spojení s veřejnou správou a politikou a také v souvislosti s chováním podnikatelů, kteří v ekonomickém prostředí s rostoucí účastí státu přesunují své podnikatelské aktivity z ekonomického trhu na trh politický. Škola veřejné volby ukázala, že na politickém trhu mají vládní úřady monopolní postavení v oblasti své činnosti a že ve světě s vysokou regulací je ekonomický trh a tržní alokace nahrazena politickým trhem a alokací založenou na netržním rozhodování politických monopolistů sledujících své vlastní cíle, tedy maximalizaci zisku, užitku. Podnikatelských zisků je pak dosahováno spíše prostřednictvím různých státních podpor a regulací než klasickým podnikatelským umem. Jednání podnikatelů se tak více zaměřuje na ovlivňování politických rozhodnutí, lobbying a korupci pro získání veřejné zakázky či náklonnosti úřadů, což může výrazně napomoci ekonomickému úspěchu firmy. Tendence, kdy se ekonomické jednání přesunuje z ekonomického trhu na trh politický nazývá škola veřejné volby vyhledáváním renty. Úplatky pak představují součást těchto aktivit, příslušná výše úplatku je zahrnuta do vyjednávací strategie. Podnikatel je připraven

nést korupční náklady, aby získal výhodu, ze které plyne renta, tedy zisk, na který by v konkurenčním prostředí nedosáhl nebo dosáhl s většími než korupčními náklady. Vyhledávání renty je v každé ekonomice nežádoucím jevem. Pokud by byly lidské i materiální zdroje vynaložené na tuto činnost využity jinde, mohly by vytvořit užitečné statky a služby.

Škola veřejné volby zásadně změnila pohled na úlohu státu a funkci hospodářské politiky a odhalila pravé motivy politického rozhodování tím, že odmítla pojetí člověka, který se přesunem ze soukromé do politické sféry změní z člověka maximalizujícího svůj zisk na člověka sledujícího pouze veřejný prospěch. Důslednou analýzou individuálních motivací a zájmů politiků nabídla tato škola vážné argumenty proti rychlému růstu velikosti veřejného sektoru a prosazování stále větších rozpočtových příjmů nutných k financování projektů, jejichž efektivnost postupně klesá. Poukázala tak i na závažný problém demokratického politického procesu, kterým je nedostatečná kontrola vlády, politiků a byrokracie.

Přístup nové institucionální ekonomie umožnil pochopit problém korupce v mnohem širší dimenzi reálných ekonomických struktur a vztahů. *„Z perspektivy zorného úhlu nového institucionalismu lze korupční chování vymezit jako odchylku od formálních pravidel. Tam, kde je korupce silně zakořeněna zvykem či tradicí, patří korupce k široké síti neetických neformálních institucí.“*²⁾ Korupce nestojí vně ekonomického systému, ale existuje jako endogenní instituce a jako taková představuje systém s vlastní kulturou a tradicí, což snižuje efektivitu boje s korupcí. Například pokusy o eliminaci korupce cestou výměny zkorumpovaných lidí se zcela minuly účinkem. Důvodem byla skutečnost, že dosazením nových lidí do nezměněných korupčních poměrů se tito lidé velmi brzy začali také chovat korupčně, stejně jako jejich předchůdci, příp. z místa odejdou. Součástí korupce jsou tedy korupční normy, pravidla a vazby vzájemné důvěry, bez jejichž dodržování by korupce nebyla možná. Tyto normy a pravidla se vyskytují právě tam, kde existují poruchy systému formálního institucionálního uspořádání. Selhání formálních institucí tedy otevírá prostor pro šíření korupčních norem jako neformálních institucí. Vzhledem k tomu, že korupce má svá vlastní pravidla, normy i mechanismy šíření, korupční a formální instituce si konkurují. Může se tak stát, příkladem mohou být země třetího světa, že korupce bude suplovat úlohu formálních institucí. Při opakovaných korupčních akcích jsou navíc korupční normy reprodukovány a samy korupční systém řídí, pronikají na veřejnost a šíří kolem sebe korupční

²⁾ VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, str. 103.

klima. To představuje „soubor kolektivních představ, popřípadě kulturních vzorů, které zneužívání veřejných pravomocí, dávání a braní úplatků činí pro obyvatele dané země samozřejmým a zvykově omluvitelným aktem“³⁾. Korupční klima tak pomáhá zavádět korupční transakce jako legitimní způsob chování. Ke stabilizačním prvkům korupčního systému je nutné zahrnout také odhalené a zveřejněné korupční aféry vrcholných veřejných představitelů, ať už politických, mediálních či sportovních a také existenci dlouhodobě otevřených a nepotrestaných korupčních kauz. Ke stabilitě korupčních systémů přispívá také formalizace korupce, ke které přispívá zejména lobbying..

Korupce, ať už jako nahodilá forma ignorance závazků vůči státu a právu nebo jako substituční systém formálních institucí, působí nelegálně ve skryté podobě. Z hlediska dlouhodobého však vykazuje značnou stabilitu spojenou se sítí neformálních sociálních vazeb, zejména klientelismu, protekce, nepotismu, a potřebná institucionální změna se pak prosazuje jen velmi těžko.

³⁾ FRIČ, P. a kol. Korupce na český způsob. 1. vyd. Praha: G plus G, 1999, str. 74

2 Korupce v EU

V březnu 1999 nezávislý vyšetřovací orgán ustanovený Evropským parlamentem zveřejnil výsledky šetření⁴⁾ o tom, zda se členové Evropské komise pod vedením Jacquese Santera dopustili korupce, defraudace nepotismu a přecházení nedostatků ve fungování Komise mlčením. Pro četná obvinění nakonec celá komise odstoupila, čímž vyvrcholila krize, která Evropskou unii sužovala již od roku 1998, kdy J. Santer přiznal nesrovnalosti ve vyúčtování za rok 1996. Evropský parlament se poté, do té doby nejprůraznější formou, rozhodl uplatnit politickoprávní odpovědnost osob stojících v čele evropské exekutivy za projevy korupce, defraudace a nepotismu.

I když trestní právo náleží do pravomoci členských států, na základě zásady komplementarity se začala silněji rozvíjet policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Předmětem této spolupráce jsou zejména organizovaný zločin, rasismus, terorismus a také korupce a podvody spojené s porušováním finančních zájmů EU.

2.1 Orgány a instituce ES/EU

2.1.1 Úřad pro koordinaci boje proti podvodům (UCLAF)

Proti podvodům a korupci v souvislosti s finančními zájmy ES byl rozhodnutím Rady EU ze dne 24. 6. 1988, č. 88/376/EHS, vytvořen Úřad pro koordinaci boje proti podvodům – UCLAF. Ten plnil v rámci ES jednak koordinační a jednak metodickou funkci. Jeho úkolem bylo v souvislosti s potlačováním korupce zastupovat zájmy ES ve vztahu k jednotlivým orgánům a institucím Společenství i členským státům. Tuto činnost vykonávali kontroloři.

Konkrétní činnost spočívala ve stanovení a kontrole opatření sloužících k prevenci a postihu případů podvodů, a to především pro potřeby trestního stíhání. Nešlo však o trestněprávní ani o trestněprocesní kompetence, tedy například vyšetřování podezřelých případů, vyslýchání osob, zajišťování potenciálních pachatelů, provádění domovních prohlídek a zabavování dokumentů, atd., což podle zásady komplementarity náleželo členským státům. UCLAF mohl pouze koordinovat, šetřit a připravovat, přičemž úzce spolupracoval s dotčenými institucemi členských států. Koordináční justiční spolupráce měla

⁴⁾ *First Report on Allegations regarding Fraud, Mismanagement and Nepotism in the European Commission* [online]. 15 March 1999 [cit. 11. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.europarl.europa.eu/experts/report1_en.htm

spočívat v rychlém navázání kontaktů se soudci a státními zástupci členských zemí a zajišťování jim technické a operativní činnosti. Všichni zaměstnanci UCLAF měli oznamovací povinnost a též povinnost zachovávat tajemství. Úřad byl zodpovědný za všechny aspekty potlačování trestné činnosti postihující rozpočet Společenství. V roce 1995 a 1997 byly věcné kompetence UCLAF rozšířeny vedle podvodů i na korupci a praní špinavých peněz, a to na základě prvního a druhého protokolu k Dohodě o ochraně finančních zájmů ES.

2.1.2 Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (OLAF)

OLAF byl založen rozhodnutím Evropské komise ze dne 28. 4. 1999, č. 1999/352, s účinností k 1. 6. 1999 (organizační struktura OLAF tvoří přílohu č. 1). Evropská komise po desetileté činnosti koordinačního orgánu UCLAF dospěla k přesvědčení, že je potřeba vytvořit nový orgán s širšími pravomocemi. Činnost OLAF je upravena především nařízením č. 1073/1999 Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. 5. 1999 a č. 1074/1999 Rady z téhož dne, o vyšetřováních vedených orgánem OLAF.

Z legislativního hlediska vychází OLAF z Úmluvy o ochraně finančních zájmů ES a ze dvou protokolů této úmluvy, které upravují právní postupy spojené s implementací úmluvy, stanovují příslušné definice v oblasti korupce, umožňují výměnu informací a zabývají se problematikou právní odpovědnosti fyzických a právnických osob a praním špinavých peněz. Praktická činnost OLAF a její konkrétní výsledky jsou založeny na jeho povinnosti prošetřit podezření z „iregularit“ či vlastních podvodů, přičemž všechny orgány EU jsou povinny poskytnout OLAF v případě takových podezření okamžitou informaci. OLAF je především vybaven vyšetřovacími pravomocemi v oblasti správního práva. OLAF může požadovat od kohokoli informace, které jsou potřebné pro vyšetřování, disponuje oprávněním požadovat přístup k informacím a ke struktuře evropských institucí, například k bankovním kontům, dále má právo obdržet obsah všech dokumentů atd.

Ačkoli hlavním výsledkem práce OLAF jsou zprávy o vyšetřování připravené na základě relevantních vnitrostátních pravidel pro dokazování, není sám trestněprávním donucovacím orgánem. OLAF předává své zprávy národním veřejným žalobcům pořádkovým orgánům v rámci EU. Případné trestní stíhání stále náleží do působnosti členských zemí. V jeho statutu je výslovně určeno, že je povinen pracovat v těsné součinnosti

s příslušnými orgány členských států a musí prošetřovat i podezření z případných podvodů a jiných trestných činů.

OLAF provádí jednak externí vyšetřování s národními vyšetřovateli proti mezinárodní povaze zločinu a jednak interní vyšetřování, které má zaručit bezproblémové fungování evropských institucí. K externímu vyšetřování patří především namátkové kontroly a inspekce prováděné v členských státech za účelem ochrany finančních zájmů EU. Při interním vyšetřování se vychází ze zkušenosti, že žádná země ani instituce nejsou uchráněny před případy korupce nebo porušení povinnosti ze strany jejich úředníků. Tato vyšetřování jsou prováděna v souladu s ustanovením smluv, zejména v souladu s protokolem o výsadách a imunitách a pracovněprávními ustanoveními pro úředníky ES. Jsou také prováděna ve shodě s ustanoveními o lidských právech a základních svobodách a pravidly o utajování a ochraně údajů. V praxi probíhá interní vyšetřování tak, že po zahájení vyšetřování OLAF informuje o této skutečnosti dotčenou osobu, která má právo na ochranu podle článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Přitom vždy působí jako koordinátor například při policejním a celním vyšetřování, neboť postupy se řídí národním právem a kontrolují je příslušné národní orgány. Navíc je OLAF oprávněn požadovat od kterékoliv dotčené osoby informace, které považuje za důležité pro svá vyšetřování. Je oprávněn provádět namátkové kontroly příslušných ekonomických subjektů tak, aby měl přístup k informacím, které by mohly mít souvislost s možnými protiprávními činy těchto subjektů.

V čele OLAF je generální ředitel jmenovaný Evropskou komisí na 5 let, kterému při vyšetřování nesmí být ukládány žádné pokyny ze strany vládní či jiné instituce, včetně Komise. Ředitel je ze zákona nezávislý při vedení vyšetřování podvodů ovlivňujících rozpočet Společenství. Pokud by nabyl dojmu, že Komise přijala opatření, které narušuje jeho nezávislost, je oprávněn proti jednání Komise podat žalobu Evropskému soudnímu dvoru. OLAF je podroben pravidelné kontrole plnění vyšetřovacích funkcí jen ze strany Dozorčího výboru, který tvoří pět nejvýše postavených osob v různých oblastech působnosti této organizace, nezávislých na orgánech EU i dalších subjektech Společenství. Členové Dozorčího výboru jsou jmenováni na tříleté období po společné dohodě Evropského parlamentu, Rady a Komise. Toto období může být prodlouženo. OLAF je však nezávislý i na tomto výboru.

OLAF disponuje vlastními odborníky na trestní právo z téměř každého členského státu EU. OLAF zároveň zaměstnává celní úředníky, příslušníky tajné policie, daňové odborníky, odborníky na zemědělskou a veterinární problematiku, účetní a auditory, veřejné žalobce, odborníky na oblast výpočetní techniky a další. Tito odborníci působí v oddělení právních poradců, stejně jako odborníci na evropské právo. Vyšetřovatelé OLAF i ostatní úředníci a pracovníci ES pracují výhradně v zájmu Společenství a jsou povinni vzdát se svých funkcí a při práci mít na zřeteli jen zájmy Společenství. Nesmí přijímat instrukce od jakékoli vlády, orgánu, organizace nebo osoby nezávislé na instituci.

Stále se vyskytují připomínky, proč je potřeba zaměstnávat několik set lidí k ochraně rozpočtu Evropských společenství. Odpovědí je velikost rozpočtu ES, tedy stovky miliard euro v příjmech a výdajích, který OLAF chrání zhruba ze 115 %, konkrétně 100 % výdajů a zhruba 15 % příjmů představujících vlastní zdroje ES. Evropský rozpočet je díky své velikosti daleko víc ohrožen zločinnými aktivitami než jednotlivé národní rozpočty. Jako příklad těchto aktivit lze uvést úplatkářství ve veřejné správě a útoky na DPH a systém nepřímých daní. Rovněž prostředky plynoucí na strukturální činnost ve výši cca 30 % rozpočtu jsou snadným terčem pro podvody a korupci v oblasti veřejných zakázek a výběrových řízení. Navíc je jediným orgánem, který má jednoznačně přímý ekonomický zájem přednostně poskytovat ochranu evropským zdrojům za všech okolností. Rovněž je nespornou výhodou mít v rámci „nedotknutelných“ orgánů ES vnitřní vyšetřovací jednotku, která svou existencí výrazně přispívá ke snižování nebezpečí vzniku kompetenčních konfliktů mezi členskými státy.

OLAF je útvarům spadajícím pod první pilíř a patří k institucionální struktuře Evropského společenství jednající na základě oprávnění ES a tudíž podle správního práva. OLAF netvoří součást třetího pilíře ani mezivládní struktury v rámci Evropské unie, podle kterých jsou uskutečňovány veškeré záležitosti evropského trestního práva a kam patří EUROPOL a EUROJUST. Evropské orgány spolu úzce spolupracují v záležitostech společného zájmu. OLAF se pohybuje ve své činnosti na rozhraní prvního a třetího pilíře a má v rukou prostředky, jak tuto hranici překročit. OLAF není policejní složkou. Jde spíše o právní nástroj k administrativnímu vyšetřování. Říká se též, že je motorem „Evropy práva“ proti mezinárodní povaze kriminality, která poškozují zájmy Společenství.⁵⁾

⁵⁾ DAVID, V., NETT, A. Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. Praha: C. H. Beck, 2007. 354 s. ISBN 978-80-7179-562-9

2.1.2.1 OLAF a Česká republika

Kontaktním bodem pro spolupráci s OLAF bylo v České republice určeno rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 17. 5. 2000 Nejvyšší státní zastupitelství.

Dne 22. 10. 2001 bylo podepsáno „Ujednání o spolupráci mezi Evropským úřadem boje proti podvodům a Nejvyšším státním zastupitelstvím ČR o boji proti podvodům a jiným protiprávním činům poškozujícím finanční zájmy Společenství“, které vstoupilo v platnost dne 1. 1. 2002. Na ujednání navázalo jednání Nejvyššího státního zastupitelství s OLAF a dalšími institucemi, které se uskutečnilo ve dnech 28. a 29. 1. 2002. Výsledkem jednání byl mimo jiné návrh dohod o spolupráci mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a ostatními zúčastněnými institucemi. Již byly uzavřeny dohody o spolupráci mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Ministerstvem financí – Generální ředitelstvím cel, dále Ministerstvem dopravy a spojů, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem zemědělství a Nejvyšším kontrolním úřadem.

K uvedené problematice se dále vztahuje usnesení vlády č. 601 ze dne 18. 6. 2003, ke zdokonalení spolupráce mezi OLAF a státními orgány České republiky, které ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, aby při nesrovnalostech týkajících se finančních prostředků Evropských společenství, u nichž vzniklá nebo předpokládaná škoda činí nejméně 5.000 eur, informovali o těchto případech Nejvyšší státní zastupitelství za účelem prověření, zda nedošlo ke spáchání trestného činu, a aby poskytli součinnost při vytváření Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím finanční zájmy Evropských společenství.

Národní strategie byla s mírným zpožděním přijata usnesením vlády č. 456 ze dne 12. 5. 2004. Strategie zahrnuje systém vnitřní kontroly hospodaření s finančními prostředky jednotlivých programů z celkového rozpočtu Evropské unie, systém AFCOS a vnitřní komunikační síť, hlášení zjištěných nesrovnalostí, legislativní úpravu ve vztahu k závazkům vyplývajícím ze smluv k ochraně finančních zájmů ES.

2.1.3 Služba pro koordinaci protikorupčních operačních aktivit (AFCOS)

AFCOS je jedním z kontaktních míst mezi členskými státy a OLAF. Na úrovni OLAF se pak hovoří o OAFCN (OLAF Anti-Fraud Communicators Network), který je právě tvořen systémem národních kontaktních bodů AFCOS. V České republice je tímto národním

kontaktním bodem Nejvyšší státní zastupitelství, což zdaleka není pravidlem pro ostatní členské státy EU, kde jde např. o úřady, předsedy vlád, ministerstva financí či vnitra.

Ve vztahu ke státním orgánům je AFCOS orgánem koordinace, spolupráce a komunikace. To konkrétně znamená, že AFCOS:

- koordinuje postupy při prevenci, zjišťování, klasifikaci, registraci a případném vyšetřování (administrativním i trestním) nesrovnalostí při nakládání s prostředky pocházejícími z EU,
- zajišťuje spolupráci s OLAF a jeho partnerskými organizacemi vždy, když si tak OLAF vyžádá při vyšetřování nesrovnalostí,
- komunikuje s OLAF a jeho partnerskými institucemi při hlášení nesrovnalostí a výměně informací,
- zabezpečuje vlastní školicí aktivity.

Pracovní charakter AFCOS je tedy multidisciplinární. Nesrovnalosti a podvodná jednání musí být hlášeny zejména proto, že poškozují nebo ohrožují finanční zájmy ES i národní finanční zájmy a mohou upozornit na existující nebo hrozící větší národní nebo mezinárodní podvody nebo trendy. Konkrétně může jít o neoprávněný příjem, úmyslné jednání nebo opomenutí vztahující se k použití nebo předložení falešných, nesprávných či neúplných prohlášení či dokumentů, neposkytnutí informací za porušení zvláštní povinnosti nebo za podezření na podvodné jednání.

Odhaduje se, že Evropská unie díky nesrovnalostech v účtech přichází každý rok o 2 až 10 % svých prostředků, přičemž většina těchto ztrát je v oblasti zemědělství. Například v roce 1998 zmizely prostředky ve výši cca 1 miliarda USD určené na humanitární pomoc. Počet odhalených případů však zůstává relativně nízký, zpět se podaří získat peníze jen ve 20 až 30 % případů.

V České republice byl AFCOS vytvořen tak, že nejprve bylo na základě rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 17. 5. 2000 Nejvyšší státní zastupitelství určeno kontaktním bodem pro spolupráci s OLAF v České republice. Spolupráce byla zahájena dne 15. 12. 2000 jednáním, které iniciovalo právě Nejvyšší státní zastupitelství a kromě pracovníků OLAF se ho zúčastnili zástupci všech resortů, kterých se problematika boje proti podvodům a jiným

protiprávním jednáním bezprostředně týká. Výsledkem jednání byl návrh „*Ujednání o spolupráci mezi Evropským úřadem pro potírání podvodných jednání (OLAF) a Nejvyšším státním zastupitelstvím České republiky v boji proti podvodům a jinému protiprávnímu jednání, které poškozuje finanční zájmy Společenství v období před vstupem České republiky do Evropské unie*“. Konečná verze ujednání byla podepsána v říjnu 2001. Díky tomu také byla předběžně uzavřena přístupová kapitola 28 – Finanční kontrola.

Navazujícími důležitými dokumenty jsou „*Dohody mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a jednotlivými resorty o vzájemné informovanosti v boji proti podvodům a jinému protiprávnímu jednání poškozujícímu finanční zájmy Společenství v období před vstupem České republiky do Evropské unie*“. Za Ministerstvo financí byla Dohoda o spolupráci aprobována dne 25. 4. 2002, k témuž dni vstoupila v platnost a zároveň jako v ostatních resortech byli jmenováni odpovědní pracovníci pro spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím. V souladu s uzavřenými dohodami byl ustanoven Výbor pro registraci výsledků šetření případů a tím byla vytvořena struktura pro spolupráci s OLAF v České republice, tzv. síť AFCOS s Nejvyšším státním zastupitelstvím jako centrálním a koordinačním bodem.

S účinností od 1. 1. 2008, na základě usnesení vlády č. 1010/2007 ze dne 5. 9. 2007, bylo postavení centrálního kontaktního bodu systému AFCOS v České republice převedeno z Nejvyššího státního zastupitelství na Ministerstvo financí, odbor Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu. V tomto smyslu se ke stejnému datu mění dosavadní Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství, schválená usnesením vlády č. 456/2004 ze dne 12. 5. 2004, o Národní strategii proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství

2.1.4 Evropský policejní úřad (EUROPOL)

EUROPOL byl zřízen v souladu s Maastrichtskou smlouvou dne 7. 2. 1992 s cílem zajistit celoevropské zpravodajství v oblasti trestné činnosti. Nejprve vznikla protidrogová jednotka EUROPOL Druhá Unit a postupně další skupiny pokrývající důležité oblasti organizovaného zločinu. Úřad sídlí v Haagu a k jeho zaměstnancům patří zástupci vnitrostátních orgánů pro prosazování práva. Ve Správní radě má každý členský stát EU jednoho zástupce. EUROPOL je odpovědný Radě pro spravedlnost a vnitřní věci, to znamená

ministrům spravedlnosti a vnitra členských států. Činnost EUROPOLu významně ovlivnila Amsterodamská smlouva, která zabezpečila podporu ze strany Rady. Ta podle smlouvy:

- umožní EUROPOLu, aby usnadňoval a podporoval přípravu, prosazoval spolupráci a prováděl konkrétní kroky při vyšetřování vedeném kompetentními orgány členských států, včetně operativních akcí pomocných týmů, ve kterých by jako pomocná složka působili i zástupci EUROPOLu,
- přijme opatření, která umožní, aby EUROPOL mohl požadovat po kompetentních orgánech členských států provádět a koordinovat vyšetřování konkrétních případů a vypracovat konkrétní expertízy, jež by byly k dispozici členským státům,
- bude podporovat kontakty mezi soudními a vyšetřujícími orgány, které se specializují na potírání organizovaného zločinu,
- vytvoří výzkumné, dokumentační a statistické sítě týkající se přeshraničního zločinu.

Česká republika spolupracuje při potírání korupce s dalšími orgány a státy na základě dvoustranných mezinárodních smluv. Smlouva o spolupráci mezi ČR a EUROPOLem ze dne 5. 3. 2002 nabyla účinnosti dne 16. 8. 2002. Kontaktním místem spolupráce v ČR je Národní jednotka EUROPOLu.

2.1.5 Evropská jednotka pro soudní spolupráci (EUROJUST)

EUROJUST byl zřízen rozhodnutím Rady EU ze dne 28. 2. 2002 s účinností od 6. 3. 2002, pozděnějším rozhodnutím Rady EU ze dne 18. 6. 2003. Sídlí v Haagu v blízkosti ústředí EUROPOLu. EUROJUST a EUROPOL podepsaly dne 9. 6. 2004 dohodu o úzké spolupráci. Rozsah kompetencí a pravomoci EUROJUSTu jako kolektivního orgánu není dosud zcela vyjasněn. EUROJUST je jedním z významných pokusů uvést justiční spolupráci v rámci EU na potřebnou úroveň. Byl založen k posílení snahy potírat závažnou trestnou činnost. Evropská komise uvádí, že by měl přesáhnout hranice závažného organizovaného zločinu a měl by se zabývat většinou kriminálních případů, při kterých by mohla být zapotřebí právní pomoc. Neměl by být pouhým dokumentačním střediskem poskytujícím informace jen na úrovni teorie. Měl by se aktivně účastnit vyšetřování jednotlivých kriminálních případů. Jeho role je výhradně koordinační, nemůže přímo zasahovat do vyšetřování vedených orgány trestního řízení členských států. EUROJUST by měl působit jako prostředník mezi národními státními zastupitelstvími, ať již na žádost

národních úřadů nebo z vlastní iniciativy, oznámit jim trestní případ a požadovat zdůvodnění, pokud příslušné státní zastupitelství nepodniklo žádné vyšetřování. Měl by být oprávněn vyjadřovat vlastní stanoviska a doporučení na adresu národních úřadů. Doporučení by se měla týkat například vytvoření společných vyšetřovacích týmů, soudní pravomoci, výměny informací mezi národními úřady či shromažďování důkazů nebo ochrany objektů trestných činů.

EUROJUST by měl mít rovněž přístup k národním registrům odsouzených osob a soudních řízení do doby, než budou vytvořeny takové registry na evropské úrovni. Každý členský stát bude moci svobodně rozhodnout, zda a v jakém rozsahu přizná svému delegátovi pravomoci, pokud jde o vlastní území. Členské státy by nemusely nic měnit na svém trestním právu ani systému, ale měly by se dohodnout na minimu společných jmenovatelů, odpovídajících pravomocí svých delegátů s ohledem na jejich možné funkční propojení.

Ve výše uvedeném rozhodnutí Rady EU je uvedeno, že každý členský stát je oprávněn vyslat do tohoto orgánu jednoho člena z řad soudců, státních zástupců či policistů. Tato osoba již pak nepůsobí v rámci vnitrostátní struktury, přestože podléhá právním předpisům svého členského státu, ale plní pouze úkoly pro EUROJUST, zejména zajišťuje výměnu informací mezi EUROJUSTem a členským státem.

Konkrétní formy plnění úkolů jsou vykonávány prostřednictvím jednoho či více národních členů, nebo je vykonává kolektivní orgán, Kolegium. Prezident kolegia je volen národními členy. EUROJUST má přesně vymezené věcné kompetence, a to vyšetřování a stíhání závažné trestné činnosti páchané často nadnárodními skupinami a týkající se dvou nebo více členských států. Má svůj jednací řád a může uzavírat dohody o spolupráci i se třetími státy. EUROJUST je zmocněn jednat zejména v následujících otázkách.

- Může v odůvodněných případech, v rámci svého zmocnění, požádat příslušné orgány členských států EU, aby:
 - zahájily vyšetřování nebo stíhání určitých činů,
 - souhlasily s tím, že jeden z nich je lépe schopen vést vyšetřování nebo stíhání určitých činů,
 - koordinovaly svou činnost s orgány příslušných členských států,
 - sestavily na základě příslušných mechanismů spolupráce společný vyšetřovací tým,
 - poskytly EUROJUSTu jakékoliv informace nezbytné k vykonávání jeho úkolů.

- Na žádost příslušných orgánů členských států pomáhá při zajišťování co nejlepší koordinace vyšetřování a stíhání.
- Může ve stanovených případech zajišťovat logistickou podporu, která zahrnuje překladatelskou, tlumočnickou a organizační pomoc při koordinačních schůzkách.
- Prostřednictvím svých národních členů může v případě potřeby odevzdávat žádosti o soudní pomoc týkající se vedení vyšetřování nebo stíhání.

Rozhodnutí o zřízení EUROJUSTu vymezuje obecná a minimální pravidla, která musí být plněna členskými státy. Jde zvláště o přizpůsobení národních právních předpisů ohledně potřeby vybudovat spolehlivé komunikační kanály mezi příslušnými národními orgány a jejich zástupci v orgánu za účelem soustavné a aktuální informovanosti o závažné trestné činnosti. Členské státy proto musely harmonizovat své předpisy s výše uvedeným rozhodnutím. Nicméně podle tohoto rozhodnutí členský stát může odmítnout poskytnout EUROJUSTu součinnost, pokud budou splněny podmínky rozhodnutí.

EUROJUST má být zásadně komunikačním centrem a institucí shromažďující informace a zajišťující jejich efektivní předávání. Proto je v rozhodnutí zaměřena pozornost na výměnu informací, sběr, zpracování a ochranu osobních údajů a ochranu lidských práv, přičemž je zde výslovný odkaz na římskou Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950.

2.2 Právní základ protikorupčních aktů Evropského práva

Specifickým problémem tvorby sekundárních právních předpisů ES/EU je otázka určení správného právního základu pro vydání předmětného aktu. Jedná se o problematiku, která se ve vnitrostátním ústavním právu v tomto rozsahu téměř nevyskytuje. Právní základ sekundární normotvorby je kompetenčním zmocněním primárního práva, ze kterého plyne vyplývá oprávnění určitého orgánu sekundární právní akt vydat.

Určení správného právního základu má v komunitárním právu řadu funkcí. Z právního základu vyplývají některé významné skutečnosti:

- kompetence ES/EU – nelze-li najít právní základ, nemá ES/EU v dané věci kompetenci, a proto věc náleží do výlučné pravomoci členských států,
- kompetence orgánu – právní základ definuje, které orgány se budou na přijetí aktu podílet,

- procedura přijetí – v komunitárním právu se rozlišuje celkem šest základních legislativních postupů:
 - Rada na návrh Komise s konzultací Parlamentu,
 - Komise v rámci delegace Radou,
 - Rada na návrh Komise,
 - procedura se souhlasem Parlamentu,
 - kooperační postup s Parlamentem,
 - spolurozhodování postup s Parlamentem,
 a další přistupují v právu EU (zejména jednomyslný postup Rady z podnětu členského státu nebo Komise u společných postojů a rámcových rozhodnutí; právní základ určuje, kterým z těchto postupů má být akt přijat,
- forma aktu – právní základ stanoví formu výsledného aktu, která určuje účinky aktu a jeho vliv na právo členských států,
- věcný rozsah – právní základ definuje okruh otázek, které smějí být aktem upraveny; úprava přesahující tento rozsah zapříčiňuje rozpor tohoto aktu s komunitárním právem,
- interpretační kritérium – při nejasnostech ve výkladu aktu, zejména při nejasnostech ve věcném či osobním rozsahu aktu, je nutno přihlížet k právnímu základu, z něž akt vyvstal, a vykládat jej tak, aby svým rozsahem tomuto základu odpovídal.

Pro oblast boje s korupcí má určení právního základu jednotlivých aktů několikerý význam. Specifikum spočívá zejména ve skutečnosti, že boj s korupcí není jednou z politik ES ani není vlastností společného vnitřního trhu. Přestože se jedná o závažnou problematiku, která ovlivňuje chod řady komunitárních politik, neexistuje oblast kompetence ES, která by byť jen nepřímo byla zaměřena na potírání korupce. Protikorupční opatření je proto vždy nutné podřazovat pod určitou konkrétní politiku nebo dovodit jejich vztah k fungování jednotného vnitřního trhu tak, aby byl dán právní základ pro přijetí takového opatření. Tato nutnost však zároveň znamená omezení věcného rozsahu přijímaného opatření.

Komunitární právo neobsahuje žádný podklad pro přijetí generálního protikorupčního předpisu. Naopak právo EU, zejména ve třetím pilíři, představuje vhodný nástroj pro boj s korupcí, když takový úkol je přímo definován v článku 29 Smlouvy o EU. Třetí pilíř vytváří předpoklady pro hmotněprávní koordinaci postupu proti korupci, stejně tak jako pro procesní spolupráci členských států. Na druhou stranu ovšem nedisponuje právním

základem pro vydání tak efektivních aktů, jaké jsou vydávány v komunitárním právu. Jako příklad může posloužit rámcové rozhodnutí, akt třetího pilíře, které se podobá komunitární směrnici, avšak akt podobný komunitárnímu nařízení zde není.

2.2.1 Potřeba legislativních zásahů proti korupci

Nelze obecně tvrdit, že Společenství bude za každé situace lépe a účinněji bojovat s korupcí, než jak by to na svém území činily členské státy samy. Existují dokonce názory, že je to přesně naopak, neboť Společenství nedisponují ani policejními silami, ani orgány veřejné žaloby či trestním soudnictvím. Proto by Společenství neměla vylučovat členské státy z jejich vlastního boje s korupcí. K tomu se přidává argument, že členské státy se sdružily proto, aby „získaly něco navíc“, proto by se Společenství mělo zabývat aktivitami, kterých nelze dosáhnout individuálně a které jsou potřebné pro dosažení úkolů a cílů Společenství. Především se jedná o koordinaci minimálních standardů stíhání korupce, tedy o snahu přinutit členské státy, aby samy stíhaly korupci alespoň ve vyhovující míře. Dále se také jedná o koordinaci spolupráce mezi orgány jednotlivých států.

Nedostatečně řešenou oblastí je také korupce uvnitř orgánů Společenství. Stíhání tohoto typu korupce je ztíženo soustavou výsad a imunit Společenství a daří se spíše ojediněle. Členskými státy, na jejichž území by ke korupci v orgánech ES došlo, příp. jejichž státními příslušníky by pachatelé byli, je tak kladena řada překážek, ať již v podobě imunit ES jako organizace, imunit osob pracujících pro ES či budov, které ES používá. Odstranění tohoto problému je však velmi složité, neboť by si zřejmě vyžádalo zásah do Protokolu o výsadách a imunitách Evropských společenství ke Slučovací smlouvě ze dne 8. 4. 1965⁶⁾, který převážnou část imunit a výsad definuje. Lze tedy konstatovat, že čím více sdílených pravomocí je institucionálně převáděno na Společenství, tím více imunitou chráněných osob se podílí na jednotlivých rozhodovacích procesech a tím menší jsou možnosti jednotlivých členských států proti takové korupci bojovat.

Naproti tomu unijní právo poskytuje vhodné pole působnosti pro EU, na kterém je možno přistoupit k celé řadě protikorupčních aktivit, protože třetí pilíř vybudovaný na principu mezinárodní spolupráce nepředstavuje omezení suverenity a aktivit jednotlivých členských států, ale je doplňkem k těmto aktivitám. Proto je činnost EU v protikorupčním boji

⁶⁾ Smlouva o zřízení jednotné Rady a jednotné komise Evropských společenství

ve třetím pilíři žádoucí a z těchto důvodů se aktivity EU v boji s korupcí do tohoto pilíře soustředí.

2.2.2 Právní základy pro protikorupční akty v komunitárním právu

Kompetence Společenství a s tím související právní základy pro tvorbu sekundární legislativy se dají rozdělit do tří skupin:

- a) právní základy obsažené ve výlučných pravomocích Společenství,
- b) právní základy obsažené v pravomocích sdílených se členskými státy na principu subsidiarity,
- c) právní základy generální povahy umožňující přijímat široké spektrum právních aktů.

Tyto skupiny se od sebe liší jak formou aktů, tak i obsahem, procedurou přijetí a podmínkami použití.

a) výlučná pravomoc

V oblastech, kde mají Společenství výlučnou pravomoc je možno využít každého dostupného právního základu bez zkoumání otázek subsidiarity. Z hlediska boje proti korupci je však nutno poznamenat, že rozsah výlučných kompetencí Společenství není široký, protože se jedná o oblast, kde se členské státy dobrovolně zcela vzdaly svých pravomocí a oblast tohoto těchto odevzdaných pravomocí definovaly co nejužší. Právní základy pro obecný boj z korupcí zde proto není možné hledat a je nutné zaměřit se na boj s jednotlivými druhy korupce v politikách, ve kterých je Společenství povinno takovou aktivitu vykonávat, neboť zde není jiný orgán, který by takovou aktivitu subsidiárně prováděl. Z hlediska korupce je významnou oblastí výlučné kompetence Společenství mezinárodní obchod s nelegálními státy. Relativně restriktivní a ochranná politika Společenství vede k závažným bariérám dovozu zboží na území Společenství, což je vhodným prostředím pro bujení korupce, neboť se jedná o oblast s vysokou mírou správního uvážení při formulování zákazů, kvót a omezení. Přijetí protikorupční legislativy v této oblasti je tedy přímo povinností Společenství, neboť členské státy zde jednat nemohou. Současně by v této oblasti měla být legislativně řešena otázka imunity pro vyšetřování národními orgány činnými v trestním řízení, jak bylo zmíněno výše.

b) sdílené kompetence

Typickým příkladem sdílených kompetencí jsou kompetence, ve kterých si Společenství a členské státy konkurují. Tato konkurence je vyřešena ve prospěch

Společenství tak, že kompetence náleží členským státům, dokud ji neuplatní Společenství. Pro uplatnění právních základů z oblasti sdílených pravomocí platí jejich poměrně přísné předmětové zaměření, tedy omezení vydaných aktů jen na určitou oblast, politiku Společenství. Jmenovitě se jedná zejména o právní základy v oblasti společné zemědělské politiky, volného pohybu pracovníků, svobody usazování, vzájemného uznávání kvalifikace, volného pohybu služeb, volného pohybu kapitálu ve vztahu k neelejským státům, společné dopravní politiky, daňové harmonizace a společné obchodní politiky. Jedná se o politiky, při jejichž provádění může snadno docházet ke korupčnímu jednání, protože jejich základním znakem je rozhodování o individuálních právech a povinnostech či o plošných regulacích na základě správního uvážení, často v prostředí velmi složitých procedur. Rozhodování je přitom zpravidla děleno mezi národní a komunitární orgány a stává se nepřehledným pro veřejnost, čímž je znesnadněna přirozená společenská kontrola těchto procesů. V rámci těchto politik mohou Společenství také přijímat opatření k odstraňování korupce, ovšem pouze v rámci jednotlivých komunitárních politik, nikoli plošně. Na rozdíl od oblastí výlučné kompetence se musejí Společenství zabývat otázkou subsidiarity a zvažovat, zda je nutno příslušné opatření přijímat na komunitární úrovni.

Právní prostředky boje proti korupci mohou nabývat mnoha podob. Přijímání směrnic a nařízení vedoucích ke zjednodušení rozhodovacích procedur, k omezení správního uvážení a větší transparentnosti v rozhodování jistě vede ve svém důsledku k omezení korupce. Podobně omezení administrativních rozhodovacích procesů vůbec a přenesení regulačních mechanismů na trh a interakci soukromých subjektů je opatřením omezujícím korupci. Jak vyplývá ze sdělení Komise ze dne 28. 5. 2003, COM/2003/0317, nejedná se o prvořadé nástroje boje s korupcí. Za zásadní prostředek boje s korupcí je považován dozor, kontrola a následné trestání. V souvislosti s uplatněním trestního práva jako prostředku boje proti korupci vzniká zásadní otázka, nakolik jsou Společenství oprávněna harmonizovat či unifikovat trestní právo jednotlivých členských zemí. Jak již bylo uvedeno výše, trestní právo náleží do pravomoci členských států a také konstantní judikatura ESD doposud nasvědčovala tomu, že trestní právo není v komunitární kompetenci, a proto se veškeré trestněprávní aktivity Evropské unie musejí odehrávat ve třetím pilíři. Z toho vyplynul až donedávna akceptovaný závěr, že příslušné právní základy v jednotlivých politikách Společenství představují sice přípustný základ pro legislativní akty protikorupčního rázu, nicméně tyto akty nesmějí mít přímý dopad do trestního práva členských států.

Zlom přinesl rozsudek ESD ze dne 13. 9. 2005, C-176/03, v případě Komise proti Radě EU. V tomto rozhodnutí ESD konstatoval, že v rámci jednotlivých dílčích kompetencí Společenství je možno přijímat právní akty harmonizující trestní právo členských států, jeví-li se to nutným pro dosažení komunitárního účelu. Evropský soudní dvůr reagoval na Rámcové rozhodnutí Rady EU ze dne 27. 1. 2003, č. 2003/80/SVV, o trestněprávní ochraně životního prostředí, kterou zrušil s tím, že problematika ve skutečnosti spadá pod komunitární oblast ochrany životního prostředí, a proto mělo být postupováno podle ustanovení článku 175 Smlouvy o ES, tedy komunitární cestou, a nikoli postupem ve třetím pilíři. Poprvé tak bylo připuštěno, aby Společenství zasáhlo do trestního práva členských států bez výslovného zmocnění ve Smlouvě ES. Společenství a argumentaci ESD je dlouhodobě vlastní doktrína implicitně přenesených pravomocí, která stojí na principu, že členské státy spolu s kompetencemi vtělenými do Smlouvy o ES „imanentně“ přenesly na Společenství též všechny pravomoci potřebné k realizaci takových kompetencí⁷⁾. Poprvé však ESD připustil, že takovou imanentně přenesenou pravomocí může být pravomoc rozhodovat o harmonizaci trestního práva. Argument „imanentní vůle“ však lze jen ztěžít přijmout, neboť členské státy by Smlouvu o ES v podobě, v jaké ji vykládá ESD zcela jistě nepodepsaly. Proti tomuto závěru panuje mezi členskými státy, zejména státy EU-15, značná opozice. Z uvedené skupiny členských států plných jedenáct⁸⁾ vstoupilo do řízení na straně Rady EU a důrazně zastávalo názor, že trestní právo je ve výlučné kompetenci členských států. ESD však rozhodl opačně, když k argumentům Rady EU a členských států uvedl: „...to nemůže zákonodárci Společenství zabránit, pokud použití účinných, přiměřených a odrazujících trestních sankcí příslušnými vnitrostátními orgány představuje nezbytné opatření pro boj proti vážným zásahům do životního prostředí, přijmout opatření, která se vztahují k trestnímu právu členských států a která považuje za nezbytná pro zajištění plné účinnosti norem, které vydal v oblasti ochrany životního prostředí.“⁹⁾ Tato argumentace je snadno přenositelná do všech ostatních politik Společenství. Pokud za životní prostředí dosadíme například volný pohyb služeb, dopravní či zemědělskou politiku nebo daňovou harmonizaci, podle tohoto rozhodnutí lze na kterémkoliv komunitárním základě v konkrétní politice Společenství postavit též harmonizační právní akty v trestním právu, pokud se trestněprávní úprava bude přímo týkat politiky Společenství.

⁷⁾ DVOŘÁČEK, D. Problematika právního základu protikorupčních aktů evropského práva. In *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

⁸⁾ Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Řecko, Španělsko, Švédsko, Spojené království

⁹⁾ Rozsudek ESD, věc C-176/03, Komise Evropských společenství v. Rada Evropské unie

Takový výklad přijali Evropská komise i Parlament s nadšením a stejně jako v případě ochrany životního prostředí podali v prosinci 2005 u ESD žalobu na neplatnost nového rámcového rozhodnutí, které upravuje trestné činy související se znečišťování moře loděmi. Harmonizace měla být tentokrát podle nich uskutečněna v rámci společné dopravní politiky. Radu podpořilo v řízení dvacet členských států, které shodně popíraly pravomoc ES v této věci a konstatovaly, že široký výklad rozsudku C-176/03 by zbavil třetího pilíře smyslu. Rozsudkem ze dne 23. 10. 2007, C-440/05, ESD i přes postoj drtivé většiny členských států vyhověl Komisi a předmětné rámcové rozhodnutí zrušil. Z rozsudku v podstatě vyplývá, že stanovení trestních sankcí se má dít v rámci jednotlivých politik ES, má-li s nimi souvislost. Soud naopak odmítl názor Komise, že tímto způsobem lze upravit i druhy trestů a trestní sazby.

c) právní základy generální povahy

Společenství disponují dvěma „generálními“ právními základy, které jim umožňují přijímat legislativu v poměrně širokém věcném záběru. Tyto právní základy mají svá specifika.

V první řadě se jedná o obecnou harmonizační pravomoc podle článků 94 a 95 Smlouvy o ES. Podle těchto ustanovení Rada ve smlouvě specifikovaným postupem přijímá opatření ve věcech jednotného vnitřního trhu.. Tato opatření mohou mít pouze harmonizační povahu a musejí sledovat cíl vytvoření a zabezpečení fungování jednotného vnitřního trhu. Toto ustanovení se použije vždy subsidiárně ke konkrétním sdíleným politikám a může zahrnovat celou řadu opatření, která mají vliv na fungování jednotného vnitřního trhu, tedy i opatření protikorupčních, pokud by tyto akty bojovaly s korupcí související s jednotným vnitřním trhem. Podle výše uvedených rozhodnutí ESD se pravděpodobně může jednat dokonce o opatření pro harmonizaci trestního práva v jednotlivých členských státech. Je zde zapotřebí vždy zkoumat, zda je užití pravomoci Společenství vhodné s ohledem na to, že členské státy zpravidla disponují lepším institucionálním zázemím pro realizaci boje s korupcí.

Mimo obecný právní základ v oblasti harmonizace práva jednotného vnitřního trhu disponují Společenství velmi obecným právním základem v článku 308 Smlouvy o ES. Podle tohoto ustanovení může Společenství přijímat „vhodná opatření“, ukáže-li se to nutným

pro činnost jednotného vnitřního trhu. Toto ustanovení je poměrně specifické. Netýká se žádné konkrétní politiky Společenství a žádnou novou politiku nezavádí. Nejedná se o kompetenční pravomoc, Společenství tedy nemůže přijímat akty, kterými by vytvářelo nové politiky nad rámec smlouvou stanovených cílů Společenství. Na rozdíl od většiny ostatních právních základů je zde komunitární potřeba podmínkou použití tohoto základu, tedy cíle Společenství nelze dosáhnout jinými, nekomunitárními prostředky. Pro oblast boje s korupcí je důležité, že toto ustanovení není možno použít na boj s korupcí v oblastech, v nichž lze cíle dosáhnout na úrovni členských států, a proto není splněna podmínka komunitární nutnosti. Z toho důvodu je toto ustanovení použitelné jen tehdy, pokud by o něj jako o právní základ byly opírány akty směřující proti korupci na komunitární úrovni, zejména v orgánech ES, resp. proti korupci, k níž dochází v silně mezinárodním a tím obtížně národně kontrolovatelném prostředí.

2.2.3 Právní základy pro protikorupční akty v mezinárodněprávní oblasti

Třetí pilíř svou mezinárodněprávní povahou garantuje členským státům silnou procedurální kontrolu nad přijímanými akty a zajišťuje dostatečnou izolaci těchto aktů od vnitrostátního právního prostředí, čímž nenarušuje tolik citlivou trestní oblast národního práva a je vhodným prostředkem pro rozvíjení trestněprávních mechanismů v boji proti korupci na úrovni Unie. Toto vnímání třetího pilíře však může zcela zvrátit výše zmíněná judikatura ESD. Pokud bude ESD stejným způsobem judikovat i nadále, významně se zúží věcný rozsah třetího pilíře, který tak bude moci přijímat trestněprávní opatření pouze ve věcech, které nejsou komunitarizovány. Paradoxem však je, že třetí pilíř byl vytvořen právě proto, že podle komunitárního práva nebylo možné činit trestněprávní opatření.

Boj s korupcí je vytyčen jako jeden z cílů třetího pilíře. Nabízí celkem tři okruhy činnosti, v níž je Unie oprávněna jednat. Jde o spolupráci policejních a příbuzných orgánů přímo či prostřednictvím EUROPOLu, o spolupráci soudní přímou či prostřednictvím EUROJUSTu a o harmonizaci předpisů trestního práva. Zatímco plná harmonizace hmotněprávních předpisů trestního práva ve věcech korupce není možná, podle Smlouvy o ES je harmonizace vztahována pouze na korupci mající charakter organizovaného zločinu, policejní a justiční spolupráce v trestních věcech takto věcně limitována není a rozvíjení společných procesních mechanismů boje proti korupce zde tak není bráněno.

Právní základy spadající pod třetí pilíř umožňují za výše popsanými účely přijímat společné postoje, rámcová rozhodnutí a vypracovávat úmluvy mezinárodního práva veřejného. Charakter těchto aktů je rozdílný.

Povaha společných postojů není zcela jasná, sama Smlouva o EU jejich závaznost nestanoví. Společné postoje jsou sice publikovány v Úředním věstníku, mají však pouze doporučující charakter a jejich povaha je spíše politická než právní.

Rámcová rozhodnutí jsou institutem, který nejvíce připomíná komunitární směrnici. Slouží ke sbližování právních předpisů členských států a nemá přímou vnitrostátní závaznost. Z hlediska cíle, kterého má být dosaženo, jsou však pro členské státy závazná. V boji proti korupci bylo na tomto právním základě přijato například rámcové rozhodnutí Rady EU ze dne 22. 7. 2003, č. 2003/568/JHA, o boji proti korupci v soukromém sektoru.

Oprávnění vypracovávat mezinárodní úmluvy a doporučovat je členským státům k přijetí není právním základem v pravém slova smyslu. Na tomto základě totiž nemůže Unie autoritativně přijmout závazný právní akt. Může pouze vypracovat úmluvu mezinárodního práva veřejného a je na členských státech, zda k přijetí takové úmluvy přistoupí. Tento nástroj je v boji s korupcí relativně hodně využíván. Jedná se zejména o první Protokol¹⁰⁾ k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Společenství¹¹⁾. Protokol kriminalizuje aktivní i pasivní úplatkářství národních i komunitárních úředníků, pokud takové úplatkářství poškozuje nebo by mohlo poškodit finanční zájmy Evropské unie. Dne 19. 6. 1997 byl přijat druhý Protokol¹²⁾ k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Společenství, který kriminalizuje praní špinavých peněz pocházejících z korupce a zavádí odpovědnost právnických osob v případech zpronevěry, aktivního úplatkářství a praní špinavých peněz a umožňuje konfiskaci výnosů takové činnosti nebo odpovídajícího majetku. Dále byla dne 26. 5. 1997 přijata Úmluva o boji proti korupci úředníků ES nebo členských států EU¹³⁾, která kriminalizuje aktivní i pasivní úplatkářství členů vlád, parlamentních komor, nejvyšších soudů, účetních organizací, Evropské komise, Evropského parlamentu, ESD a EÚD při výkonu jejich povinností, i když neohrožují finanční zájmy Unie. Tato úmluva zahrnuje též trestní sankce pro statutární orgány

¹⁰⁾ Úřední věstník 96/C 313/01 ze dne 23. 10. 1996, s. 1

¹¹⁾ Úřední věstník 95/C 316/03 ze dne 27. 11. 1995, s. 48

¹²⁾ Úřední věstník 97/C 221/02 ze dne 19. 7. 1997, s. 12

¹³⁾ Úřední věstník 97/C 195/01 ze dne 25. 6. 1997, s. 2

podnikajících právnických osob a obsahuje ustanovení o pravomoci, vydávání a mezinárodní spolupráci.

Evropské právo představuje jen jednu z možných platforem pro boj s korupcí. Kromě restriktivní politiky je však zapotřebí také jít cestou odstraňování institucí a procesů, které ke korupci vybízejí. V praxi to znamená zejména snižování podílu přerozdělování a minimalizaci administrativních zásahů.

2.3 Případy korupce v EU

V listopadu 2005 byl zveřejněn výrok Evropského účetního dvora, ve kterém bylo mimo jiné uvedeno, že stejně jako v minulých letech, ani v roce 2004 účetní systém nemohl zajistit, že všechny majetek a závazky byly zaznamenány. Pokud jde o ostatní rozpočtové výdaje, zemědělské výdaje, strukturální fondy, vnitřní politiku a vnější činnost, EÚD opět nemohl poskytnout názor ohledně legality a správnosti dotyčných transakcí. Velká většina rozpočtových výdajů byla opět materiálně ovlivněna chybami a nepravidelnostmi v transakcích. To byl výsledek rizikových transakcí a také dozorových a kontrolních systémů, které nebyly efektivní, pokud šlo o omezení nepravidelností na adekvátní hladinu. Největší nepravidelnosti, tj. známky zneužití byly shledány ve společné zemědělské politice, která v roce 2004 přerozdělila finanční prostředky v celkové hodnotě 43,6 miliardy eur. Na druhém místě byly strukturální fondy v objemu 34,2 miliardy eur. Orgány EU však tento problém pouze přesouvají na národní vlády s odůvodněním, že jestliže 80 % výdajů EU je vynakládáno na úrovni vlád a regionálních úřadů, pak i hlavní díl zodpovědnosti leží na nich. Národní vlády však nejsou v odhalování nesrovnalostí příliš horlivé, zejména ty, které jsou čistými příjemci dotací, neboť odhalení rozsáhlého zneužívání evropských fondů, podpořené navíc korupcí, by mohlo ovlivnit peněžní toky z těchto fondů.

Neil Kinnock, bývalý šéf britských labouristů a pozdější viceprezident Evropské komise, měl ve funkci evropského komisaře za úkol bojovat proti korupci. Výsledkem jeho činnosti bylo, že „zbavil“ Evropskou komisi dvou komisařů, kteří na problémy upozornili. Jednalo se o hlavní účetní Evropské komise Martu Andreasenovou a úředníka Komise Paula van Buitena. Marta Andreasenová v roce 2002 objevila, že účetnictví Komise bylo neprůhledné. Konkrétně prohlásila: *„Na rozdíl od Enronu a Worldcomu, kde lze alespoň sledovat transakce, v účetnictví EU toto není možné, protože zde není žádný systém pro*

sledování změn. Defraudace proto může ležet uvnitř systému nezjištěná a neidentifikovatelná.“¹⁴⁾

2.3.1 Santerova Komise

Dne 14. 3. 1999 zveřejnil nezávislý vyšetřovací orgán ustanovený Evropským parlamentem, tzv. výbor moudrých¹⁵⁾, zveřejnil výsledky šetření o tom, zda se členové Evropské komise pod vedením Jacquese Santera dopustili korupce, defraudace nepotismu a přecházení nedostatků ve fungování Komise. Pro četná obvinění nakonec musela celá komise odstoupit a J. Santer se tak stal prvním předsedou Komise, který byl nucen odstoupit před koncem svého funkčního období. Celý proces začal již v září 1998, kdy J. Santer přiznal v Evropské komisi nesrovnalosti (irregularities) a správní nepořádky (mismanagement) zapříčiňující neschválení vyúčtování za rok 1996. Evropský parlament měsíc na to projednal zprávu o antikorupční politice a v lednu 1999 předložil J. Santer Parlamentu stručný krátkodobý program slibující mimo jiné vypracování vnitřního auditu, kodexu chování evropských úředníků a komplexu opatření v personální politice a nezávislé antikorupční kontrolní skupině. Ani to však nezabránilo odstoupení Komise a J. Santer byl veden k odpovědnosti za nedostatečný dohled nad bezpečnostní službou Evropské komise.

Nejvíce kritizovaným členem Santerovy Komise byla bývalá premiérka Francie, Édith Cressonová, odpovídající v Komisi za vědu a vzdělání a nesla velkou část odpovědnosti za závažné chyby a nesrovnalosti v řízení mládežnického programu Leonardo. Byla obviněna ze zpronevěry milionových částek a praktikování vrcholové korupce během celého funkčního období, 1995 – 1999. Měla také falšovat zprávy o činnosti komise. Údajně byla také zapojena do tajného financování německé politické strany CDU prostřednictvím dceřiné společnosti francouzské firmy Elf. Nakonec ale vše vyšlo najevo díky auditorovi Paulu van Buitenenovi, který na problémy upozornil. Paradoxní na této věci je, že van Buitenen byl v roce 1999 dočasně suspendován, dostával polovinu platu a hrozilo mu propuštění¹⁶⁾. Cressonová pak odmítala výzvy k rezignaci a tvrdila, že podobné věci jsou v Evropské komisi běžné.

¹⁴⁾ Hospodářské noviny [online]. Praha: Economia, a.s. 1990- (cit. 31. 3. 2008). Deník. Dostupné na Internetu: http://www.ihned.cz/1-10072840-17260770-000000_d-d3. ISSN 0862-9587.

¹⁵⁾ Nezávislý expertní výbor (*Committee of Independent Experts*)

¹⁶⁾ Odstoupením předsedy Komise Jacquese Santera pro něj tato hrozba zanikla.

Podle obvinění se Cressonová dopustila především zjevného klientelismu. Ihned po nástupu do křesla komisařky protlačila svého osobního zubaře Reného Berthelota na místo poradce pro problematiku HIV, ačkoli o tomto tématu údajně skoro nic nevěděl. Berthelot během dvou let v kabinetu komisařky dostal zapláceno v přepočtu skoro 134 tisíc eur, tj. cca čtyři milióny Kč a výsledkem jeho „úsilí“ bylo jen 24 stran poznámek, podle odborníků úplně bezcenných. Další známý Cressonové, právník Timm Riedinger, získal v roce 1995 tři kontrakty od Evropské komise, dva z nich na výslovnou žádost Cressonové.

Zaměstnávání přátel a známých ovšem nebyl případ pouze francouzské komisařky. Její portugalský kolega Joao de Deus Pinheiro jmenoval svým hlavním poradcem svého švagra. Španělský místopředseda Komise Manuel Marin byl zase obviněn z laxního přístupu k vyšetřování zpronevěr v rámci evropského rozvojového programu. Také německá komisařka Monika Wulf-Mathiesová odpovídající za regionální politiku byla kritizována za použití neadekvátních postupů při přijímání jednoho ze svých poradců.

Ani samotné odstoupení vysokých úředníků Evropské komise se neukázalo jako jednoduchá záležitost. Martin Bangemann, komisař zodpovědný za průmysl, rezignoval za velmi kontroverzních okolností. Prakticky ihned po svém odstoupení ohlásil nástup ve španělské Telefonice, která předtím spadala do jeho portfolia. K dovršení celé kauzy vydal prohlášení, že na novém místě nepoužije žádné z důvěrných informací, k nimž měl přístup v době svého působení v Komisi.

2.3.2 Zpráva o korupci při ničení deštných pralesů

Tři roky Evropská komise a Celosvětový fond pro přírodu (WWF) potlačovaly zničující zprávu o tom, jak multinacionální společnosti ničí dešťové pralesy.¹⁷⁾ Zpráva jmenovala konkrétní mezinárodní společnosti využívající úplatkářství s cílem získat lukrativní kontakty na těžbu dřeva v deštných pralesích. Zpráva také obvinila Mezinárodní měnový fond a Světovou banku, že nutily zadlužené země v třetím světě prodávat své lesy a prostřednictvím vydělaných peněz splácet své dluhy západním zemím.

Evropská komise zaplatila výzkumníkům za vypracování zprávy v přepočtu více než 10 milionů Kč. Následně se však zalekla zprávu zveřejnit, protože zpráva obsahovala

¹⁷⁾ The Guardian [online]. London: Guardian Newspapers Limited. 1821- (cit. 31. 3. 2008). Deník. Dostupné na Internetu: <http://www.guardian.co.uk/eurocommission/Story/0,,319727,00.html>. ISSN 3021-2.

konkrétní jména jednotlivých firem. Požádala proto o vypracování další, mírnější, verze zprávy, ze které by byla odstraněna konkrétní jména. Následně byla i tato verze ještě zmírněna. Z této třetí, nejmírnější, verze však stále vyplývalo, že Evropská unie sice financovala správu lesů v rozvojových zemích, ale tyto peníze byly používány na jiné účely.

Respektovaní autoři zprávy z Ústavu pro světové zdroje a Celosvětového fondu pro přírodu byli natolik šokováni výsledky šetření, že v první verzi zprávy doporučili zavedení moratoria na veškerou další těžbu dřeva v 11 zemích světa. Konkrétně se jednalo o Kamerun, Gabon, Kongo, Středoafričskou republiku, Rovnickovou Guineu, Demokratickou republiku Kongo, Belize, Surinami, Guayanu, Papuu-Novou Guineu a Šalamounovy ostrovy. Moratorium se mělo dodržovat do té doby, dokud nebudou úplatkářské skandály řádně vyšetřeny a dokud nebudou v těchto zemích zavedeny řádné ekologické normy. Autoři zprávy také doporučili, aby Evropská unie zastavila veškerou finanční pomoc těmto zemím, dokud nebudou všechny problémy vyřešeny. To se však nestalo.

Ve zprávě bylo uvedeno, že se nové investice asijských multinacionálních společností soustřeďovaly v zemích s všeobecně slabými či zastaralými, ale hlavně nevynutitelnými ekologickými a sociálními zákony. Vlády těchto zemí se lehce stávaly obětí zahraničních investorů, protože v těchto zemích špatně fungovala správa lesů, nedostatečně se vybíraly daně a v mnoha ohledech docházelo k široce rozšířenému úplatkářství a ke korupci. Mnoho těchto zemí trpělo a stále trpí vážnými hospodářskými potížemi, vysokou zadlužeností v zahraničí, inflací a nezaměstnaností. Dále bylo ve zprávě uvedeno: „Ve většině zemí, které jsme studovali, vládne malá skupina mocných lidí či klanů, které považují prvotní pralesy ve svých zemích za krátkodobý zdroj osobních příjmů, nikoliv za produktivní ekosystém, který může vytvořit sociální, hospodářský a ekologický prospěch pro celou zemi i její obyvatelstvo.“¹⁸⁾ Šalamounovy ostrovy, Papua-Nová Guinea, Kamerun a Belize byly ve zprávě jmenovány jako země trpící rozšířenou korupcí. Zpráva uváděla, že v těchto zemích umožňovaly administrativní procedury široce rozšířenou korupci a že vysocí vládní představitelé udělovali práva na těžbu dřeva v lesích výměnou za úplatky. Ve zprávě bylo dále uvedeno, že současná negativní činnost evropských společností v uvedených zemích je daleko agresivnější než dříve. Zpráva dále obvinila hlavní dárce postiženým zemím, tedy Světovou banku, Japonsko, Evropskou unii, Francii, Německo,

¹⁸⁾ The Guardian [online]. London: Guardian Newspapers Limited. 1821- (cit. 31. 3. 2008). Deník. Dostupné na Internetu: <http://www.guardian.co.uk/eurocommission/Story/0,,319727,00.html>. ISSN 3021-2.

Spojené království a Spojené státy americké, že netrvali na dodržování vlastních domácích předpisů na ochranu lesů a na jejich efektivní správu. Světová banka a Mezinárodní měnový fond podle potlačené zprávy situaci ještě zhoršili, když zadlužené země nutily, aby provedly měnovou reformu, prodávaly své lesy a za utržené peníze splácely dluhy západním zemím.

Původní zpráva byla dokončena v roce 1997. Evropská komise ji však schválila až po dvou revizích a pro zveřejnění nechala vytisknout 5000 jejích výtisků. Zveřejnění zprávy před zástupci tisku však v červenci 1999 zablokovala Celosvětový fond pro přírodu, jehož zaměstnanci se na výzkumu podíleli, neboť se obával, že by některé kritizované vlády, zejména ta malajská, uzavřely úřadovny Fondu ve svých zemích. Byla tedy vypracována v pořadí již čtvrtá, nejmlhavější verze zprávy, kterou však Evropská komise odmítla financovat. Celosvětový fond pro přírodu proto nechal původních 5000 výtisků zničit a sám zafinancoval vytištění 2000 výtisků nejnovější, čtvrté, verze zprávy se zdůvodněním, že bylo nutno „opravit některé nepřesnosti“.

Niger Sizer, jeden z hlavních autorů zprávy a odborník z Ústavu pro světové zdroje, uvedl: *„Několik skutečností bylo při hodnocení zprávy odborníky z různých zemí opraveno. Byli jsme velmi pečliví ohledně závěrů, k nimž jsme ve zprávě došli. Evropská Komise byla znepokojena a trvala na tom, aby byla některá jména ze zprávy odstraněna, ale stojím za vším, co je v původní verzi. Má pověst a pověst našeho ústavu závisí na tom, že musíme vydávat přesné informace. Nepřesnost nebyla důvodem, proč byla tato zpráva potlačena.“*¹⁹⁾

Mluvčí Evropské komise konstatoval: *„Původně jsme požádali, aby byla některá jména odstraněna a po určité revizi jsme se zprávou byli spokojeni. WWF zasáhla loni proti zveřejnění zprávy. Nyní WWF dodalo novou verzi zprávy a ta bude rozšířena mezi činitele, kteří o ni mají zájem, až bude vypracován příslušný seznam.“*¹⁹⁾

Vysoký činitel pro pralesy v Celosvětovém fondu pro přírodu, Jean-Paul Jeanrenaud, řekl, že Fond se obával ve zprávě uvést jména konkrétních organizací poté, co zjistil, že celá řada z nich je asijská. Fond si totiž nepřál, aby to vypadalo, že je zpráva proti Asii zaujatá.

¹⁹⁾ The Guardian [online]. London: Guardian Newspapers Limited. 1821- (cit. 31. 3. 2008). Deník. Dostupné na Internetu: <http://www.guardian.co.uk/eurocommission/Story/0,,319727,00.html>. ISSN 3021-2.

2.3.3 Aféra EUROSTAT

Evropská komise dne 9. 7. 2003 přiznala dlouhodobé a rozsáhlé podvody ve svém statistickém úřadu EUROSTAT. Komisař Neil Kinnock, zodpovědný za boj proti korupci, oznámil, že bylo zahájeno disciplinární řízení se třemi vysokými úředníky. Aniž by potvrdil, že šlo o dlouholetého šéfa úřadu Yvese Francheta a o šéfa odboru zahraničních statistik Daniela Byka, jak se později ukázalo, právě tyto dva vrcholní představitelé byli, spolu s Franchetovým náměstkem Photiusem Nanopoulosem, vyšetřováni. Franchet vedl EUROSTAT 16 let. Byl podezřelý, že trpěl uzavírání smluv za nadsazené částky, ze kterých byly následně financovány jiné aktivity. Ačkoli Kinnock odmítl, že by důvodem tohoto jednání bylo Franchetovo osobní obohacení, komise zrušila všechny zakázky, které EUROSTAT zadal francouzské konzultantské firmě Planistat. Jednalo se o cca 40 až 50 smluv na blíže neuvedenou sumu.

Aféra EUROSTAT naplno propukla v květnu 2003, kdy byl Yves Franchet odvolán a Daniel Byk přeřazen na jinou pozici, a kdy list Financial Times uvedl²⁰⁾, že francouzské státní zastupitelství vyšetřuje podezřelé lucemburské konto, kam byly převáděny peníze určené pro EUROSTAT. Komise poté musela čelit otázkám, jak dlouho o podezřeních v EUROSTATu ví a jak to vypadá s komunikací s protikorupčním úřadem OLAF. V EUROSTATu byl následně zahájen vnitřní audit. Kinnock, který auditorskou zprávu dostal, prohlásil, že mu poskytla zásadní minimum důkazů pro přímou akci. Kolegium komisařů však zprávu poskytlo Evropskému parlamentu. Ve zprávě bylo mimo jiné uvedeno, že *„dosavadní zjištění naznačují, že docházelo k závažným pochybením, a to v daleko širší míře, než se původně předpokládalo“*. Prozatímní šéf EUROSTATu Michael Van den Abeele, dosazený na místo po Franchetově přeřazení, se stal jeho trvalým ředitelem, Evropská komise kromě toho na základě zprávy rozhodla, že další vyšetřování povede kromě OLAFu i zvláštní jednotka Komise.

OLAF na podzim 2003 zveřejnil celkem tři zprávy o hospodaření EUROSTATu. Zprávy potvrdily závažné nedostatky v hospodaření této instituce a zpronevěru ve výši až šesti milionů eur. Mnozí poslanci Evropského parlamentu v té době volali po odvolání komisaře pro hospodářské a měnové záležitosti Pedra Solbese, který byl za EUROSTAT

²⁰⁾ The Financial Times [online]. London: Pearson PLC, The Financial Times Group. 1888- [cit. 14. 4. 2008]. Deník. Dostupné na Internetu: <http://search.ft.com/ftArticle?startDate=01%2F01%2F2003&dsz=2&dse=true&queryText=eurostat+byk&endDate=30%2F09%2F2003&activeTab=ftNews&resultsToReturn=10&aje=false&id=030519004553&ct=0>

a jeho činnost zodpovědný. Předseda Komise, Romano Prodi, ale jednoznačně odmítl zodpovědnost jakéhokoli komisaře za tuto kauzu s tím, že se podle jeho názoru jednalo o prohřešky, ke kterým fakticky došlo už před rokem 1999.

Deník Financial Times informoval²¹⁾, že Romano Prodi informace o možných podvodech v EUROSTATu ignoroval a dále se dále zmínil i o třech komisařích, kteří se dne 17. 6. 2003 podrobili slyšení před Výborem pro kontrolu rozpočtu Evropského parlamentu. Na tomto slyšení všichni tři, konkrétně komisařka pro rozpočet Michaela Schreyerová, komisař pro hospodářské a měnové záležitosti Pedro Solbes a komisař pro administrativu Neil Kinnock, zásadně odmítli obvinění, že by měli informace o možných podvodech v EUROSTATu před vydáním zprávy OLAFem. Připustili však, že se jedná o vážnější problém, než se původně domnívali. Pedro Solbes uvedl, že došlo k selhání komunikace jak mezi OLAFem a Evropskou komisí, tak i uvnitř Evropské komise samotné a ujistil poslance Evropského parlamentu, že kroky k nápravě „jsou a budou podnikány“.

OLAF zahájil šetření v EUROSTATu už v říjnu 2000. Dva vrcholní představitelé EUROSTATu, Yves Franchet a Daniel Byk, byli vyšetřováni pro podezření ze zpronevěry 1 milionu eur z fondů EU. V květnu 2003 vznesl OLAF závažná obvinění vůči komerčnímu oddělení EUROSTATu, Datashop, které prodávalo údaje shromážděné EUROSTATem, a francouzskému subkontraktorovi Planistat. Později bylo obvinění rozšířeno na další dva subkontraktory EUROSTATu, společnosti Eurogramme a Eurocost. Celou kauzu provázelo podivné zamlžování údajů a další nestandardní postupy. O obvinění Datashopu a Planistatu byly soudní orgány v Paříži informovány zhruba o dva týdny dříve než generální sekretář Komise, kterému byly informace předloženy dne 1. 4. 2000, aniž by však byl seznámen s podrobnostmi. Rovněž případy Eurogramme a Eurocost se před Komisi dostaly až poté, kdy si komisařka pro rozpočet Michaela Schreyerová vyžádala nahlédnutí do interních auditů, aby mohla odpovědět na dotaz Evropského parlamentu v souvislosti s realizací rozpočtu na rok 2001 a zprávou o boji proti podvodům při rozdělování prostředků z fondů EU. Informace, a to pouze v obecné rovině, jí byly poskytnuty až v červenci 2002, po předání obou případů k šetření lucemburským orgánům.

²¹⁾ The Financial Times [online]. London: Pearson PLC, The Financial Times Group. 1888- [cit. 14. 4. 2008]. Deník. Dostupné na Internetu: <http://search.ft.com/ftArticle?startDate=21%2F04%2F2003&dsz=1&dse=true&queryText=eurostat+byk&endDate=17%2F08%2F2003&activeTab=ftNews&resultsToReturn=10&aje=false&id=030617000819&ct=0>

Vzhledem k tomu, že skupina několika poslanců Evropského parlamentu nesouhlasila s postupem Komise po zjištění podvodů a také se jim nelíbilo, že Komise z celého skandálu vyvázla, aniž by kdokoli nesl osobní odpovědnost, byl dne 4. 5. 2004 podán návrh na vyjádření nedůvěry Komisi. Při hlasování 515 poslanců Komisi podpořilo, 88 hlasovalo pro odvolání a 16 se zdrželo a návrh tak nebyl přijat. Bylo to první závažné hlasování, kterého se účastnili také poslanci z nových členských zemí EU+10.

2.3.4 Zahraniční zastoupení Evropské komise

Zatím zřejmě nejnovějšími mediálními kauzami spojenými s korupcí a nestandardním jednáním úředníků Evropské komise je zadávání zakázek v souvislosti s provozem kanceláří zahraničních zastoupení Komise, zakázek na instalaci zabezpečovacího zařízení a zajištěním úklidu v jejích budovách.

Dne 28. 3. 2007 zatkla belgická policie tři Italy podezřelé z korupce a podvodu při zadávání zakázek na pronájem a provoz kanceláří zahraničních zastoupení Evropské komise a zakázek na instalaci zabezpečovacího zařízení. Zatykač se mimo jiné vztahuje i na jednoho úředníka Evropské komise. V korupční kauze, která se vyšetřuje už tři roky, jde o částky v řádu milionů eur.

Podle prokuratury v Bruselu je úředník Evropské komise podezřelý z přijímání úplatků, padělání dokumentů, podvodu a vytváření zločinecké organizace. Další dva zatykače byly vydány na asistenta poslance Evropského parlamentu a ředitele jedné realitní firmy. Podle dostupných informací se jedná o obrovský korupční případ, kdy podezřelí měli během deseti let podvodně získat několik milionů eur. Vyšetřování mezinárodního korupčního skandálu vyvrcholilo, když do kanceláří a budov Unie v Belgii, Itálii, Francii a Lucembursku vstoupilo na 150 policistů. Vyšetřovatelé se zaměřili na některé kanceláře v bruselském sídle Evropské komise a v Evropském parlamentu, ale i na banky, soukromé společnosti a soukromé byty. Zabavili přitom velké množství dokumentů a vyslýchali svědky. Milánský list Corriere della Sera napsal, že vyšetřování začalo na základě stížnosti jednoho finského podnikatele. Ten prý byl donucen zaplatit úplatek ve výši 345 tisíc eur, což je zhruba 9,5 milionu Kč, aby získal kontrakt na výstavbu sídla zastoupení EU v Indii. Podezřelý

je podle informací deníku v tomto případě asistent italského europoslance Giovanniho Rivery.²²⁾

Další kauza se týká zajištění úklidu v budovách Evropské komise. Dne 4. 6. 2007 OLAF oznámil, že spolu s belgickým státním zastupitelstvím zkoumá podezřelou smlouvu s úklidovou firmou. Smlouva se týká let 2003 až 2007 a jde v ní o částku ve výši 44 milionů eur, ačkoliv možná zpronevěra se týká menšího množství peněz, protože úklidové služby byly skutečně prováděny. Z prohlášení dále vyplývá, že zaměstnanci Komise podepisovali falešné faktury za úklidové služby v některých budovách²³⁾. Interní vyšetřování podezřelé zakázky probíhá už od června 2005 a že byl případ začátkem roku 2007 předán státnímu zastupitelství v Bruselu.

Oba výše uvedené případy dosud nebyly ukončeny a bude jistě zajímavé sledovat jejich další vývoj.

²²⁾ *Korupce v EU: Belgická policie zatýkala* [online]. Březen 2007 [cit. 31. 3. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.euroskop.cz/20777280/5567/clanek-zpravodajstvi/korupce-v-eu-belgicka-policie-zatykala>

²³⁾ *Evropská komise čelí podezření z korupce* [online]. Červen 2007 [cit. 31. 3. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.euroskop.cz/21316780/clanek-zpravodajstvi>

3 Podnikatelské prostředí ovlivněné korupcí

3.1 Vymezení podnikatelského prostředí

Podnikatelským prostředím označujeme souhrn podstatných vlivů působících na podnikatele, podnik a podnikání, přičemž za podnik se považuje každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu.

Podnikatele či podniky pak můžeme rozlišit na drobné, malé a střední. Definice těchto druhů podniků vychází zejména z Nařízení Komise (ES) č. 70/2001 ze dne 12. 1. 2001, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům²⁴⁾, resp. z doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici malých a středních podniků²⁵⁾ a popisuje je následovně:

- za **drobného podnikatele** se považuje podnikatel, pokud po započítání údajů za partnerské spojené podnikatele zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jeho aktiva/majetek nebo obrat/příjmy, nepřesahují korunový ekvivalent 2 miliony eur, a to minimálně za dvě předchozí uzavřená účetní nebo zdaňovací období;
- za **malého podnikatele** se považuje podnikatel, pokud po započítání údajů za partnerské spojené podnikatele zaměstnává méně než 50 zaměstnanců a jeho aktiva/majetek, nebo obrat/příjmy, nepřesahují korunový ekvivalent 10 milionů eur (pokud nesplňuje pouze kritéria pro zařazení do kategorie drobného podnikatele), a to minimálně za dvě předchozí uzavřená účetní nebo zdaňovací období;
- za **středního podnikatele** se považuje podnikatel, pokud po započítání údajů za partnerské spojené podnikatele zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a jeho aktiva/majetek nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 miliony eur nebo má obrat/příjmy nepřesahující korunový ekvivalent 50 milionů eur, a to minimálně za dvě předchozí uzavřená účetní nebo zdaňovací období (pokud nesplňuje pouze kritéria pro zařazení do kategorie malý nebo drobný podnikatel).
- **Velký podnik** je pak takový, který přesahuje v počtu zaměstnanců i v aktivech či obratu střední podnik.

Podle výše uvedeného doporučení Komise se podniky dále rozlišují mezi podniky nezávislé, partnerské a propojené.

²⁴⁾ Úřední věstník L 10 ze dne 13. 1. 2001, s. 33

²⁵⁾ Úřední věstník L 124 ze dne 20. 5. 2003, s. 36

- **Nezávislý podnik** je takový, který je buď zcela nezávislý (nemá žádné podíly v jiných podnicích a jiné podniky nemají podíl ve vašem podniku) či pokud vy vlastníte nejméně 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv v jednom nebo několika podnicích a pokud jiné podniky nevlastní více než 25 % základního kapitálu či hlasovacích práv ve vašem podniku. Jsou buď zcela nezávislé či mají jedno nebo více menšinových partnerství s jinými podniky (každé s méně než 25 %).
- **Partnerskými podniky** jsou takové podniky, které vytváří významná finanční partnerství s jinými podniky, aniž by jeden z nich účinně přímo či nepřímo ovládal druhý. Partnery jsou podniky, které nejsou ani nezávislé ani navzájem propojené. Partnerským podnikem je ten podnik, který vlastní podíl rovnající se nebo převyšující 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podniku a/nebo jiný podnik vlastní v daném podniku podíl rovnající se a nebo převyšující 25 %.
- **Propojenými podniky** jsou takové subjekty, které tvoří skupinu prostřednictvím přímého nebo nepřímého ovládnutí většiny hlasovacích práv podniku jiným podnikem nebo možností uplatňovat rozhodující vliv na jiný podnik. Definice propojeného podniku je naplněna, pokud:
 - jeden podnik vlastní v jiném podniku většinu hlasovacích práv společníků nebo členů,
 - jeden podnik má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku,
 - pokud smlouva uzavřená mezi podniky nebo ustanovení v zakladatelské smlouvě či ve stanovách jednoho podniku umožňuje jednomu z nich uplatňovat rozhodující vliv v podniku nebo
 - pokud jeden podnik může, na základě dohody, v jiném podniku výlučně ovládat většinu hlasovacích práv společníků nebo členů.

Klasickým příkladem propojeného podniku je 100 % vlastněná dceřiná společnost.

3.2 Indikátory měření kvality podnikatelského prostředí

Příznivá hodnota míry korupce představuje záruku fungujícího legislativního a podnikatelského prostředí v dané zemi. Pro stát je důležitá, neboť ovlivňuje rozhodování zahraničních investorů při umisťování investic. Příliv zahraničního kapitálu má příznivý vliv na zaměstnanost a hospodářský růst, což je impulsem pro rozvoj dalších podnikatelských příležitostí. Aby však mohly zahraniční firmy posoudit a rozhodnout, kam investovat, potřebují vycházet s faktů. Právě ty jim poskytují různé organizace prováděním speciálních měření, které v konečné fázi udávají indikátory měření kvality podnikatelského prostředí.

3.2.1 Transparency International

Transparency International je mezinárodní nevládní, neziskovou, apolitickou a nestrannou organizací, jejímž posláním je v celosvětovém měřítku zvyšovat povědomí o problému korupce a svou činností aktivně přispívat k omezování jak nabídkové, tak poptávkové strany korupce. Transparency International byla založena v květnu 1993 a v současné době má více než 90 národních poboček po celém světě. Jejím zakladatelem a současným předsedou správní rady je Peter Eigen, bývalý ředitel Světové banky ve východní Africe.

Transparency International se nezabývá jednotlivými korupčními aférami a případy. Její přístup k potlačování korupce spočívá ve sjednocování všech složek společnosti, tedy veřejné sféry, podnikatelského sektoru, nevládních organizací a občanů, v jejich úsilí o omezování korupce. Na mezinárodní úrovni Transparency International zvyšuje povědomí o škodlivých důsledcích korupce, podporuje politické reformy, prosazuje zavádění mezinárodních konvencí a monitoruje jejich dodržování ze strany vlád, podniků a finančních institucí. Na regionální a místní úrovni působí jednotlivé pobočky, které usilují o zvýšení transparentnosti v ekonomické i politické sféře, monitorují činnost důležitých institucí a prosazují či podněcují nezbytné reformy a systémová opatření.

Transparency International používá v boji proti korupci různé nástroje. Jedním z nich je přístup k informacím. Transparency International vytváří světově ojedinělou databázi informací týkajících se problematiky korupce a státní správy, nazvanou CORIS, která shromažďuje dokumenty, publikace a praktické příklady z celého světa. Dalším nástrojem který Transparency International používá je průzkum veřejného mínění, na základě kterého vydává každoroční žebříček o stupni korupce v jednotlivých zemích, CPI. Podle kritiků je již samotná idea porovnání korupce v různých zemích problematická, neboť definice korupčního jednání se v různých jurisdikcích liší. Transparency International však vychází z toho, že je nutné korupci měřit stejnými měřítky a právě na základě podobných průzkumů veřejných mínění, je zjišťována korupce ve většině zemí.

3.2.1.1 Index vnímání korupce (CPI)

Index vnímání korupce (Corruption Perception Index, CPI) seřazuje země podle stupně vnímání existence korupce mezi úředníky veřejné správy a politiky. Jde o složený index vycházející z výsledků několika nezávislých průzkumů mínění a výzkumů provedených

mezi zástupci podnikatelské sféry, analytiky a zástupci odborné veřejnosti a to jak zahraničních tak domácích respondentů. Transparency International tento index sestavuje od roku 1995.

Index vnímání korupce je celosvětově nejpoblárnějším ukazatelem pro měření kvality podnikatelského prostředí. Zachycuje každoroční aktuální pohled na míru korupce ze strany podnikatelů a analytiků, nezaměřuje se na sledování meziročních trendů. Index CPI nebyl navržen tak, aby umožňoval srovnávání za určitá období, protože každý rok se používají poněkud odlišné zdroje údajů. Index CPI buduje veřejné povědomí o problému korupce a pomáhá tak vyvíjet tlak na vládní instituce, aby se tímto problémem začaly přímo zabývat. Jeho spolehlivost se však v různých zemích liší. U zemí s nižším počtem zdrojů a velkými rozdíly mezi hodnotami pocházejícími z jednotlivých zdrojů je hodnocení i pořadí méně spolehlivé.

Na světě existuje 268 států²⁶⁾. V roce 1998 zahrnoval index CPI pouze 85 zemí, index CPI 2007 již hodnotil 180 zemí. Meziroční srovnání zemí hodnocených indexem CPI je možné, avšak je třeba vycházet z bodového hodnocení země, nikoli jejího pořadí, které se může měnit například tím, že některé země do žebříčku nově přibudou, jiné z něj vypadnou. Bodové hodnocení zemí se pohybuje v rozsahu 0 – 10. Vyšší bodové hodnocení znamená, že respondenti hodnotí zemi lépe, zatímco snížení hodnocení naznačuje, že respondenti upravili svůj názor k horšímu. Země s nejnižším hodnocením, tedy s nulou, jsou považovány za nejzkorumpovanější ze zemí zahrnutých do indexu. Mění-li se okruh respondentů a dochází-li k mírným úpravám metodiky, může jiné bodové ohodnocení souviset se skutečností, že do indexu vstoupily jiné názory a že se změnily otázky kladené v průzkumu.

Na pořadí zemí, které index CPI udává, existují dva názory. V jednom vlády některých zemí začaly zvažovat, zda je vhodné poskytovat pomoc zemím, které jsou vnímány jako silně zkorumpované a začaly se dívat na indexy měření korupce jako na vodítko při rozhodování, které země obdrží pomoc a které ne. Podle Transparency International by ale právě naopak státy s vysokou korupcí neměly být penalizovány za to, že začínají s vysokou mírou korupce. Tyto země totiž potřebují pomoc, aby se dokázaly vymanit

²⁶⁾ Zdroj: CIA World Factbook 2008 [online]. Dostupné na Internetu: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

ze spirály, kterou vytváří korupce a chudoba. Pokud v takovýchto zemích existuje politická vůle k reformám, měl by to být signál, že je třeba zaměřit investice na podporu systematických opatření zamezujících korupci. Často je také poměrně těžké zlepšit bodové hodnocení země během krátkého časového úseku, například dvou let. Může to být zejména díky tomu, že ještě nezačaly pořádně fungovat vládní protikorupční opatření nebo stále přetrvává myšlení starší generace apod. Navíc v případech, kdy vládní či jiné instituce podnikly určitá protikorupční opatření, přičemž hodnocení země v indexu CPI se nezlepšilo, je možné, že jejich úsilí nebylo dostatečně komunikováno. Právě díky tomu, že k zásadním změnám v míře korupce v zemi dochází jen pozvolna, Transparency International se rozhodla sestavovat index CPI na základě tříletého klouzavého průměru.

CPI je kompozitní index, který je sestavován na základě několika průzkumů korupce. Průzkumy použité při sestavování indexu CPI většinou obsahují otázky související se zneužíváním pravomocí veřejných činitelů k získání osobních výhod, přičemž se zaměřují například na přijímání úplatků ze strany veřejných činitelů při zadávání veřejných zakázek. Tyto zdroje nerozlišují mezi korupcí ve státní správě a korupcí politickou. Nelze ani srovnávat úroveň korupce podle měřitelných dat jako je počet zatčených nebo počet soudních případů, protože taková data vypovídají více o vůli a schopnosti státu korupci odhalovat a potírat. Průzkumy jsou navzájem velmi rozdílné. Používají buď objektivní, nebo subjektivní data z různých zdrojů. Pro zařazení země do indexu je nutné, aby byly k dispozici alespoň tři zdroje údajů, které splňují předepsané náležitosti. Aby byl příslušný ukazatel zahrnut do CPI, musí umožnit srovnání zemí (ne však nutně všech zemí obsažených ve výsledcích CPI), musí měřit celkovou úroveň korupce a data nesmí být starší než tři roky.

Použitou metodiku kontroluje řídicí výbor sestavený z předních mezinárodních expertů na korupci, ekonometrii a statistiku. Členové řídicího výboru předkládají návrhy na další zdokonalení indexu, konečnou rozhodovací pravomoc ohledně použité metodologie však má vedení Transparency International. Ta se zároveň snaží zajistit, aby použité zdroje byly vysoce kvalitní, aby práce na průzkumech mínění byly prováděny naprosto poctivě a aby byly použity nejlepší analytické metody. Údaje musí být dostatečně doloženy a musí umožňovat přiměřené prověření spolehlivosti.

Index CPI 2007 vychází z období 2005 – 2007 a zahrnuje 180 zemí, přičemž pro zahrnutí země do žebříčku CPI je nezbytné, aby ji hodnotily alespoň 3 nezávislé zdroje.

Index CPI 2007 čerpá z 14 různých průzkumů mínění provedených 12 nezávislými institucemi na základě jejich praktických zkušenostech (podrobněji viz příloha č. 2). Jedná se o Asijskou rozvojovou banku, Africkou rozvojovou banku, Bertelsmann Foundation, Světovou banku, Economist Intelligence Unit, Freedom House, Global Insight, International Institute for Management Development, Merchant International Group, Political & Economic Risk Consultancy, United Nation Economic Commission for Africa, World Economic Forum.

Souhrnný index zohledňuje dílčí výsledky jednotlivých nezávislých mezinárodních institucí. Např. pro index CPI 2006 bylo použito 12 různých výzkumů provedených 9 nezávislými institucemi. Index se počítá jako aritmetický průměr ukazatelů za poslední 3 roky, protože většina průzkumů byla během tohoto období provedena pouze jednou (například „Africa Competitiveness Report“ nebo „Nations in Transit“). Některé další průzkumy jsou prováděny pravidelně každý rok (například „World Competitiveness Yearbook“ nebo „Global Competitiveness Report“). Vnímaná míra korupce v jednotlivých státech i s použitými průzkumy je uvedena v příloze č. 3.

Tab. 3.1 Pořadí zemí EU (+ Island, Norsko, Švýcarsko) podle indexu CPI 2007

Pořadí země	Pořadí v regionu	Země	Hodnocení v CPI 2007	Rozpětí	Použité průzkumy
1	1	Dánsko	9.4	9.2 - 9.6	6
1	1	Finsko	9.4	9.2 - 9.6	6
4	3	Švédsko	9.3	9.1 - 9.4	6
6	4	Island	9.2	8.3 - 9.6	6
7	5	Nizozemí	9.0	8.8 - 9.2	6
7	5	Švýcarsko	9.0	8.8 - 9.2	6
9	7	Norsko	8.7	8.0 - 9.2	6
12	8	Lucembursko	8.4	7.7 - 8.7	5
12	8	Spojené Království	8.4	7.9 - 8.9	6
15	10	Rakousko	8.1	7.5 - 8.7	6
16	11	Německo	7.8	7.3 - 8.4	6
17	12	Irsko	7.5	7.3 - 7.7	6
19	13	Francie	7.3	6.9 - 7.8	6
21	14	Belgie	7.1	7.1 - 7.1	6
25	15	Španělsko	6.7	6.2 - 7.0	6
27	16	Slovinsko	6.6	6.1 - 6.9	8
28	17	Estonsko	6.5	6.0 - 7.0	8
28	17	Portugalsko	6.5	5.8 - 7.2	6
33	19	Malta	5.8	5.3 - 6.2	4
39	20	Maďarsko	5.3	4.9 - 5.5	8
39	20	Kypr	5.3	5.1 - 5.5	3
41	22	Česko	5.2	4.9 - 5.8	8

41	22	Itálie	5.2	4.7 - 5.7	6
49	24	Slovensko	4.9	4.5 - 5.2	8
51	25	Lotyšsko	4.8	4.4 - 5.1	6
51	25	Litva	4.8	4.4 - 5.3	7
56	27	Řecko	4.6	4.3 - 5.0	6
61	28	Polsko	4.2	3.6 - 4.9	8
64	29	Bulharsko	4.1	3.6 - 4.8	8
69	30	Rumunsko	3.7	3.4 - 4.1	8

Zdroj: *CPI 2007 Regional Results* [online]. Transparency International. Září 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007/regional_highlights_factsheets, upraveno.

3.2.1.2 Index plátců úplatků (BPI)

Index CPI hrál důležitou roli ve zvyšování veřejné informovanosti o korupci a v bourání tabu, které korupci obklopovalo. V mnoha zemích vedl k zavádění značných reforem. Index CPI však pouze ukazuje na příjemce úplatků, tedy na poptávkovou stranu korupce. Transparency International si uvědomovala jeho nedostatečnost, hlavně fakt, že index CPI neodráží odpovědnost zemí, exportérů, za šíření mezinárodní korupce. Proto od roku 1999 zavedla Index plátců úplatků (Bribe Payers Index, BPI), který se zaměřuje na nabídkovou stranu korupce, tedy na plátce úplatků, a hodnotí přední exportní země podle toho, do jaké míry jsou mezinárodní společnosti se sídlem v těchto zemích náchylné k uplácení v zahraničí.

Průzkum byl v roce 1999 proveden ve 14 zemích s rozvíjejícím se tržním hospodářstvím, na jejichž trzích byla reprezentativně zastoupená mezinárodní konkurence. Jednalo se tedy o země, na něž se zaměřoval největší zájem ze strany nadnárodních společností, pokud šlo o obchod a investice. Data ze zemí, kterým dominuje jeden exportér, nejsou pro srovnání vhodná. Proto respondenti průzkumu pro BPI byli z následujících zemí:

Asie/Pacifik – Filipíny, Indie, Indonésie, Jižní Korea, Thajsko,

Latinská Amerika – Argentina, Brazílie, Kolumbie,

Evropa – Maďarsko, Polsko, Rusko,

Afrika – Jihoafrická republika, Maroko, Nigérie.

Tyto země dohromady představovaly více než 60% celkových přímých zahraničních investic do třetího světa. Při průzkumu BPI 1999 bylo dotazováno více než 770 respondentů, mezi kterými byli manažeři velkých společností, účetní společnosti, obchodní komory, přední obchodní banky a právnícké firmy.

Pro průzkum prováděný v roce 2002 bylo použito 835 rozhovorů, které proběhly v období od prosince 2001 do března 2002. Průzkum se týkal 15 vybraných zemí s rozvíjejícím se tržním hospodářstvím. Otázky byly zaměřeny na zjištění ochoty podniků z 21 největších vývozních ekonomik uplatet vysoké státní činitele ve výše uvedených zemích.

V průzkumu prováděném v roce 2006 bylo hodnoceno 30 předních exportních zemí podle toho, do jaké míry jsou mezinárodní společnosti se sídlem v těchto zemích náchylné k nabízení úplatků v zahraničí. Index byl založen na dvou otázkách, které byly položeny 11 232 obchodním manažerům firem ze 125 zemí.

Vzhledem k tomu, že mezi indexem BPI 2006 a předchozími průzkumy jsou důležité odlišnosti, nelze tyto výsledky srovnávat. Index BPI 2006, na rozdíl od těch předchozích, používá poněkud odlišnou metodologii a jiné otázky. Především používá mnohem obsáhlejší vzorek. Druhá zásadní odlišnost je v pokládání otázky, výzkum se ptal na náchylnost firem provádět nezdokumentované platby obecně, nikoli na platby směřované vysoce postaveným veřejným činitelům. Následující tabulka ukazuje hodnoty indexu BPI 2006.

Tab. 3.2 Výsledky indexu BPI 2006

Pořadí	Země	Průměrná hodnota	% globálních exportů (2005)	Ratifikace úmluvy OECD	Ratifikace úmluvy UNCAC
1	Švýcarsko	7,81	1,2	X	
2	Švédsko	7,62	1,3	X	
3	Austrálie	7,59	1,0	X	X
4	Rakousko	7,50	0,5	X	X
5	Kanada	7,46	3,5	X	
6	Spojené království	7,39	3,6	X	X
7	Německo	7,34	9,5	X	
8	Nizozemsko	7,28	3,4	X	
9	Belgie	7,22	3,3	X	
10	USA	7,22	8,9	X	
11	Japonsko	7,10	5,8	X	
12	Singapur	6,78	2,2		
13	Španělsko	6,63	1,9	X	X
14	Spojené arabské emiráty	6,62	1,1		
15	Francie	6,50	4,3	X	X
16	Portugalsko	6,47	0,3	X	
17	Mexiko	6,45	2,1	X	X

18	Hongkong	6,01	2,8		
19	Izrael	6,01	0,4		
20	Itálie	5,94	3,6	X	
21	Jižní Korea	5,83	2,8	X	
22	Saúdská Arábie	5,75	1,8		
23	Brazílie	5,65	1,2	X	X
24	Jižní Afrika	5,61	0,5		
25	Malajsie	5,59	1,4		
26	Tchaj-wan	5,41	1,9		
27	Turecko	5,23	0,7	X	
28	Rusko	5,16	2,4	X	
29	Čína	4,94	5,5	X	
30	Indie	4,62	0,9		

Zdroj: *Index plátců úplatků (BPI) 2006* [online]. Transparency International ČR. Září 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2872>, upraveno.

3.2.1.3 Globální barometr korupce (GCB)

Globální barometr korupce (Global Corruption Barometer, GCB) je další z průzkumů veřejného mínění Transparency International. Jeho výsledky byly poprvé zveřejněny v roce 2004. Tento průzkum zahrnuje otázky hodnotící míru korupce vnímanou v různých sektorech a v jednotlivých společenských oblastech a dotazuje se, jak občané jednotlivých zemí vnímají rozsah korupce, jaký očekávají vývoj míry korupce a jaké jsou jejich osobní zkušenosti s úplatky. Výhodou tohoto průzkumu je jednotná metodika a možnost sledovat vývojové trendy v oblasti vnímání korupce veřejností a srovnávat je meziregionálně. Lze tedy vyvodit, že za poslední 3 roky míra korupce takřka ve všech zemích světa vzrostla.

Transparency International obvykle spolupracuje při vytváření indexů měření korupce s dalšími organizacemi a agenturami. Není však jediná, kdo se problematikou korupce a kvalitou podnikatelského prostředí ve světě zabývá. Další organizací je Světová banka. Průzkumu v roce 2007 se uskutečnil v 60 zemích a zúčastnilo se ho přes 55 000 respondentů. Podle tohoto průzkumu, panuje nejvyšší míra korupce mezi politickými stranami, v legislativním procesu a v policii. Na škále 1 – 5 (1=nezkorumpovaný sektor; 5=extrémně zkorumpovaný sektor) získaly politické strany od celkové celosvětové veřejnosti hodnocení 4,0; zákonodárny sbory a policie 3,6; a oblast soudnictví hodnotu 3,4.

V České republice byl podle národní veřejnosti rozsah korupce v politických stranách a soudnictví 3,6; v zákonodárných sborech 3,4 a u policie 3,8. Hodnoty indexu GCB 2007 v jednotlivých zemích světa jsou uvedeny v příloze č. 4.

3.2.2 Světová banka

Světová banka je mezinárodní organizace, kterou tvoří více než 180 členských států. K jejím členům tedy patří většina států světa. Světová banka není běžnou bankou, neposkytuje půjčky soukromým firmám, nelze u ní uložit nebo vybrat peníze ani mít běžný či spořicí účet. Světová banka se zabývá různými formami školení v rámci protikorupčních opatření, usiluje o zmírňování chudoby prostřednictvím podpory dlouhodobě udržitelného ekonomického růstu, poskytuje půjčky, technickou pomoc a poradenské služby vládám členských rozvojových zemí a zemí v ekonomické transformaci atd.

Původní Světová banka byla založena v roce 1944 a v průběhu let vytvořila nové instituce, které se specializují na různé činnosti. Společně se tyto organizace nazývají Skupina Světové banky a patří do ní:

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD), která poskytuje půjčky středně bohatým zemím,
- Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA) poskytující bezúročné půjčky nejchudším rozvojovým zemím.

(tyto dvě instituce, tedy IBRD a IDA, jsou dnes označovány jako Světová banka)

- Mezinárodní finanční korporace (IFC), která poskytuje půjčky a přímo investuje do soukromého sektoru,
- Multilaterální agentura pro investiční záruky (MIGA) podporující zahraniční investice do rozvojových zemí prostřednictvím záruk proti politickým rizikům,
- Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID), která podporuje investice tím, že poskytuje nástroje pro urovnání a arbitráž sporů mezi vládami a zahraničními investory.

Od roku 1996 zahájila Světová banka přes 600 protikorupčních programů a správních iniciativ ve více než 95 klientských zemích. Tyto iniciativy zahrnují semináře, kurzy a školení pro vládní úředníky a příslušníky občanské společnosti. Banka také stanovila přísná pravidla pro výběrová řízení a protikorupční zásady a zavedla anonymní telefonní linku pro přijímání stížností na korupci. Ke konci června 2000 bylo z budoucích zakázek v projektech financovaných Světovou bankou natrvalo vyloučeno 48 firem a jednotlivců. Přestože Světová banka pomáhá řadě států v jejich protikorupčním úsilí, občané a vlády musí vést boj proti korupci v prvé řadě sami.

Banka vypracovala několik průzkumů zaměřených na stanovení míry a charakteru korupce v jednotlivých zemích. Nejširší je však dosah úsilí Světové banky při pomoci v oblasti vytváření a uplatňování strategií a institucionálních reforem, jež mají vést k minimalizaci příležitostí výskytu korupce. Tyto reformy zahrnují mimo jiné zlepšení finanční regulace, dohledu a způsobů odhalování korupce, zvýšení transparentnosti rozhodování ve veřejném sektoru a zvýšení odpovědnosti soukromého sektoru skrze potvrzení práv akcionářů a věřitelů.

3.2.2.1 Agregátní indikátory správy (AGI)

Tyto indikátory vydal Institut Světové banky (World Bank Institut, WBI), což je jeden z operačních viceprezidentských zařízení Světové banky. Ta má v současné době 26 viceprezidentů, kteří řídí 6 geografických regionů, 7 tématických sítí a 13 ostatních provozních zařízení.

Agregátní indikátory správy (Aggregate Governance Indicators, AGI) 1996-2006²⁷⁾ vychází z průzkumů šesti dimenzí správy pokrývající 212 států v obdobích 1996, 1998, 2000, 2002 a 2006. Těmito dimenzemi jsou hlásání názorů a odpovědnost, politická stabilita a absence násilí, efektivnost vlády, regulátor kvality, dodržování zákonů a kontrola korupce. Indikátory jsou založeny na několika stovkách individuálních proměnných měření vnímání správy, sepsaných z 33 samostatných dat v 30 různých organizacích. Použitá data se sbírají v rámci jednotlivých oblastí správy a následně je z těchto dat zhotoveno šest indikátorů.

Jelikož je AGI kompozitní ukazatel, vytýká se mu různorodost zdrojů. Informace o kvalitě podnikatelského prostředí, jež AGI poskytuje, nejsou dostatečné pro vyvození jasných závěrů o určitých zemích, neboť lze identifikovat jen velmi málo statisticky významných rozdílů mezi úrovněmi státní správy. Proto je vhodnější interpretací rozdělit země do skupin s podobnými vlastnostmi a porovnat tyto skupiny navzájem, než porovnávat země uvnitř samotných skupin. Sami autoři AGI si nepřesnosti ukazatelů jsou vědomi a doporučují raději než bodové odhady porovnávat navzájem 90% intervaly spolehlivosti.

²⁷⁾ Kaufmann, D., Kraay, A., Mastruzzi, M., Governance Matters VI: Governance Indicators for 1996–2005 [online]. Září 2006 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/0,,contentMDK:21045419~menuPK:1976990~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1740530,00.html>

Oba výše představené způsoby měření kvality institucí, tedy indexy CPI a AGI, pracují s velkou skupinou zemí, jsou kompozitní a u obou je kompozice různá v čase i v prostoru. Výsledkem je, že mohou spíše porovnávat skupiny zemí z celého světa, než individuální země s podobnou historií, kulturou a geopolitickými okolnostmi. Pro hlubší inspekci jsou užitečnější jedinečné indexy vytvářené pro specifickou skupinu zemí.

Tab. 3.3 Kontrola korupce, země EU (+ Island, Norsko, Švýcarsko)

Země	2006	2005	2004	2003	2002	2000	1998	1996
Rakousko	1.99	1.99	2.13	2.09	2.04	1.93	1.94	1.98
Belgie	1.40	1.46	1.51	1.57	1.60	1.54	1.35	1.39
Bulharsko	-0.05	-0.01	0.07	-0.05	-0.14	-0.24	-0.32	-0.76
Kypr	0.83	0.70	0.75	0.94	0.89	0.79	0.82	1.62
Česko	0.36	0.42	0.36	0.39	0.35	0.26	0.43	0.58
Dánsko	2.39	2.24	2.42	2.31	2.27	2.18	2.23	2.29
Estonsko	0.87	0.88	0.93	0.80	0.69	0.62	0.41	-0.02
Finsko	2.57	2.41	2.54	2.42	2.46	2.34	2.28	2.29
Francie	1.44	1.40	1.39	1.47	1.37	1.50	1.50	1.45
Německo	1.78	1.92	1.90	2.01	1.99	2.00	2.08	2.08
Řecko	0.39	0.40	0.55	0.58	0.56	0.72	0.68	0.38
Maďarsko	0.51	0.60	0.67	0.63	0.58	0.69	0.71	0.63
Island	2.46	2.50	2.36	2.38	2.22	2.21	2.01	1.81
Irsko	1.60	1.69	1.48	1.67	1.61	1.59	1.64	1.85
Itálie	0.31	0.41	0.56	0.75	0.77	0.98	0.72	0.48
Lotyšsko	0.38	0.37	0.24	0.25	0.07	0.13	0.09	-0.65
Litva	0.11	0.22	0.31	0.28	0.25	0.27	0.18	-0.18
Lucembursko	2.01	1.84	2.03	1.89	2.21	2.05	2.03	1.94
Malta	1.19	1.04	1.20	1.23	0.82	0.83	0.55	0.37
Nizozemí	2.05	1.99	2.04	2.08	2.17	2.18	2.22	2.22
Norsko	2.13	2.05	2.10	2.13	2.18	2.14	2.21	2.30
Polsko	0.14	0.17	0.16	0.41	0.34	0.48	0.56	0.39
Portugalsko	1.11	1.15	1.17	1.30	1.32	1.24	1.36	1.57
Rumunsko	-0.18	-0.24	-0.26	-0.30	-0.35	-0.34	-0.35	-0.23
Slovensko	0.35	0.43	0.43	0.34	0.11	0.16	-0.01	0.40
Slovinsko	0.92	0.84	0.97	0.84	0.79	0.73	0.72	1.05
Španělsko	1.18	1.34	1.39	1.46	1.42	1.43	1.40	1.08
Švédsko	2.24	2.10	2.17	2.21	2.25	2.23	2.23	2.26
Švýcarsko	2.19	2.13	2.12	2.17	2.17	2.13	2.24	2.20
Spojené království	1.86	1.94	1.99	2.08	2.10	2.13	2.12	2.21

Zdroj: *Governance Matters VI: aggregate and Individual Governance Indicators 1996–2006* [online]. World Bank. Červenec 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=999979, upraveno.

V tabulce 3.3 je vidět shrnutí výsledných hodnot AGI v oblasti kontroly korupce z let 1996 – 2006 u států EU spolu s Islandem, Norskem a Švýcarskem. Tabulka se všemi státy

zahrnutými do indexu AGI je obsažena v příloze č. 5. Výsledné hodnoty jsou standardizované na stupnici od -2,5 (nejhorší) po +2,5 (nejlepší).

3.2.2.2 *Index zajištění státu (SCI)*

Index zajištění státu (State Capture Index, SCI) byl rovněž vytvořen Institutem Světové banky a data byla shromážděna ve spolupráci s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj. Jedná se o jedinečný index, založený na Průzkumu podnikatelského prostředí a výkonnosti podniků (Business Environment and Enterprise Performance Survey – BEEPS), provedeném v roce 1999 ve 20 transformujících se zemích na základě výsledků zjištěných asi u 3 000 firem. Průzkum je dnes pravděpodobně nejlepším zdrojem dat o korupci v transformujících se zemích. Cílem indexu je změřit, jak firmy v transformujících se ekonomikách užívají svého politického vlivu k překroucení právního rámce a politického procesu ve snaze získat pro sebe výhody. Takovéto jednání firem má však škodlivé účinky pro ekonomiku a společnost celkově. Jedná se tedy o měření udávající, do jaké míry je stát v zajištění podniků.

„Zajištění státu“ je definováno jako úsilí firem formovat a ovlivňovat legislativu, zákony, pravidla a výnosy skrz soukromé platby veřejným úředníkům. Jako zastupující proměnné pro kvalitu podnikatelského prostředí zde vystupují tři typy korupce. *Administrativní korupce*, která je v tomto případě širším pojmem než drobné úplatkářství spojené s implementací pravidel a zákonů, *zajištění státu* firmami a *vliv firem na stát*. Klíčové státní instituce mohou být „zajaty“ soukromými zájmy pro ovlivnění procesu tvorby politiky ve prospěch jednotlivých firem. Naopak firmy mající „vliv na stát“ formují tvorbu pravidel a zákonů, aniž by za to musely platit. Jejich vliv se rodí z dlouhodobých vztahů s vládou.

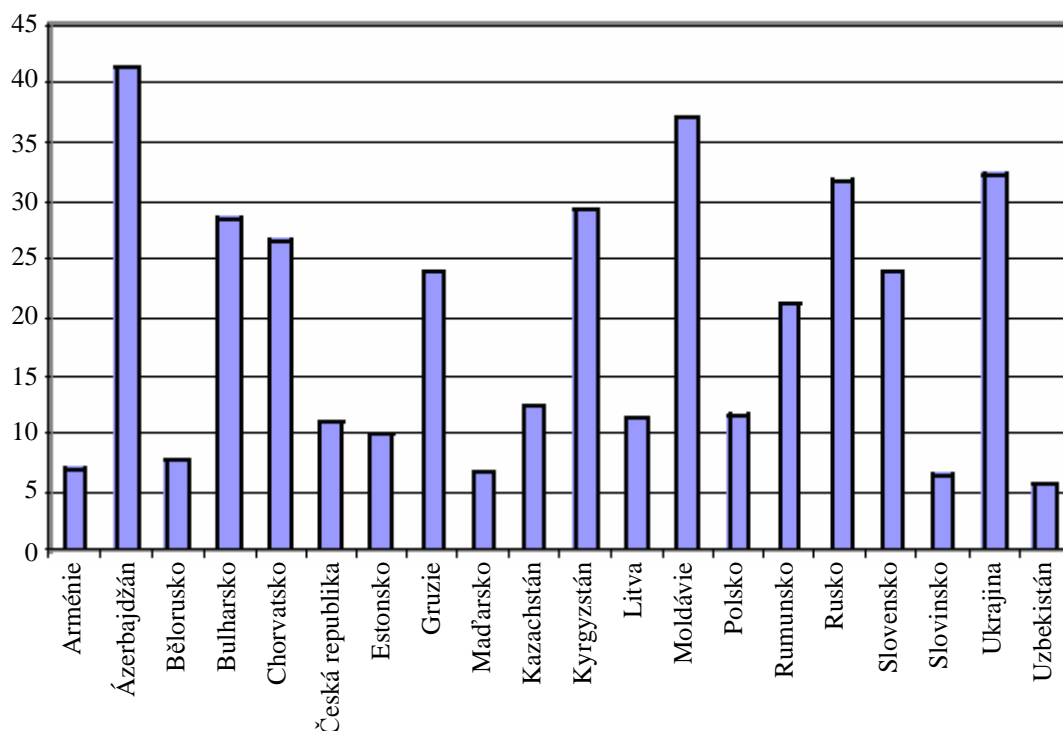
Průzkum prováděný v rámci indexu zajištění státu, stejně jako u předešlých indexů vychází z dotazníků. Navíc je zaměřen také na protekci a bezvýznamnou korupci, se kterou se jedinci a firmy setkávají při jejich přímých obchodování se státem. V rámci průzkumu byly firmy dotazovány, jak velký měly následující formy korupce dopad na jejich obchod:

- prodej parlamentních hlasování na zákonech k soukromým zájmům, prodej dekretů prezidenta k soukromým zájmům,
- centrální banka a její nesprávné zacházení z fondy,
- prodej soudních rozhodnutí v trestních a arbitrážních případech,
- příspěvky placené soukromými zájmy politickým stranám a na volební kampaně,

- nepotismus,
- úplatky zaplacené veřejným úředníkům za účelem vyhnout se daním a předpisům.

Hodnoty zajetí státu odpovídají podílu firem, které vnímají stát jako zajatý. Respondenti byli požádáni, aby uvedli, zda má korupce v každé výše uvedené dimenzi žádný, malý, významný nebo velmi významný dopad na jejich podnik. Výsledky průzkumu zobrazující procentuální podíl firem hodnotících dopad korupce na jejich podnik v těchto dimenzích jako významný nebo velmi významný obsahuje příloha č. 6. Hodnoty uvedené v grafu 3.1 vyjadřují průměrný podíl firem hodnotících dopad korupce na jejich podnik ve výše uvedených dimenzích.

Graf 3.1 Souhrnný index zajetí státu

Zdroj: *Measuring Governance, Corruption, and State Capture, 2000* [online]. Hellman J. S. a kol. Duben 2000 [cit. 2. 4. 2006]. Dostupné na internetu: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBI/GOVANTCOR/0,,contentMDK:20713499%7EmenuPK:1976979%7EpagePK:64168445%7EpiPK:64168309%7EtheSitePK:1740530,00.html>, upraveno.

Závěr

V této práci byla věnována pozornost problematice korupce se zaměřením na oblast Evropské unie a Evropských společenství, jejich orgány a instituce, konkrétním případům odhalené korupce v Evropské unii a také podnikatelskému prostředí a indexům používaným k měření korupce.

Všeobecně lze konstatovat, že korupci se daří tam, kde se koncentruje politická moc a rozhodování a také v nedemokratických režimech. Jedinečnost problému korupce spočívá zejména ve specifičnosti způsobu, jakými je korupce prováděna.

Korupce si zasluhuje osobitý přístup společnosti, čehož důkazem je existence množství úřadů a institucí na národní i mezinárodní úrovni zaměřujících se více či méně na boj s korupcí a jejich snaha zefektivnit metody odhalování a trestání korupce, a to včetně navrhování legislativních opatření. V praxi je dalším problémem boje proti korupci vázanost procesu odhalování a trestání korupce na přijetí oznámení o korupční trestné činnosti. Kde není žalobce, není soudce.

V souladu s výše uvedeným lze konstatovat, že cíl diplomové práce byl splněn. Korupce není fenoménem dnešní doby. O korupci se zmiňují například historické materiály z doby homérského Řecka a Římské říše. Lze si jistě představit, že korupce existovala i dříve. Korupční praktiky byly v dějinách jinak pojímány i trestně hodnoceny. To, co se v jedné zemi či v jednom historickém období za korupci nepovažovalo, v jiné zemi či éře bylo jako korupce pojímáno a trestáno. Korupci lze pojímat a hodnotit podle mnoha kritérií. Je však nesporné, že se jedná o významný negativní jev postihující více či méně celou společnost, důležitý je její předmět, nikoli to, jak velký podíl na korupční transakci má korumpující a korumpovaný.

Evropská unie je stejně jako každý jiný územně-politický útvar vystaven korupčním útokům, ať už jednotlivců nebo skupin. Evropský parlament se v roce 1999 rozhodl uplatnit politickoprávní odpovědnost osob stojících v čele evropské exekutivy za projevy korupce, defraudace a nepotismu poté, kdy byla z těchto důvodů nucena podat demisi Evropská komise pod vedením Jacquese Santera. I když trestní právo náleží do pravomoci členských států, na základě zásady komplementarity se začala silněji rozvíjet policejní a justiční spolupráce

v trestních věcech. K tomu slouží zejména Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (OLAF), Služba pro koordinaci protikorupčních operačních aktivit (AFCOS), a dále také EUROPOL a EUROJUST.

Z právního hlediska není boj s korupcí na úrovni ES/EU tak jednoduchý, jak by se na první pohled mohlo zdát. Specifikum spočívá zejména ve skutečnosti, že boj s korupcí není jednou z politik ES ani není vlastností společného vnitřního trhu. Přestože se jedná o závažnou problematiku, která ovlivňuje chod řady komunitárních politik, neexistuje oblast kompetence ES, která by byť jen nepřímo byla zaměřena na potírání korupce. Komunitární právo neobsahuje žádný podklad pro přijetí generálního protikorupčního předpisu. Vhodný nástroj pro boj s korupcí představuje právo EU, zejména ve třetím pilíři. Třetí pilíř vytváří předpoklady pro hmotněprávní koordinaci postupu proti korupci, stejně tak jako pro procesní spolupráci členských států. Na druhou stranu ovšem nedisponuje právním základem pro vydání tak efektivních aktů, jaké jsou vydávány v komunitárním právu. Ve vztahu k trestnímu právu z toho vyplývá, že příslušné právní základy v jednotlivých politikách Evropských společenství sice představují přípustný základ pro legislativní akty protikorupčního rázu, nicméně tyto akty nesmějí mít přímý dopad do trestního práva členských států.

S uvedeným závěrem se neztotožnil Evropský soudní dvůr, který několika rozhodnutími konstatoval, že v rámci jednotlivých dílčích kompetencí Evropských společenství je možno přijímat právní akty harmonizující trestní právo členských států, jeví-li se to nutným pro dosažení komunitárního účelu. S tímto značně revolučním názorem vyjádřila nesouhlas jak Rada EU, tak drtivá většina členských států. Evropský soudní dvůr však svůj názor nepřehodnotil. Jakkoli se daný spor může v kontextu postupně ratifikované Lisabonské smlouvy jevit jako bezpředmětný, jednání institucí ES/EU v daném případě zůstane ukázkou rozšiřování vlastních pravomocí za cenu překrucování základacích smluv.

Pro měření korupce je používáno několik indexů. Každý z nich posuzuje korupci z jiného hlediska či v jiné oblasti. Aby bylo možné korupci měřit, musí existovat účinné mechanismy, které korupci odhalí, nelze spoléhat na to, že se účastníci korupčního vztahu k tomuto jednání sami přiznají. Proto jsou měření obvykle prováděna na základě dotazníků zjišťujících vnímání korupce odbornou i laickou veřejností.

Korupci nelze nikdy a nikde úplně vymýtit. Důslednou transparentností na všech pozicích uplatňování státní (veřejné) moci, včetně politického rozhodování, lze dojít k její minimalizování. Také je nutné, aby byla podporována široká společenská debata o etických kritériích veřejného života, podporován vědecký výzkum a široká mediální prezentace sporných kauz a podporováno protikorupční naladění společnosti.

Literatura

a) knihy, publikace

DAVID, V., NETT, A. Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. Praha: C. H. Beck, 2007. 354 s. ISBN 978-80-7179-562-9.

FRIČ, P. a kol. Korupce na český způsob. 1. vyd. Praha: G plus G, 1999. 302 s. ISBN 80-86103-26-9

CHMELÍK, J. a kol. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde Praha, a.s., 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X.

KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I. a kol. Hospodářská politika: teorie a praxe. 3. vyd. Ostrava: Sokrates, 2006. 341 s. ISBN 80-86572-37-4.

ŠÍNOVÁ, I. Kvalita podnikatelského prostředí. Ostrava: Vysoká škola báňská – technická univerzita, Ekonomická fakulta. 2006. 43 s. Bakalářská práce.

ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J. a BÍLKOVÁ, V. Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu. Praha: C. H. Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1.

VLČEK, M. Korupce v EU. Ostrava: Vysoká škola báňská – technická univerzita, Ekonomická fakulta. 2006. 40 s. Bakalářská práce.

VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

b) příspěvky ve sborníku

BALGA, J. Korupcia vo verejnej správe z pohľadu európskeho práva. In *Aktuální problémy veřejné správy ve středoevropských zemích sdružených v evropské unii (s akcentem na problémy korupce)*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2006.

DVOŘÁČEK, D. Problematika právního základu protikorupčních aktů evropského práva. In *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

KRNÁČOVÁ, A. Když nesoukromý zájem potkává s veřejným. In *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

MAZEL, M. Aplikace evropských protikorupčních norem v ČR. In *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

c) elektronické monografie

HELLMAN, J., JONES, G., KAUFMANN, D., SCHANKERMAN, M. *Measuring Governance, Corruption, and State Capture: How Firms and Bureaucrats Shape the Business Environment in Transition Economies* [on-line]. Duben 2000 [cit. 7. 4. 2008]. Dostupné na internetu: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/>

0,,contentMDK:20713499%7EmenuPK:1976979%7EpagePK:64168445%7EpiPK:64168309%7EtheSitePK:1740530,00.html

HELLMAN, J., JONES, G. a KAUFMANN, D. *Seize the State, Seize the Day: State Capture, Corruption and Influence in Transition Economies* [online]. Zář 2000 [cit. 4. 4. 2008]. Dostupné na internetu: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/0,,contentMDK:20713499%7EmenuPK:1976979%7EpagePK:64168445%7EpiPK:64168309%7EtheSitePK:1740530,00.html>

KAUFMANN, D., KRAAY, A. a MASTRUZZI, M. *Governance Matters VI: aggregates and individual Governance Indicators for 1996–2006* [on-line]. Červenec 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na internetu: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=999979

KUDRNA, Z., KÖRNER, P., VYCHODIL, O. *Měření kvality podnikatelského prostředí ve Střední Evropě* [on-line]. Listopad 2002. [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na internetu: <http://www.alumni.cz/2002-kudrna1.pdf>

d) elektronické publikace

CIA World Factbook 2008 [online]. Washington, D.C.: Central Intelligence Agency. 1981- [cit. 1. 4. 2008]. Ročník. Dostupné na Internetu: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>. ISSN 1553-8133.

e) časopisy, noviny

Britské listy [online]. Praha: Občanské sdružení Britské listy. 1996- [cit. 23. dubna 2006]. Deník. Dostupné na Internetu: <http://www.britskelisty.cz/0005/20000530e.html>. ISSN 1213-1792.

Hospodářské noviny [online]. Praha: Economia, a.s. 1990- [cit. 25. dubna 2006]. Deník. Dostupné na Internetu: http://www.ihned.cz/1-10072840-17260770-000000_d-d3. ISSN 0862-9587.

The Financial Times [online]. London: Pearson PLC, The Financial Times Group. 1888- [cit. 14. 4. 2008]. Deník. Dostupné na Internetu: <http://search.ft.com/ftArticle?startDate=01%2F01%2F2003&dsz=2&dse=true&queryText=eurostat+byk&endDate=30%2F09%2F2003&activeTab=ftNews&resultsToReturn=10&aje=false&id=030519004553&ct=0>

The Financial Times [online]. London: Pearson PLC, The Financial Times Group. 1888- [cit. 14. 4. 2008]. Deník. Dostupné na Internetu: <http://search.ft.com/ftArticle?startDate=21%2F04%2F2003&dsz=1&dse=true&queryText=eurostat+byk&endDate=17%2F08%2F2003&activeTab=ftNews&resultsToReturn=10&aje=false&id=030617000819&ct=0>

The Guardian [online]. London: Guardian Newspapers Limited. 1821- [cit. 22. dubna 2006]. Deník. Dostupné na Internetu: <http://www.guardian.co.uk/eurocommission/Story/0,,319727,00.html>. ISSN 3021-2.

f) internetové zdroje

Anticorruption in Transition A Contribution to the Policy Debate [online]. Světová banka. 2000. [cit. 11. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.worldbank.org/wbi/governance/pdf/contribution.pdf>.

CPI 2007 Regional Results [online]. Transparency International. Září 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007/regional_highlights_factsheets

Eurokomisařku čeká trest. Po více než 7 letech [online]. Media Digest. Únor 2006 [cit. 12. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www2.euroskop.cz/data/index.php?p=ihned-detail&c-id=17920990&id=5570>.

Evropská komise čelí podezření z korupce [online]. Červen 2007 [cit. 31. 3. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.euroskop.cz/21316780/clanek-zpravodajstvi>

First Report on Allegations regarding Fraud, Mismanagement and Nepotism in the European Commission [online]. Březen 1999 [cit. 11. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.europarl.europa.eu/experts/report1_en.htm

Index plátců úplatků (BPI) 2006 [online]. Transparency International ČR. Září 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2872>

Korupce v EU: Belgická policie zatýkala [online]. Březen 2007 [cit. 31. 3. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.euroskop.cz/20777280/5567/clanek-zpravodajstvi/korupce-v-eu-belgicka-policie-zatykala>

g) právní předpisy, ostatní právní dokumenty

Doporučení Evropské komise č. 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici drobných, malých a středních podniků

Druhý protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Společenství ze dne 19. 6. 1997, č. 97/C 221/02

Nařízení Evropské komise č. 70/2001 ze dne 12. 1. 2001, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 25. 5. 1999, č. 1073/1999, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF)

Nařízení Evropské Rady ze dne 25. 5. 1999, č. 1074/1999, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF)

První protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Společenství ze dne 27. 9. 1996, č. 96/C 313/01

Rámcové rozhodnutí Rady EU ze dne 22. 7. 2003, č. 2003/568/JHA

Rámcové rozhodnutí Rady EU ze dne 27. 1. 2003, č. 2003/80/SVV

Rozhodnutí Evropské komise ze dne 28. 4. 1999, č. 352/1999, o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF)

Rozhodnutí Rady EU ze dne 24. 6. 1988, č. 88/376/EHS, o systému vlastních zdrojů Společenství

Rozhodnutí Rady ze dne 28. 2. 2002, č. 2002/187/SVV, o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestní činnosti

Rozhodnutí Rady ze dne 18. 6. 2003, č. 2003/659/SVV, kterým se mění rozhodnutí Rady č. 2002/187/SVV, o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestní činnosti

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. 9. 2005, C-176/03

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 23. 10. 2007, C-440/05

Sdělení Evropské komise ze dne 28. 5. 2003, COM/2003/0317

Smlouva o Evropské unii ze dne 7. 2. 1992, č. 92/C 191/01

Smlouva o založení Evropských hospodářských společenství ze dne 25. 3. 1957

Smlouva o zřízení jednotné Rady a jednotné komise Evropských společenství ze dne 8. 4. 1965, č. 67/443/EHS

Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie ze dne 26. 5. 1997, č. 97/C 195/01

Úmluva o ochraně finančních zájmů Společenství ze dne 26. 7. 1995, č. 95/C 316/03

Usnesení vlády ČR č. 1010/2007 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému Anti-Fraud Co-ordination Structure (AFCOS) v České republice

Usnesení vlády ČR č. 456/2004 o Národní strategii proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství

Seznam zkratek

AFCOS	Služba pro koordinaci protikorupčních operačních aktivit (<i>Anti Fraud Co-ordination Structure</i>)
AGI	Agregátní indikátory správy (<i>Aggregate Governance Indicators</i>)
BEEPS	Průzkum podnikatelského prostředí a výkonnosti podniků (<i>Business Environment and Enterprise Performance Survey</i>)
BPI	Index plátců úplatků (<i>Bribe Payers Index</i>)
CDU	Německá politická strana (<i>Christlich Demokratische Union Deutschlands</i>)
CORIS	databáze informací vztahujících se k problematice korupce a veřejné správy (<i>Corruption Online Research and Information System</i>)
CPI	Index vnímání korupce (<i>Corruption Perception Index</i>)
ES	Evropské společenství / Evropská společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
EU+10	Označení skupiny států, které vstoupily do Evropské unie v roce 2004 (jedná se o tyto státy – Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko)
EU-15	Označení skupiny členských států Evropské unie před rozšířením v roce 2004 (jedná se o tyto státy – Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko, Spojené království)
EÚD	Evropský účetní dvůr
EUROJUST	Evropská jednotka pro soudní spolupráci
EUROPOL	Evropský policejní úřad
EUROSTAT	Statistický úřad Evropských společenství
GCB	Globální barometr korupce (<i>Global Corruption Barometer</i>)
HIV	Virus lidské imunitní nedostatečnosti (<i>Human Immunodeficiency Virus</i>)
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (<i>International Bank for Reconstruction and Development</i>)
ICSID	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (<i>International Centre for Settlement of Investment Disputes</i>)
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj (<i>International Development Association</i>)
IFC	Mezinárodní finanční korporace (<i>International Finance Corporation</i>)

MIGA	Multilaterální agentura pro investiční záruky (<i>Multilateral Investment Guarantee Agency</i>)
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (<i>Organization of Economic Co-operation and Development</i>)
OLAF	Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (<i>European Anti-fraud Office</i>)
SCI	Index zajetí státu (<i>State Capture Index</i>)
UCLAF	Úřad pro koordinaci boje proti podvodům (Unit for the Coordination of Fraud Prevention)
WWF	Celosvětový fond pro přírodu (<i>World Wildlife Fund for Nature</i>)

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucí diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 18. 4. 2008

.....
Bc. Martin Vlček

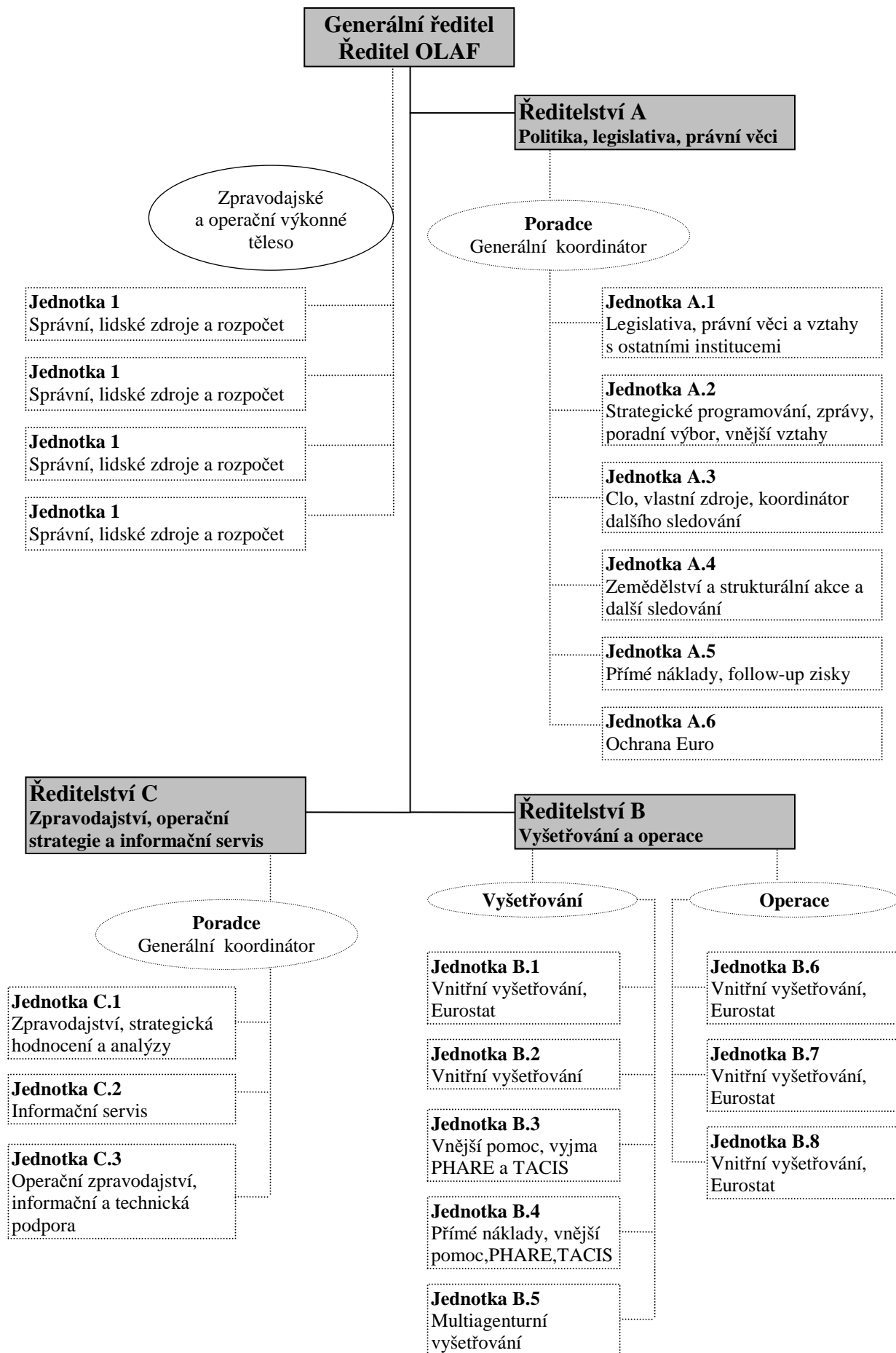
Adresa trvalého pobytu studenta:

Sadová 2652/24, Ostrava, 702 00

Seznam příloh

- Příloha č. 1** Organizační struktura Evropského úřadu pro potírání podvodných jednání
- Příloha č. 2** Zdroje použité při sestavování indexu CPI 2007
- Příloha č. 3** Výsledky indexu CPI 2007 ve světě
- Příloha č. 4** Výsledky indexu GCB 2007 ve světě
- Příloha č. 5** Výsledky indexu AGI 1996 – 2006 ve světě
- Příloha č. 6** Hodnoty zjetí státu podle Průzkumu podnikatelského prostředí a výkonnosti podniků provedeném v roce 1999

Organizační struktura Evropského úřadu pro potírání podvodných jednání (OLAF)

Zdroje použité při sestavování indexu CPI 2007

Číslo	1	2	3
Zkratka	ADB	AFDB	BTI
Zdroj	Asijská rozvojová banka	Africká rozvojová banka	Bertelsmann Foundation
Název	Country Performance Assessment Ratings	Country Policy and Institutional Assessments	Bertelsmann Transformation Index
Sestaveno/publikováno	2006/2007	2005/2006	2007/2008
Okruh dotazovaných	Týmy v příslušných zemích, interní i externí experti banky	Týmy v příslušných zemích; interní i externí experti banky	Sít' místních korespondentů a expertů působících uvnitř instituce i mimo ni
Téma průzkumu	Korupce, střet zájmů, převody prostředků, snahy o zavádění protikorupčních opatření a jejich úspěšnost	Korupce, střet zájmů, převody prostředků, snahy o zavádění protikorupčních opatření a jejich úspěšnost	Schopnost vládních institucí potlačovat a trestat korupci
Počet odpovědí	Neuvedeno	Neuvedeno	Neuvedeno
Počet zemí	26 zemí / území	52 zemí / území	125 zemí / území

Číslo	4	5	6
Zkratka	CPIA	EIU	FH
Zdroj	Světová banka (IDA a IBRD)	Economist Intelligence Unit	Freedom House
Název	Country Policy and Institutional Assesment	Country Risk Service and Country Forecast	Nations in Transit
Sestaveno/publikováno	2006/2007	2007/2007	2007/2007
Okruh dotazovaných	Týmy v příslušných zemích, interní i externí experti banky	Hodnocení vlastních expertů	Hodnocení expertů pocházejících z příslušných zemí (nebo v nich působících)
Téma průzkumu	Korupce, střet zájmů, převody prostředků, snahy o zavádění protikorupčních opatření a jejich úspěšnost	Zneužití postavení veřejného činitele k osobnímu prospěchu (nebo prospěchu politické strany)	Rozsah korupce ve vládních kruzích, podle vnímání veřejnosti a zpráv v médiích, a zavádění protikorupčních opatření
Počet odpovědí	Neuvedeno	Neuvedeno	Neuvedeno
Počet zemí	77 zemí / území	166 zemí / území	29 zemí / území

Číslo	7	8	9
Zkratka	GI	IMD	
Zdroj	Global Insight, dříve World Markets Research Centre	IMD International, Švýcarsko, World Competitiveness Center	
Název	Country Risk Ratings	IMD World Competitiveness Yearbook	
Sestaveno/publikováno	2007/2007	2006/2006	2007/2007
Okruh dotazovaných	Hodnocení vlastních expertů	Vrcholové a střední manažeri, domácí i mezinárodní politiky	
Téma průzkumu	Pravděpodobnost setkání s úplatným úředníkem, od drobné "byrokratické" korupce až po velkou politickou korupci	Existence/ neexistence úplatkářství a korupce	
Počet odpovědí	Neuvedeno	Více než 4000	
Počet zemí	203 zemí / území	53 zemí / území	55 zemí / území

Číslo	10	11	12
Zkratka	MIG	PERC	
Zdroj	Merchant International Group	Political & Economic Risk Consultancy	
Název	Grey Area Dynamics	Asian Intelligence Newsletter	
Sestaveno/publikováno	2007/2007	2006/2006	2007/2007
Okruh dotazovaných	Vlastní experti a síť místních dopisovatelů	Manažeri působící v zahraničí	
Téma průzkumu	Korupce, sahající od uplácení vládních ministrů až po "stimulační platby" nejnižší postaveným úředníkům	Jak závažný je podle vás problém korupce ve veřejném sektoru?	
Počet odpovědí	Neuvedeno	Více než 1000	1476
Počet zemí	155 zemí / území	15 zemí / území	15 zemí / území

Číslo	13	14
Zkratka	UNECA	WEF
Zdroj	Ekonomická komise OSN pro Afriku	Světové ekonomické fórum
Název	Africa Governance Report	Global Competitiveness Report
Sestaveno/publikováno	2005/2006	2006/2007
Okruh dotazovaných	Expertí v dané zemi (70 až 120 v každé zemi)	Významní představitelé podnikatelské sféry; domácí a mezinárodní podniky
Téma průzkumu	“Kontrola korupce”. Zahrnuje aspekty týkající se korupce v legislativě, soudnictví, na úrovni výkonné moci i při výběru daní. Zahrnuty jsou také aspekty přístupu k soudním institucím a vládním službám.	Platby navíc a bez dokladů nebo úplatky související s různými vládními funkcemi
Počet odpovědí	Přibližně 2800	Přibližně 11000
Počet zemí	28 zemí / území	125 zemí / území

Zdroj: Transparency International ČR. Září 2007 [cit. 1. 4. 2008]. http://www.transparency.cz/pdf/CPI2007_zdroje.pdf, upraveno

Výsledky indexu CPI 2007 ve světě

Pořadí země	Země / území	CPI 2007 - hodnocení	Použité průzkumy	Standardní odchylka	Nejvyšší - nejnižší hodnocení	Rozmezí (interval věrohodnosti)	ADB 2006	AFDB 2005	BTI 2007	CPIA 2006	EIU 2007	FH 2007	GI 2007	IMD 2006	IMD 2007	MIG 2007	PERC2006	PERC2007	UNECA 2005	WEF 2006
1	Dánsko	9,4	6	0,3	8.9 - 9.8	9.2 - 9.6					#		#	#	#	#				#
1	Finsko	9,4	6	0,3	9.1 - 9.8	9.2 - 9.6					#		#	#	#	#				#
1	Nový Zéland	9,4	6	0,4	8.9 - 9.8	9.2 - 9.6					#		#	#	#	#				#
4	Singapur	9,3	9	0,4	8.4 - 9.7	9.0 - 9.5			#		#		#	#	#	#	#	#		#
4	Švédsko	9,3	6	0,2	9.0 - 9.5	9.1 - 9.4					#		#	#	#	#				#
6	Island	9,2	6	1,0	7.1 - 9.8	8.3 - 9.6					#		#	#	#	#				#
7	Nizozemí	9,0	6	0,3	8.7 - 9.5	8.8 - 9.2					#		#	#	#	#				#
7	Švýcarsko	9,0	6	0,3	8.5 - 9.5	8.8 - 9.2					#		#	#	#	#				#
9	Kanada	8,7	6	0,7	7.6 - 9.5	8.3 - 9.1					#		#	#	#	#				#
9	Norsko	8,7	6	0,9	7.1 - 9.5	8.0 - 9.2					#		#	#	#	#				#
11	Austrálie	8,6	8	0,8	7.2 - 9.5	8.1 - 9.0					#		#	#	#	#	#	#		#
12	Lucembursko	8,4	5	0,7	7.1 - 8.9	7.7 - 8.7							#	#	#	#				#
12	Spojené království	8,4	6	0,8	7.1 - 9.5	7.9 - 8.9					#		#	#	#	#				#
14	Hongkong	8,3	8	1,0	6.3 - 9.1	7.6 - 8.8					#		#	#	#	#	#	#		#
15	Rakousko	8,1	6	0,9	7.1 - 9.1	7.5 - 8.7					#		#	#	#	#				#
16	Německo	7,8	6	0,9	7.1 - 9.2	7.3 - 8.4					#		#	#	#	#				#
17	Irsko	7,5	6	0,4	7.1 - 7.9	7.3 - 7.7					#		#	#	#	#				#
17	Japonsko	7,5	8	0,8	6.3 - 9.0	7.1 - 8.0					#		#	#	#	#	#	#		#
19	Francie	7,3	6	0,8	6.3 - 8.6	6.9 - 7.8					#		#	#	#	#				#
20	USA	7,2	8	1,0	5.1 - 8.6	6.5 - 7.6					#		#	#	#	#	#	#		#

21	Belgie	7,1	6	0,1	7.0 - 7.2	7.1 - 7.1					#		#	#	#	#				#
22	Chile	7,0	7	0,7	5.6 - 7.7	6.5 - 7.4			#		#		#	#	#	#				#
23	Barbados	6,9	4	0,3	6.4 - 7.1	6.6 - 7.1					#		#			#				#
24	Svatá Lucie	6,8	3	0,6	6.1 - 7.1	6.1 - 7.1				#	#		#							
25	Španělsko	6,7	6	0,6	5.6 - 7.1	6.2 - 7.0					#		#	#	#	#				#
25	Uruguay	6,7	5	0,4	6.2 - 7.1	6.4 - 7.0			#		#		#			#				#
27	Slovinsko	6,6	8	0,7	5.1 - 7.6	6.1 - 6.9			#		#	#	#	#	#	#				#
28	Estonsko	6,5	8	0,8	5.2 - 7.6	6.0 - 7.0			#		#	#	#	#	#	#				#
28	Portugalsko	6,5	6	1,1	5.1 - 7.6	5.8 - 7.2					#		#	#	#	#				#
30	Izrael	6,1	6	0,9	5.2 - 7.6	5.6 - 6.7					#		#	#	#	#				#
30	Svatý Vincenc a Grenadiny	6,1	3	1,8	4.0 - 7.1	4.0 - 7.1				#	#		#							
32	Katar	6,0	4	0,7	5.2 - 6.6	5.4 - 6.4					#		#			#				#
33	Malta	5,8	4	0,6	5.2 - 6.6	5.3 - 6.2					#		#			#				#
34	Macao	5,7	4	1,2	4.3 - 6.8	4.7 - 6.4					#		#				#	#		
34	Taiwan	5,7	9	0,7	4.9 - 6.7	5.4 - 6.1			#		#		#	#	#	#	#	#		#
34	Spojené arabské emiráty	5,7	5	1,3	3.9 - 7.1	4.8 - 6.5			#		#		#			#				#
37	Dominika	5,6	3	1,5	4.0 - 7.1	4.0 - 6.1				#	#		#							
38	Botswana	5,4	7	1,1	4.3 - 7.1	4.8 - 6.1		#	#		#		#			#			#	#
39	Kypr	5,3	3	0,3	5.1 - 5.6	5.1 - 5.5					#		#							#
39	Maďarsko	5,3	8	0,5	4.2 - 5.8	4.9 - 5.5			#		#	#	#	#	#	#				#
41	Česká republika	5,2	8	0,8	4.2 - 7.1	4.9 - 5.8			#		#	#	#	#	#	#				#
41	Itálie	5,2	6	0,8	4.3 - 6.3	4.7 - 5.7					#		#	#	#	#				#
43	Malajsie	5,1	9	1,1	3.4 - 6.8	4.5 - 5.7			#		#		#	#	#	#	#	#		#
43	Jižní Afrika	5,1	9	0,6	4.4 - 6.2	4.9 - 5.5		#	#		#		#	#	#	#			#	#
43	Jižní Korea	5,1	9	0,7	3.8 - 6.1	4.7 - 5.5			#		#		#	#	#	#	#	#		#
46	Bahrajn	5,0	5	1,1	3.5 - 6.3	4.2 - 5.7			#		#		#			#				#
46	Bhútán	5,0	5	1,2	3.7 - 6.6	4.1 - 5.7	#		#	#			#			#				
46	Kostarika	5,0	5	0,5	4.3 - 5.6	4.7 - 5.3			#		#		#			#				#
49	Kapverdy	4,9	3	1,4	3.4 - 6.1	3.4 - 5.5		#		#			#							
49	Slovensko	4,9	8	0,6	3.9 - 5.6	4.5 - 5.2			#		#	#	#	#	#	#				#
51	Lotyšsko	4,8	6	0,6	3.8 - 5.3	4.4 - 5.1			#		#	#	#			#				#

51	Litva	4,8	7	0,8	3.9 - 6.2	4.4 - 5.3			#		#	#	#		#	#				#
53	Jordánsko	4,7	7	1,5	2.9 - 6.3	3.8 - 5.6			#		#		#	#	#	#				#
53	Mauricius	4,7	6	1,2	3.7 - 7.1	4.1 - 5.7		#	#		#		#						#	#
53	Omán	4,7	4	1,0	3.5 - 5.8	3.9 - 5.3			#		#		#			#				
56	Řecko	4,6	6	0,5	3.8 - 5.2	4.3 - 5.0					#		#	#	#	#				#
57	Namibie	4,5	7	1,1	3.4 - 6.2	3.9 - 5.2		#	#		#		#			#			#	#
57	Samoa	4,5	3	1,5	3.4 - 6.2	3.4 - 5.5	#			#			#							
57	Seychely	4,5	4	1,9	2.4 - 7.1	2.9 - 5.7		#			#		#			#				
60	Kuvajt	4,3	5	1,3	2.5 - 5.6	3.3 - 5.1			#		#		#			#				#
61	Kuba	4,2	4	0,8	3.2 - 5.2	3.5 - 4.7			#		#		#			#				
61	Polsko	4,2	8	1,2	2.7 - 5.6	3.6 - 4.9			#		#	#	#	#	#	#				#
61	Tunisko	4,2	6	1,1	2.4 - 5.3	3.4 - 4.8		#	#		#		#			#				#
64	Bulharsko	4,1	8	1,1	2.7 - 5.8	3.6 - 4.8			#		#	#	#	#	#	#				#
64	Chorvatsko	4,1	8	0,8	3.2 - 5.2	3.6 - 4.5			#		#	#	#	#	#	#				#
64	Turecko	4,1	7	0,6	3.4 - 5.2	3.8 - 4.5			#		#		#	#	#	#				#
67	Salvador	4,0	5	1,0	2.7 - 4.9	3.2 - 4.6			#		#		#			#				#
68	Kolumbie	3,8	7	0,8	2.7 - 5.2	3.4 - 4.3			#		#		#	#	#	#				#
69	Ghana	3,7	7	0,3	3.4 - 4.3	3.5 - 3.9		#	#	#	#		#			#			#	
69	Rumunsko	3,7	8	0,7	2.8 - 4.9	3.4 - 4.1			#		#	#	#	#	#	#				#
71	Senegal	3,6	7	0,8	2.6 - 5.2	3.2 - 4.2		#	#	#	#		#			#			#	
72	Brazílie	3,5	7	0,7	2.9 - 4.9	3.2 - 4.0			#		#		#	#	#	#				#
72	Čína	3,5	9	1,1	2.5 - 6.2	3.0 - 4.2			#		#		#	#	#	#	#	#		#
72	Indie	3,5	10	0,4	2.7 - 4.3	3.3 - 3.7			#	#	#		#	#	#	#	#	#		#
72	Mexiko	3,5	7	0,4	3.2 - 4.5	3.3 - 3.8			#		#		#	#	#	#				#
72	Maroko	3,5	7	1,0	2.5 - 5.2	3.0 - 4.2		#	#		#		#			#			#	#
72	Peru	3,5	5	0,2	3.4 - 3.8	3.4 - 3.7			#		#		#			#				#
72	Surinam	3,5	4	0,6	2.8 - 4.3	3.0 - 3.9					#		#			#				#
79	Gruzie	3,4	6	1,1	2.7 - 5.6	2.9 - 4.3			#	#		#	#			#				#
79	Grenada	3,4	3	1,3	2.0 - 4.3	2.0 - 4.1				#	#		#							
79	Saúdská Arábie	3,4	4	0,7	2.5 - 4.3	2.7 - 3.9			#		#		#			#				
79	Srbsko	3,4	6	0,8	2.7 - 4.9	3.0 - 4.0			#		#	#	#			#				#

79	Trinidad a Tobago	3,4	4	0,8	2.5 - 4.3	2.7 - 3.9					#		#			#				#
84	Bosna a Hercegovina	3,3	7	0,6	2.6 - 4.3	2.9 - 3.7			#	#	#	#	#			#				#
84	Gabon	3,3	5	0,4	2.7 - 3.7	3.0 - 3.5		#			#		#			#			#	
84	Jamajka	3,3	5	0,2	2.9 - 3.5	3.1 - 3.4			#		#		#			#				#
84	Kiribati	3,3	3	1,0	2.4 - 4.3	2.4 - 3.9	#			#			#							
84	Lesotho	3,3	6	0,3	2.8 - 3.7	3.1 - 3.5		#		#			#			#			#	#
84	Makedonie	3,3	6	0,7	2.7 - 4.5	2.9 - 3.8			#		#	#	#			#				#
84	Maledivy	3,3	4	1,4	2.2 - 5.2	2.3 - 4.3	#			#	#		#							
84	Černá Hora	3,3	4	1,0	2.0 - 4.3	2.4 - 4.0			#		#	#	#							
84	Svazijsko	3,3	5	1,1	2.4 - 5.2	2.6 - 4.2		#			#		#			#			#	
84	Thajsko	3,3	9	0,7	2.4 - 4.5	2.9 - 3.7			#		#		#	#	#	#	#	#		#
94	Madagaskar	3,2	7	1,1	2.0 - 4.9	2.5 - 3.9		#	#	#	#		#			#				#
94	Panama	3,2	5	0,4	2.5 - 3.4	2.8 - 3.4			#		#		#			#				#
94	Srí Lanka	3,2	7	0,5	2.5 - 3.9	2.9 - 3.5	#		#	#	#		#			#				#
94	Tanzánie	3,2	8	0,4	2.4 - 3.7	2.9 - 3.4		#	#	#	#		#			#			#	#
98	Vanuatu	3,1	3	1,1	2.4 - 4.3	2.4 - 3.7	#			#			#							
99	Alžírsko	3,0	6	0,4	2.4 - 3.4	2.7 - 3.2		#	#		#		#			#				#
99	Arménie	3,0	7	0,3	2.7 - 3.7	2.8 - 3.2	#		#	#		#	#			#				#
99	Belize	3,0	3	1,1	2.0 - 4.2	2.0 - 3.7					#		#			#				
99	Dominikánská republika	3,0	5	0,3	2.7 - 3.4	2.8 - 3.3			#		#		#			#				#
99	Libanon	3,0	4	1,0	1.9 - 4.2	2.2 - 3.6			#		#		#			#				
99	Mongolsko	3,0	6	0,6	2.2 - 3.7	2.6 - 3.3	#		#	#			#			#				#
105	Albánie	2,9	6	0,4	2.2 - 3.4	2.6 - 3.1			#	#	#	#	#							#
105	Argentina	2,9	7	0,6	2.0 - 3.5	2.6 - 3.2			#		#		#	#	#	#				#
105	Bolívie	2,9	6	0,4	2.5 - 3.4	2.7 - 3.2			#	#	#		#			#				#
105	Burkina Faso	2,9	7	0,7	2.4 - 4.3	2.6 - 3.4		#	#	#			#			#			#	#
105	Džibutsko	2,9	3	0,8	2.2 - 3.7	2.2 - 3.4		#		#			#							
105	Egypt	2,9	7	0,6	2.0 - 3.8	2.6 - 3.3		#	#		#		#			#			#	#
111	Eritrea	2,8	5	1,0	1.7 - 4.3	2.1 - 3.5		#	#	#			#			#				
111	Guatemala	2,8	5	0,6	2.0 - 3.5	2.4 - 3.2			#		#		#			#				#
111	Moldavsko	2,8	7	0,7	2.0 - 4.3	2.5 - 3.3			#	#	#	#	#			#				#

111	Mosambik	2,8	8	0,5	2.1 - 3.7	2.5 - 3.1		#	#	#	#		#			#		#	#
111	Rwanda	2,8	5	0,7	2.0 - 3.7	2.3 - 3.3		#	#	#	#		#						
111	Šalomounovy ostrovy	2,8	3	0,5	2.4 - 3.4	2.4 - 3.1	#			#			#						
111	Uganda	2,8	8	0,5	2.1 - 3.5	2.5 - 3.0		#	#	#	#		#			#		#	#
118	Benin	2,7	7	0,7	2.0 - 3.9	2.3 - 3.2		#	#	#			#			#		#	#
118	Malawi	2,7	8	0,5	2.0 - 3.4	2.4 - 3.0		#	#	#	#		#			#		#	#
118	Mali	2,7	8	0,5	2.0 - 3.4	2.4 - 3.0		#	#	#	#		#			#		#	#
118	Sv. Tomáš a Princův ostrov	2,7	3	0,4	2.4 - 3.2	2.4 - 3.0		#		#			#						
118	Ukrajina	2,7	7	0,4	2.0 - 3.2	2.4 - 3.0			#		#	#	#		#	#			#
123	Komory	2,6	3	0,6	2.2 - 3.4	2.2 - 3.0		#		#			#						
123	Guyana	2,6	4	0,2	2.2 - 2.7	2.3 - 2.7				#			#			#			#
123	Mauretánie	2,6	6	1,0	1.7 - 4.3	2.0 - 3.3		#	#	#			#			#			#
123	Nikaragua	2,6	6	0,3	2.0 - 2.9	2.3 - 2.7			#	#	#		#			#			#
123	Niger	2,6	7	0,5	1.9 - 3.4	2.3 - 2.9		#	#	#	#		#			#		#	
123	Timor-Leste	2,6	3	0,1	2.5 - 2.7	2.5 - 2.6				#			#						#
123	Vietnam	2,6	9	0,5	1.9 - 3.5	2.4 - 2.9	#		#	#	#		#			#	#	#	#
123	Zambie	2,6	8	0,6	1.5 - 3.4	2.3 - 2.9		#	#	#	#		#			#		#	#
131	Burundi	2,5	7	0,9	1.3 - 3.7	2.0 - 3.0		#	#	#	#		#			#			#
131	Honduras	2,5	6	0,3	2.0 - 2.7	2.3 - 2.6			#	#	#		#			#			#
131	Írán	2,5	4	0,6	2.0 - 3.4	2.0 - 3.0			#		#		#			#			
131	Libye	2,5	4	0,3	2.0 - 2.7	2.1 - 2.6			#		#		#			#			
131	Nepál	2,5	7	0,3	2.0 - 2.9	2.3 - 2.7	#		#	#	#		#			#			#
131	Filipíny	2,5	9	0,5	1.9 - 3.4	2.3 - 2.7			#		#		#	#	#	#	#	#	#
131	Jemen	2,5	5	0,6	2.0 - 3.4	2.1 - 3.0			#	#	#		#			#			
138	Kamerun	2,4	8	0,5	1.9 - 3.4	2.1 - 2.7		#	#	#	#		#			#		#	#
138	Etiopie	2,4	8	0,6	1.7 - 3.4	2.1 - 2.7		#	#	#	#		#			#		#	#
138	Pákistán	2,4	7	0,6	1.3 - 3.4	2.0 - 2.8	#		#	#	#		#			#			#
138	Paraguay	2,4	5	0,4	2.0 - 2.9	2.1 - 2.6			#		#		#			#			#
138	Sýrie	2,4	4	0,9	1.4 - 3.4	1.7 - 2.9			#		#		#			#			
143	Gambie	2,3	6	0,5	1.8 - 3.2	2.0 - 2.6		#		#	#		#					#	#
143	Indonésie	2,3	11	0,3	1.7 - 2.7	2.1 - 2.4	#		#	#	#		#	#	#	#	#	#	#

143	Rusko	2,3	8	0,4	1.9 - 3.2	2.1 - 2.6			#		#	#	#	#	#				#
143	Togo	2,3	5	0,7	1.8 - 3.4	1.9 - 2.8		#	#	#			#			#			
147	Angola	2,2	7	0,5	1.3 - 2.7	1.8 - 2.4		#	#	#	#		#			#			#
147	Guinea-Bissau	2,2	3	0,2	2.0 - 2.4	2.0 - 2.3		#		#			#						
147	Nigérie	2,2	8	0,4	1.9 - 2.9	2.0 - 2.4		#	#	#	#		#			#			#
150	Ázerbájdžán	2,1	8	0,4	1.3 - 2.5	1.9 - 2.3	#		#	#	#	#	#			#			#
150	Bělorusko	2,1	5	0,7	1.3 - 3.2	1.7 - 2.6			#		#	#	#			#			
150	Republika Kongo	2,1	6	0,2	1.9 - 2.4	2.0 - 2.2		#	#	#	#		#			#			
150	Pobřeží slonoviny	2,1	6	0,7	1.6 - 3.4	1.7 - 2.6		#	#	#	#		#			#			
150	Ekvádor	2,1	5	0,3	1.9 - 2.5	2.0 - 2.3			#		#		#			#			#
150	Kazachstán	2,1	6	0,6	1.3 - 3.0	1.7 - 2.5			#		#	#	#			#			#
150	Keňa	2,1	8	0,4	1.4 - 2.6	1.9 - 2.3		#	#	#	#		#			#		#	#
150	Kyrgyzstán	2,1	7	0,2	1.9 - 2.4	2.0 - 2.2	#		#	#		#	#			#			#
150	Libérie	2,1	4	0,5	1.7 - 2.9	1.8 - 2.4		#	#		#		#						
150	Sierra Leone	2,1	5	0,2	2.0 - 2.4	2.0 - 2.2		#	#	#	#		#						
150	Tádžikistán	2,1	8	0,4	1.5 - 2.7	1.9 - 2.3	#		#	#	#	#	#			#			#
150	Zimbabwe	2,1	8	0,5	1.5 - 3.1	1.8 - 2.4		#	#	#	#		#			#		#	#
162	Bangladéš	2,0	7	0,4	1.5 - 2.7	1.8 - 2.3	#		#	#	#		#			#			#
162	Kambodža	2,0	7	0,3	1.6 - 2.4	1.8 - 2.1	#		#	#	#		#			#			#
162	Středoafriická republika	2,0	5	0,3	1.7 - 2.5	1.8 - 2.3		#	#	#			#			#			
162	Papua Nová Guinea	2,0	6	0,5	1.3 - 2.6	1.7 - 2.3	#		#	#	#		#			#			
162	Turkmenistán	2,0	5	0,4	1.7 - 2.7	1.8 - 2.3			#		#	#	#			#			
162	Venezuela	2,0	7	0,2	1.9 - 2.3	1.9 - 2.1			#		#		#	#	#	#			#
168	Demokratická republika Kongo	1,9	6	0,3	1.6 - 2.4	1.8 - 2.1		#	#	#	#		#			#			
168	Rovníková Guinea	1,9	4	0,1	1.7 - 2.0	1.7 - 2.0		#			#		#			#			
168	Guinea	1,9	6	1,0	1.0 - 3.7	1.4 - 2.6		#	#	#	#		#			#			
168	Laos	1,9	6	0,4	1.5 - 2.7	1.7 - 2.2	#		#	#	#		#			#			
172	Afghánistán	1,8	4	0,4	1.3 - 2.2	1.4 - 2.0			#	#	#		#						
172	Čad	1,8	7	0,1	1.6 - 2.0	1.7 - 1.9		#	#	#			#			#		#	#
172	Súdán	1,8	6	0,2	1.4 - 2.0	1.6 - 1.9		#	#	#	#		#			#			
175	Tonga	1,7	3	0,2	1.5 - 2.0	1.5 - 1.8	#			#			#						

175	Uzbekistán	1,7	7	0,2	1.5 - 2.0	1.6 - 1.9	#		#	#	#	#			#				
177	Haiti	1,6	4	0,4	1.3 - 2.0	1.3 - 1.8			#	#		#			#				
178	Irák	1,5	4	0,3	1.3 - 2.0	1.3 - 1.7			#		#	#			#				
179	Myanmar	1,4	4	0,4	1.0 - 2.0	1.1 - 1.7			#		#	#			#				
179	Somálsko	1,4	4	0,4	1.0 - 2.0	1.1 - 1.7		#	#		#	#							

Zdroj: *CPI 2007 Regional Results* [online]. Transparency International. Září 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007/regional_highlights_factsheets, upraveno

Vysvětlivky - zdroje použité při sestavování hodnocení země:

ADB: Asijská rozvojová banka - Country Performance Assessment Ratings

AFDB: Africká rozvojová banka - Country Policy and Institutional Assessments

BTI: Bertelsmann Foundation - Bertelsmann Transformation Index

CPIA: Světová banka (IDA a IBRD) - Country Policy and Institutional Assessment

EIU: Economist Intelligence Unit - Country Risk Service and Country Forecast

FH: Freedom House - Nations in Transit

GI: Global Insight - Country Risk Ratings

IMD: IMD International - World Competitiveness Report

MIG: Merchant International Group - Grey Area Dynamics

PERC: Political & Economic Risk Consultancy - Asian Intelligence Newsletter

UNECA: Ekonomická komise OSN pro Afriku - African Governance Report

WEF: Světové ekonomické fórum - Global Competitiveness Report

Výsledky indexu GCB 2007 ve světě

Do jaké míry vnímáte, že jsou v této zemi korupcí ovlivněny následující sektory? (1: vůbec nezkorumpovaný, 5: extrémně zkorumpovaný)	Politické strany	Parlament / Zákonnodárský sbor	Obchodní / Soukromý sektor	Média	Armáda	Neziskové organizace	Církevní orgány	Vzdělávací systém	Právní systém / Soudnictví	Zdravotnictví	Policie	Občanský ohlašovací úřad - matřka	Věřejné služby	Příjmy z daní
Celkové hodnoty	4.0	3.6	3.5	3.3	2.9	2.9	2.8	3.0	3.4	3.2	3.6	3.0	3.1	3.3
Afrika	4.2	3.8	3.2	3.0	3.2	2.8	2.4	3.4	3.5	3.1	4.5	3.5	3.6	3.7
Kamerun	4.2	3.8	3.5	3.3	3.6	2.5	2.5	4.0	4.3	3.9	4.6	3.4	2.8	4.3
Ghana	3.6	3.4	3.0	2.8	2.4	2.2	2.2	3.2	3.7	2.8	4.6	3.4	3.3	3.4
Nigérie	4.3	3.8	3.2	3.1	3.3	2.9	2.4	3.3	3.4	3.1	4.5	3.5	3.7	3.8
Senegal	4.1	3.7	2.8	3.1	2.1	2.0	2.0	2.9	3.7	3.0	4.0	3.5	2.2	3.1
Jižní Afrika	3.8	3.6	3.2	2.8	2.7	2.9	2.5	3.1	3.3	3.1	3.8	3.6	2.8	2.5
Asie – Pacifik	4.0	3.7	3.3	3.0	2.9	3.0	2.9	3.1	3.3	3.2	3.9	3.1	3.1	3.4
Kambodža	2.9	2.6	2.5	2.2	2.6	1.7	1.7	2.5	3.6	2.6	3.3	2.1	1.8	2.8
Hong Kong	3.2	2.7	3.5	3.4	2.4	3.0	2.4	2.7	2.4	2.4	3.0	2.1	2.1	2.2
India	4.6	3.9	3.4	2.5	1.8	3.1	3.0	3.4	3.8	3.3	4.5	3.7	3.3	3.4
Indonésie	4.0	4.1	3.1	2.5	3.0	2.8	2.2	3.0	4.1	2.8	4.2	3.8	3.1	3.6
Japan	4.3	3.8	3.6	3.5	3.2	3.1	3.7	3.3	3.0	3.6	3.7	2.7	3.1	3.3
Jižní Korea	4.2	4.1	3.5	3.4	3.2	2.9	3.1	3.2	3.5	3.3	3.5	2.4	2.4	3.3
Malajsie	3.6	2.8	3.0	2.5	2.2	2.3	1.9	2.2	2.7	2.2	3.7	3.1	2.2	2.3
Pákistán	3.9	3.8	3.4	3.3	3.2	3.6	2.7	3.0	3.5	3.4	4.3	3.9	3.9	4.1
Filipíny	3.4	3.5	2.9	2.1	2.9	2.4	1.8	2.5	3.0	2.5	3.6	2.9	2.6	3.1
Singapur	2.2	2.0	2.7	2.4	1.9	2.7	2.4	1.9	2.1	2.0	2.0	1.9	1.9	1.9
Thajsko	4.2	3.0	3.3	2.7	3.0	2.8	2.2	2.9	2.9	2.5	4.0	2.9	2.8	3.1
Vietnam			2.5	2.4		2.5	1.7			3.1			2.8	
EU+	3.7	3.2	3.4	3.2	2.4	2.7	2.6	2.3	2.9	2.7	2.7	2.5	2.7	2.8
Rakousko	3.2	2.9	3.2	3.0	2.9	2.5	2.7	2.5	2.6	2.5	2.8	2.6	2.3	2.7
Bulharsko	4.3	4.2	3.9	3.0	2.8	3.2	3.0	3.4	4.3	4.1	4.0	3.3	2.7	3.6
Česko	3.6	3.4	3.3	2.8	3.2	2.6	2.4	2.9	3.6	3.4	3.8	3.4	2.5	2.6
Dánsko	3.1	2.5	3.2	3.1	2.4	2.6	3.3	2.3	2.0	2.5	2.2	1.9	2.5	2.2
Finsko	3.3	2.5	2.9	3.0	1.8	2.5	2.6	2.0	2.1	2.1	1.8	1.7	2.2	2.1
Francie	3.7	2.9	3.5	3.4	2.1	2.4	2.5	1.9	2.6	2.3	2.8	2.2	2.3	2.6
Německo	3.5	3.0	3.5	3.1	2.4	2.8	2.5	2.2	2.5	2.8	2.3	2.0	3.1	2.3
Řecko	4.1	3.4	3.3	3.7	2.6	2.5	3.1	2.9	3.6	3.5	3.3	2.3	3.3	3.8
Island	3.7	2.9	3.8	3.3		2.7	2.8	2.2	2.8	2.5	2.4	2.2	2.7	2.3
Irsko	3.4	2.8	3.0	2.8	2.1	2.3	2.7	2.1	2.9	2.5	2.7	2.2	2.4	2.6
Italy	4.2	3.7	3.3	3.2	2.2	2.6	2.5	2.4	3.1	3.2	2.3	3.4	2.8	3.4
Litva	4.0	4.0	3.6	3.0	2.3	2.6	2.0	2.9	3.9	3.9	3.7	2.9	2.1	2.4
Lucembursko	3.7	3.2	3.5	3.4	2.7	2.7	3.1	2.6	3.0	2.7	3.0	2.6	2.5	2.8
Nizozemí	3.0	2.7	3.0	3.0	2.5	2.7	2.8	2.3	2.5	2.6	2.7	2.1	2.7	2.4
Norsko	3.0	2.6	3.9	3.5	3.1	3.2	3.3	2.4	2.4	2.6	2.5	2.0	2.7	2.2
Polsko	4.2	3.9	3.9	3.4	3.1	3.3	3.2	3.1	3.8	4.0	3.8	3.7	2.7	3.2

Portugalsko	4.1	3.6	3.6	3.0	2.6	2.8	2.8	2.9	3.4	3.2	3.2	2.6	2.8	3.6
Rumunsko	3.9	3.9	3.6	2.8	2.4	2.6	2.2	3.0	3.8	3.7	3.7	2.9	2.4	2.6
Španělsko	3.9	3.1	3.6	3.4	2.5	2.7	2.8	2.3	3.0	2.2	2.8	2.9	3.1	3.0
Švédsko	3.2	2.5	3.1	3.2	2.4	2.3	3.1	2.1	2.4	2.4	2.5	2.2	2.4	1.9
Švýcarsko	2.8	2.5	3.0	2.9	2.2	2.3	2.4	1.9	2.2	2.2	2.2	2.2	1.9	2.4
Spojené Království	3.5	3.1	3.2	3.4	2.4	2.7	2.8	2.3	2.9	2.3	2.7	2.0	2.6	2.7
Latin. Amerika	4.1	4.1	3.5	3.2	3.5	3.0	2.8	2.9	3.9	3.1	4.0	3.5	3.3	3.5
Argentina	4.4	4.3	3.8	3.6	3.6	3.0	3.3	2.9	4.2	3.1	4.3	3.8	3.5	3.5
Bolívie	4.3	4.0	3.4	3.0	3.2	3.1	2.3	3.0	4.0	3.1	4.2	3.2	3.1	3.5
Kolumbie	4.0	3.9	3.2	2.9	3.3	2.8	2.8	2.8	3.5	3.0	3.5	3.1	3.2	3.4
Dominikánská Republika	4.2	3.6	3.1	3.0	3.8	3.3	2.1	2.4	3.7	2.7	4.3	3.4	3.1	3.5
Ekvádor	4.6	4.7	3.3	3.0	3.2	2.9	2.6	3.2	4.1	3.1	4.1	3.8	3.3	3.2
Guatemala	3.9	4.0	3.4	3.1	3.8	3.4	3.0	3.2	3.8	3.2	4.3	3.2	3.4	3.5
Panama	4.4	4.3	3.5	3.0	3.0	3.1	2.3	3.1	3.9	3.2	4.2	3.3	3.1	3.4
Peru	4.2	4.1	3.4	3.4	3.5	3.1	2.4	3.1	4.2	3.1	3.9	3.5	3.1	3.4
Venezuela	3.3	3.3	3.2	2.9	3.0	3.1	2.9	2.3	3.5	2.7	3.8	3.7	2.7	3.4
SNS	3.8	3.9	3.9	3.5	3.6	3.2	2.4	3.8	4.0	3.9	4.1	3.6	3.0	3.5
Moldávie	3.7	3.6	3.5	2.8	2.6	2.4	2.2	3.3	3.7	3.8	4.1	3.2	2.4	3.1
Rusko	3.7	3.9	3.9	3.7	3.8	3.2	2.5	3.9	3.9	3.9	4.1	3.7	3.0	3.4
Ukrajina	4.1	4.1	3.9	3.2	3.1	3.2	2.3	3.8	4.2	4.0	4.1	3.4	3.1	4.0
Sev. Amerika	4.1	3.7	3.5	3.6	2.9	3.0	3.1	2.9	3.5	3.1	3.1	2.6	3.0	3.4
Kanada	3.9	3.4	3.5	3.1	2.6	2.7	3.0	2.5	3.1	2.6	2.9	2.3	2.7	2.9
Spojené státy	4.1	3.7	3.5	3.6	2.9	3.0	3.1	3.0	3.5	3.2	3.2	2.6	3.0	3.5
Jihových.Evropa	3.8	3.7	3.9	3.6	3.2	3.5	3.2	3.8	3.9	4.1	3.9	3.7	3.7	3.9
Albánie	3.3	3.2	2.9	2.4	2.4	2.4	2.2	2.9	3.8	4.2	3.7	3.7	3.7	3.6
Bosna a Hercegovina	4.4	4.3	4.2	4.0	3.8	3.7	3.8	4.1	4.2	4.2	4.1	3.9	3.8	4.0
Chorvatsko	4.0	3.9	4.0	3.3	2.8	2.6	2.6	3.3	4.3	4.2	3.8	3.6	3.1	3.4
Makedonie	4.1	4.0	4.0	3.5	3.1	3.4	3.2	4.3	4.5	4.5	4.1	3.5	3.0	3.7
Kosovo	3.8	3.5	3.1	2.5	1.2	2.2	1.7	2.5	3.5	3.8	2.2	2.9	2.9	2.7
Srbsko	4.0	3.6	3.7	3.5	2.9	3.5	2.6	3.6	3.8	3.8	3.6	2.7	2.6	2.9
Turecko	3.7	3.6	4.0	3.7	3.4	3.7	3.4	4.0	3.8	4.0	4.0	3.9	4.0	4.1

Zdroj: Transparency International Global Corruption Barometer 2007 [online]. Prosinec 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: <http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2955>, upraveno

Pozn.: Zvýrazněná pole označují nejvyšší hodnoty indexu v jednotlivých zemích.

Výsledky indexu AGI 1996 – 2006 ve světě

Země	2006	2005	2004	2003	2002	2000	1998	1996
AFGHANISTAN	-1.47	-1.48	-1.49	-1.61	-1.54	-1.91	-1.91	n/a
ALBANIA	-0.67	-0.74	-0.77	-0.76	-0.81	-0.74	-1.07	0.03
ALGERIA	-0.39	-0.42	-0.60	-0.61	-0.76	-0.75	-0.83	-0.37
AMERICAN SAMOA	0.33	0.78	0.77	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
ANDORRA	1.27	1.25	1.08	1.30	1.32	1.39	1.44	n/a
ANGOLA	-1.14	-1.16	-1.24	-1.18	-1.20	-1.49	-1.38	-1.06
ANGUILLA	1.27	1.25	0.81	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
ANTIGUA AND BARBUDA	1.27	0.75	0.83	0.82	0.86	0.92	0.96	n/a
ARGENTINA	-0.47	-0.42	-0.45	-0.43	-0.80	-0.38	-0.12	-0.18
ARMENIA	-0.58	-0.64	-0.72	-0.62	-0.69	-0.74	-0.77	-0.70
ARUBA	1.27	1.25	1.13	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
AUSTRALIA	1.99	1.97	2.06	1.96	1.89	1.96	1.96	1.85
AUSTRIA	1.99	1.99	2.13	2.09	2.04	1.93	1.94	1.98
AZERBAIJAN	-0.99	-1.02	-1.16	-1.02	-1.02	-1.14	-1.12	-1.03
BAHAMAS	1.37	1.32	1.36	1.37	1.44	1.39	1.42	0.37
BAHRAIN	0.58	0.64	0.74	0.76	0.93	0.69	0.68	0.02
BANGLADESH	-1.29	-1.23	-1.32	-1.17	-1.02	-0.93	-0.71	-0.49
BARBADOS	1.20	1.21	1.16	1.22	1.32	1.39	1.44	n/a
BELARUS	-0.84	-0.96	-1.09	-0.95	-0.89	-0.58	-0.72	-0.99
BELGIUM	1.40	1.46	1.51	1.57	1.60	1.54	1.35	1.39
BELIZE	-0.30	-0.24	-0.30	-0.07	-0.22	-0.14	-0.09	n/a
BENIN	-0.81	-1.05	-0.66	-0.58	-0.74	-0.58	-0.69	n/a
BERMUDA	1.27	1.25	1.26	1.30	1.32	1.39	1.44	n/a
BHUTAN	0.89	0.87	0.81	0.89	0.55	0.56	0.66	n/a
BOLIVIA	-0.64	-0.80	-0.79	-0.81	-0.85	-0.55	-0.55	-0.94
BOSNIA-HERZEGOVINA	-0.32	-0.25	-0.40	-0.39	-0.45	-0.57	-0.37	-0.25
BOTSWANA	0.81	1.10	0.91	1.12	0.70	0.77	0.75	0.38
BRAZIL	-0.33	-0.29	-0.04	0.05	-0.09	0.09	0.00	-0.18
BRUNEI	0.24	0.25	0.39	0.29	0.33	0.35	0.44	0.37
BULGARIA	-0.05	-0.01	0.07	-0.05	-0.14	-0.24	-0.32	-0.76
BURKINA FASO	-0.44	-0.04	-0.03	0.06	0.12	-0.01	-0.05	-0.33
BURUNDI	-1.08	-0.89	-0.93	-0.94	-0.95	-1.13	-1.25	n/a
CAMBODIA	-1.19	-1.12	-0.99	-0.90	-0.96	-0.91	-1.05	-1.11
CAMEROON	-0.94	-1.13	-0.88	-0.79	-1.06	-1.09	-1.24	-1.15
CANADA	1.90	1.92	1.92	2.06	2.06	2.02	2.08	2.21
CAPE VERDE	0.66	0.38	0.31	0.29	0.41	0.20	-0.32	n/a
CAYMAN ISLANDS	1.27	1.25	1.22	1.30	1.32	1.39	1.44	n/a
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC	-1.06	-1.21	-1.31	-1.15	-1.11	-1.35	-1.21	n/a
CHAD	-1.18	-1.35	-1.14	-1.11	-0.92	-0.87	-0.96	n/a
CHILE	1.31	1.35	1.41	1.21	1.47	1.39	1.35	1.29
CHINA	-0.53	-0.68	-0.57	-0.49	-0.40	-0.36	-0.22	-0.09

COLOMBIA	-0.22	-0.22	-0.24	-0.44	-0.54	-0.61	-0.73	-0.52
COMOROS	-0.59	-0.84	-0.84	-0.84	-0.85	-1.06	-1.19	n/a
CONGO	-1.06	-1.04	-0.95	-0.97	-1.00	-1.02	-1.22	-0.87
CONGO, DEM. REP.	-1.43	-1.41	-1.38	-1.44	-1.48	-1.60	-1.69	-2.08
COOK ISLANDS	0.66	0.63	0.08	-0.19	-0.19	-0.10	n/a	n/a
COSTA RICA	0.37	0.39	0.44	0.80	0.80	0.85	0.74	0.73
COTE D'IVOIRE	-1.16	-1.24	-1.14	-1.00	-0.86	-0.52	-0.38	0.38
CROATIA	-0.02	0.10	0.06	0.05	0.19	-0.01	-0.30	-0.59
CUBA	-0.26	-0.24	-0.29	-0.30	-0.16	-0.23	-0.04	0.02
CYPRUS	0.83	0.70	0.75	0.94	0.89	0.79	0.82	1.62
CZECH REPUBLIC	0.36	0.42	0.36	0.39	0.35	0.26	0.43	0.58
DENMARK	2.39	2.24	2.42	2.31	2.27	2.18	2.23	2.29
DJIBOUTI	-0.67	-0.68	-0.50	-0.84	-0.68	-0.89	-0.75	n/a
DOMINICA	0.66	0.66	0.61	0.46	0.54	0.44	0.58	n/a
DOMINICAN REPUBLIC	-0.59	-0.65	-0.52	-0.53	-0.43	-0.40	-0.41	-0.37
ECUADOR	-0.75	-0.80	-0.76	-0.79	-1.02	-0.92	-0.83	-0.83
EGYPT	-0.41	-0.44	-0.44	-0.44	-0.34	-0.37	-0.22	0.06
EL SALVADOR	-0.18	-0.35	-0.28	-0.34	-0.55	-0.41	-0.57	-0.84
EQUATORIAL GUINEA	-1.53	-1.54	-1.62	-1.48	-1.49	-1.62	-1.41	-1.05
ERITREA	-0.17	-0.28	-0.23	0.00	0.25	0.66	0.73	n/a
ESTONIA	0.87	0.88	0.93	0.80	0.69	0.62	0.41	-0.02
ETHIOPIA	-0.55	-0.77	-0.67	-0.68	-0.50	-0.48	-0.59	-1.13
FIJI	-0.35	-0.60	-0.09	-0.29	0.09	0.15	0.24	n/a
FINLAND	2.57	2.41	2.54	2.42	2.46	2.34	2.28	2.29
FRANCE	1.44	1.40	1.39	1.47	1.37	1.50	1.50	1.45
FRENCH GUIANA	0.80	0.78	0.77	0.82	0.86	0.92	0.96	n/a
GABON	-0.84	-0.66	-0.69	-0.49	-0.53	-0.60	-0.75	-1.27
GAMBIA	-0.64	-0.71	-0.60	-0.37	-0.51	-0.40	-0.53	0.37
GEORGIA	-0.36	-0.52	-0.75	-0.92	-1.07	-0.90	-0.84	-1.12
GERMANY	1.78	1.92	1.90	2.01	1.99	2.00	2.08	2.08
GHANA	-0.12	-0.41	-0.34	-0.27	-0.37	-0.25	-0.34	-0.50
GREECE	0.39	0.40	0.55	0.58	0.56	0.72	0.68	0.38
GRENADA	0.59	0.66	0.61	0.62	0.70	0.61	0.72	n/a
GUAM	0.80	0.78	0.36	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
GUATEMALA	-0.70	-0.81	-0.53	-0.66	-0.65	-0.58	-0.56	-1.02
GUINEA	-0.96	-0.86	-0.92	-0.83	-0.65	-0.78	-0.80	0.37
GUINEA-BISSAU	-0.99	-1.07	-1.16	-1.05	-0.87	-0.89	-1.13	-1.03
GUYANA	-0.61	-0.57	-0.49	-0.41	-0.44	-0.38	-0.40	-0.33
HAITI	-1.47	-1.47	-1.36	-1.73	-1.70	-1.43	-1.37	-1.03
HONDURAS	-0.78	-0.68	-0.69	-0.71	-0.80	-0.77	-0.65	-1.03
HONG KONG	1.71	1.69	1.59	1.50	1.45	1.31	1.30	1.53
HUNGARY	0.51	0.60	0.67	0.63	0.58	0.69	0.71	0.63
ICELAND	2.46	2.50	2.36	2.38	2.22	2.21	2.01	1.81
INDIA	-0.21	-0.33	-0.37	-0.38	-0.41	-0.33	-0.27	-0.36
INDONESIA	-0.77	-0.87	-0.93	-0.97	-1.17	-1.01	-1.11	-0.55

IRAN	-0.59	-0.50	-0.48	-0.34	-0.30	-0.51	-0.46	-0.90
IRAQ	-1.40	-1.30	-1.47	-1.13	-1.46	-1.45	-1.51	-1.39
IRELAND	1.60	1.69	1.48	1.67	1.61	1.59	1.64	1.85
ISRAEL	0.83	0.77	0.80	0.97	1.04	0.98	1.11	1.47
ITALY	0.31	0.41	0.56	0.75	0.77	0.98	0.72	0.48
JAMAICA	-0.36	-0.47	-0.52	-0.54	-0.50	-0.25	-0.25	-0.37
JAPAN	1.31	1.25	1.16	1.07	1.13	1.24	1.10	1.21
JORDAN	0.38	0.33	0.46	0.29	0.01	0.04	0.13	-0.15
KAZAKHSTAN	-0.92	-0.94	-1.17	-1.10	-1.08	-0.97	-0.89	-0.92
KENYA	-0.97	-1.00	-0.80	-0.86	-1.02	-0.97	-1.13	-1.11
KIRIBATI	0.08	0.22	0.36	0.12	-0.04	-0.22	-0.61	n/a
KOREA, NORTH	-1.69	-1.36	-1.58	-1.97	-1.13	-1.93	-1.86	-0.33
KOREA, SOUTH	0.31	0.47	0.22	0.40	0.33	0.14	0.07	0.52
KOSOVO	-0.63	-0.67	-0.97	-0.89	n/a	n/a	n/a	n/a
KUWAIT	0.67	0.83	0.88	0.92	1.09	1.04	1.11	0.61
KYRGYZSTAN	-1.09	-1.06	-0.98	-0.85	-0.85	-0.89	-0.70	-0.85
LAOS	-1.05	-1.08	-1.01	-0.97	-0.92	-0.90	-0.69	-1.00
LATVIA	0.38	0.37	0.24	0.25	0.07	0.13	0.09	-0.65
LEBANON	-0.57	-0.38	-0.46	-0.46	-0.38	-0.31	-0.24	-0.23
LESOTHO	-0.05	-0.12	-0.21	-0.31	-0.29	-0.17	-0.16	n/a
LIBERIA	-0.85	-1.12	-1.25	-1.21	-1.20	-1.65	-1.76	-1.73
LIBYA	-0.89	-0.87	-0.84	-0.81	-0.82	-0.83	-0.78	-0.97
LIECHTENSTEIN	1.27	1.25	1.31	1.30	1.32	1.39	1.44	n/a
LITHUANIA	0.11	0.22	0.31	0.28	0.25	0.27	0.18	-0.18
LUXEMBOURG	2.01	1.84	2.03	1.89	2.21	2.05	2.03	1.94
MACAO	0.41	0.55	1.35	0.82	-0.06	0.45	0.48	n/a
MACEDONIA	-0.37	-0.43	-0.52	-0.59	-0.76	-0.56	-0.44	-1.05
MADAGASCAR	-0.25	0.03	-0.11	0.11	0.09	-0.07	-0.44	0.37
MALAWI	-0.74	-0.84	-0.82	-0.82	-0.95	-0.45	-0.39	-0.50
MALAYSIA	0.38	0.25	0.31	0.37	0.33	0.39	0.59	0.49
MALDIVES	-0.51	-0.32	-0.15	0.06	-0.13	-0.14	0.11	n/a
MALI	-0.56	-0.36	-0.45	-0.44	-0.31	-0.63	-0.60	-0.33
MALTA	1.19	1.04	1.20	1.23	0.82	0.83	0.55	0.37
MARSHALL ISLANDS	-0.53	-0.44	-0.60	-0.84	-0.95	-0.68	-0.61	n/a
MARTINIQUE	0.80	0.78	0.86	0.82	0.86	0.92	0.96	n/a
MAURITANIA	-0.60	-0.21	-0.17	0.27	0.19	-0.19	-0.23	n/a
MAURITIUS	0.37	0.32	0.29	0.37	0.44	0.40	0.40	0.45
MEXICO	-0.35	-0.40	-0.32	-0.19	-0.31	-0.42	-0.47	-0.39
MICRONESIA	-0.27	-0.28	0.01	-0.36	-0.38	-0.32	-0.25	n/a
MOLDOVA	-0.65	-0.73	-0.96	-0.87	-0.91	-0.73	-0.36	-0.26
MONGOLIA	-0.54	-0.57	-0.43	-0.19	0.06	-0.31	-0.32	0.37
MONTENEGRO	-0.48	-0.51	-0.60	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
MOROCCO	-0.06	-0.11	-0.01	-0.10	-0.08	0.04	0.13	0.22
MOZAMBIQUE	-0.57	-0.61	-0.69	-0.70	-0.71	-0.68	-0.71	-0.39
MYANMAR	-1.68	-1.54	-1.63	-1.36	-1.35	-1.37	-1.37	-1.21

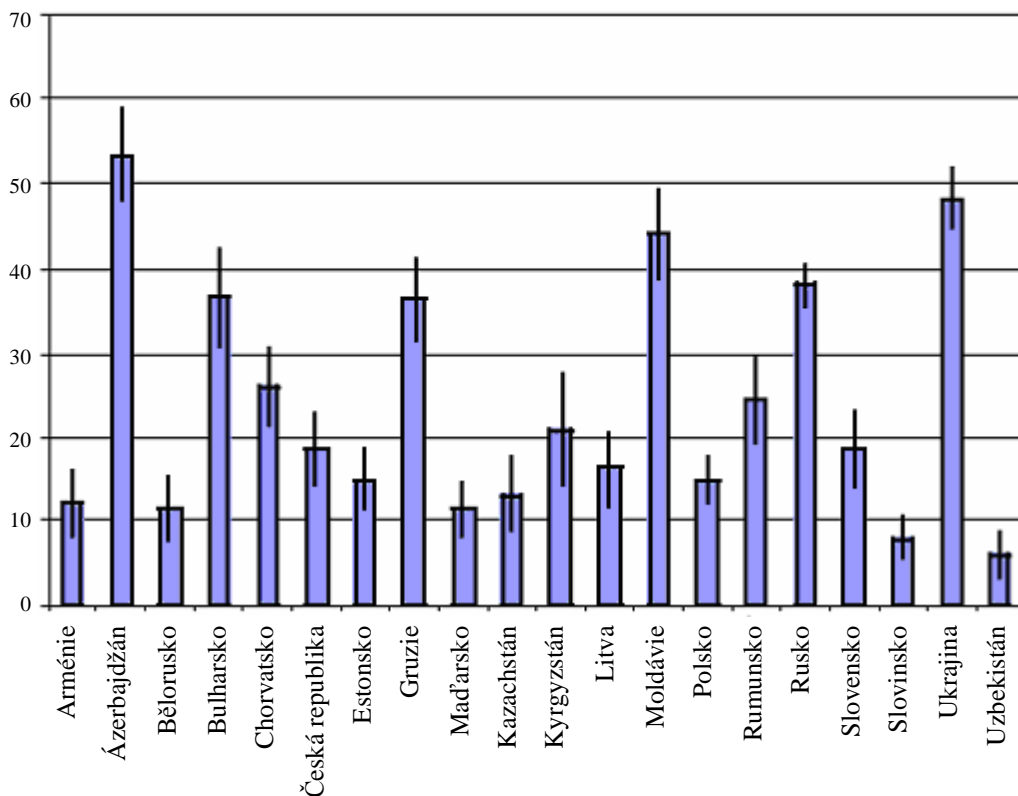
NAMIBIA	0.16	0.05	-0.04	0.06	0.05	0.58	0.69	0.69
NEPAL	-0.75	-0.73	-0.58	-0.23	-0.33	-0.43	-0.36	-0.31
NETHERLANDS	2.05	1.99	2.04	2.08	2.17	2.18	2.22	2.22
NETHERLANDS ANTILES	1.27	1.25	0.59	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
NEW CALEDONIA	-1.33	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	-1.03
NEW ZEALAND	2.38	2.25	2.39	2.33	2.28	2.16	2.21	2.28
NICARAGUA	-0.76	-0.62	-0.34	-0.45	-0.45	-0.94	-0.82	-0.21
NIGER	-0.97	-0.83	-0.89	-1.01	-1.05	-0.96	-1.01	-0.33
NIGERIA	-1.29	-1.23	-1.32	-1.24	-1.37	-1.14	-1.12	-1.25
NORWAY	2.13	2.05	2.10	2.13	2.18	2.14	2.21	2.30
OMAN	0.71	0.69	0.80	0.62	0.95	0.83	0.85	0.06
PAKISTAN	-0.93	-1.03	-1.03	-0.74	-0.83	-0.76	-0.88	-1.04
PANAMA	-0.28	-0.27	-0.12	-0.22	-0.29	-0.31	-0.22	-0.52
PAPUA NEW GUINEA	-1.13	-1.12	-0.97	-0.88	-0.77	-0.78	-0.67	-0.31
PARAGUAY	-1.02	-1.23	-1.21	-1.24	-1.20	-1.19	-1.29	-0.51
PERU	-0.35	-0.49	-0.39	-0.15	-0.28	-0.33	-0.32	-0.14
PHILIPPINES	-0.69	-0.59	-0.54	-0.41	-0.53	-0.50	-0.37	-0.47
POLAND	0.14	0.17	0.16	0.41	0.34	0.48	0.56	0.39
PORTUGAL	1.11	1.15	1.17	1.30	1.32	1.24	1.36	1.57
PUERTO RICO	0.68	1.11	0.96	1.01	1.22	1.18	0.84	1.22
QATAR	0.83	0.82	0.70	0.69	0.88	0.84	0.83	-0.12
REUNION	0.80	0.78	0.95	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
ROMANIA	-0.18	-0.24	-0.26	-0.30	-0.35	-0.34	-0.35	-0.23
RUSSIA	-0.76	-0.78	-0.77	-0.78	-0.92	-0.94	-0.92	-0.84
RWANDA	-0.12	-0.67	-0.57	-0.70	-0.57	-0.71	-0.84	n/a
SAMOA	0.22	0.17	0.11	0.11	0.03	-0.02	-0.09	n/a
SAO TOME AND PRINCIPE	-0.53	-0.81	-0.76	-0.58	-0.29	-0.04	-0.46	n/a
SAUDI ARABIA	0.18	0.24	0.20	0.32	0.51	0.50	0.45	-0.42
SENEGAL	-0.42	-0.25	-0.27	-0.35	-0.14	-0.28	-0.32	-0.42
SERBIA	-0.35	-0.47	-0.51	-0.52	-0.76	-1.08	-1.08	-0.99
SEYCHELLES	0.14	0.12	0.20	0.25	0.38	0.55	0.43	n/a
SIERRA LEONE	-1.22	-1.08	-0.88	-0.88	-0.78	-0.98	-0.91	-1.73
SINGAPORE	2.30	2.25	2.44	2.36	2.33	2.25	2.29	2.25
SLOVAKIA	0.35	0.43	0.43	0.34	0.11	0.16	-0.01	0.40
SLOVENIA	0.92	0.84	0.97	0.84	0.79	0.73	0.72	1.05
SOLOMON ISLANDS	-0.29	0.02	-0.53	-1.27	-1.35	-0.98	-0.61	n/a
SOMALIA	-1.77	-1.60	-1.73	-1.74	-1.13	-1.75	-1.71	-1.73
SOUTH AFRICA	0.56	0.56	0.40	0.34	0.34	0.57	0.58	0.62
SPAIN	1.18	1.34	1.39	1.46	1.42	1.43	1.40	1.08
SRI LANKA	-0.29	-0.30	-0.18	-0.21	-0.21	-0.18	-0.17	-0.27
ST. KITTS AND NEVIS	0.96	0.98	0.23	0.26	0.30	0.09	0.12	n/a
ST. LUCIA	1.13	1.11	0.28	0.26	0.30	0.47	0.12	n/a
ST. VINCENT AND THE GRENADINES	0.96	0.98	0.28	0.26	0.30	0.09	0.12	n/a
SUDAN	-1.12	-1.39	-1.31	-1.26	-1.00	-0.89	-1.00	-1.13

SURINAME	-0.21	0.06	0.33	0.36	0.19	0.42	0.00	-0.33
SWAZILAND	-0.47	-0.61	-0.64	-0.50	-0.29	-0.13	0.01	n/a
SWEDEN	2.24	2.10	2.17	2.21	2.25	2.23	2.23	2.26
SWITZERLAND	2.19	2.13	2.12	2.17	2.17	2.13	2.24	2.20
SYRIA	-0.66	-0.58	-0.59	-0.50	-0.30	-0.61	-0.58	-0.79
TAIWAN	0.53	0.64	0.67	0.66	0.71	0.79	0.83	0.74
TAJIKISTAN	-0.91	-1.07	-1.16	-1.02	-1.03	-1.20	-1.33	-1.74
TANZANIA	-0.37	-0.73	-0.65	-0.88	-1.00	-1.07	-1.07	-1.09
THAILAND	-0.26	-0.22	-0.25	-0.35	-0.34	-0.13	-0.20	-0.39
TIMOR-LESTE	-0.89	-0.79	-0.52	-0.51	-0.53	n/a	n/a	n/a
TOGO	-1.00	-0.76	-0.82	-0.83	-0.65	-0.63	-0.60	-1.03
TONGA	-1.29	-1.29	-0.51	-0.62	-0.72	-0.58	-0.25	n/a
TRINIDAD AND TOBAGO	-0.15	0.02	0.03	0.06	-0.06	0.14	0.29	0.87
TUNISIA	0.20	0.03	0.38	0.42	0.45	0.12	0.15	-0.10
TURKEY	0.06	-0.05	-0.20	-0.24	-0.43	-0.19	-0.24	0.01
TURKMENISTAN	-1.28	-1.32	-1.36	-1.13	-1.19	-1.03	-1.05	-1.52
TUVALU	-0.07	-0.09	0.56	-0.72	0.13	0.11	n/a	n/a
UGANDA	-0.71	-0.87	-0.80	-0.77	-0.98	-0.96	-0.86	-0.54
UKRAINE	-0.67	-0.62	-0.92	-0.90	-0.98	-1.00	-1.08	-0.82
UNITED ARAB EMIRATES	1.16	1.12	1.33	1.18	1.16	0.83	0.75	0.13
UNITED KINGDOM	1.86	1.94	1.99	2.08	2.10	2.13	2.12	2.21
UNITED STATES	1.30	1.57	1.76	1.74	1.90	1.77	1.70	1.75
URUGUAY	0.80	0.82	0.64	0.73	0.77	0.76	0.79	0.43
UZBEKISTAN	-1.02	-1.17	-1.14	-1.07	-1.02	-0.96	-1.02	-1.05
VANUATU	0.20	0.26	-0.62	-0.64	-0.79	-0.85	-0.25	n/a
VENEZUELA	-1.05	-1.01	-0.99	-1.08	-0.97	-0.59	-0.84	-0.83
VIETNAM	-0.66	-0.76	-0.79	-0.63	-0.69	-0.72	-0.65	-0.67
VIRGIN ISLANDS	0.80	0.78	0.63	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
WEST BANK GAZA	-1.09	-0.99	-0.48	-0.95	-0.93	-0.96	-0.95	n/a
YEMEN	-0.60	-0.64	-0.82	-0.67	-0.69	-0.66	-0.59	-0.29
ZAMBIA	-0.78	-0.81	-0.88	-0.85	-0.95	-0.90	-0.86	-1.04
ZIMBABWE	-1.36	-1.28	-1.29	-1.19	-1.21	-0.93	-0.42	-0.17

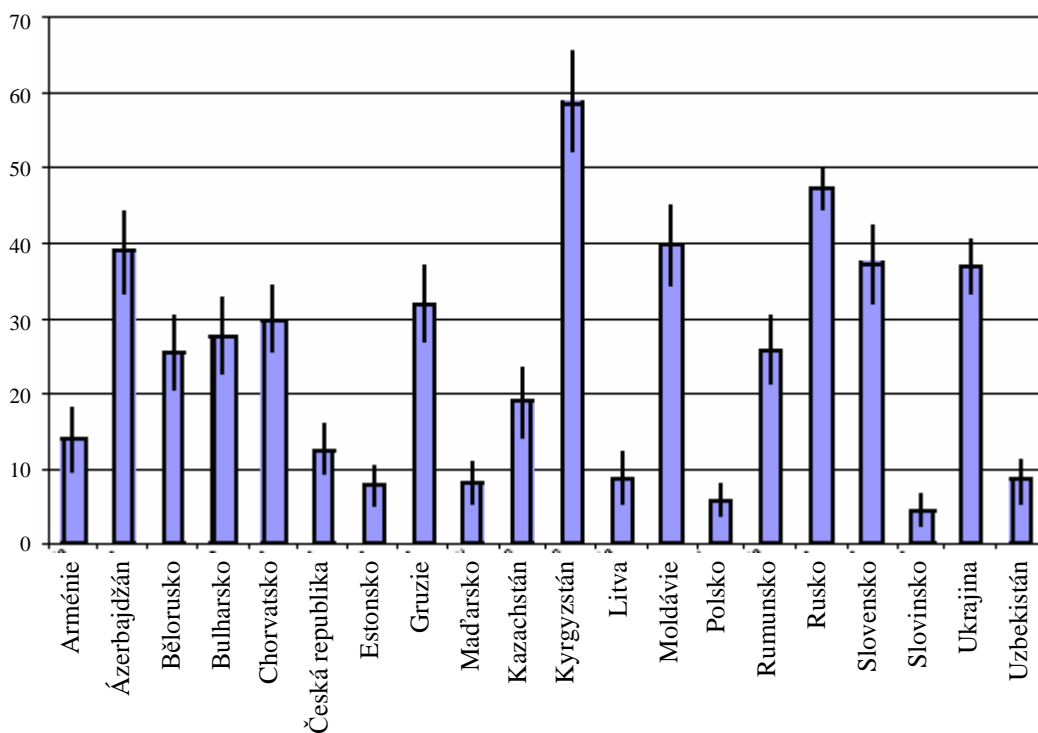
Zdroj: *Governance Matters VI: aggregate and Individual Governance Indicators 1996–2006* [online]. World Bank. Červenec 2007 [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na Internetu: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=999979, upraveno

Hodnoty zjetí státu podle Průzkumu podnikatelského prostředí a výkonnosti podniků provedeném v roce 1999

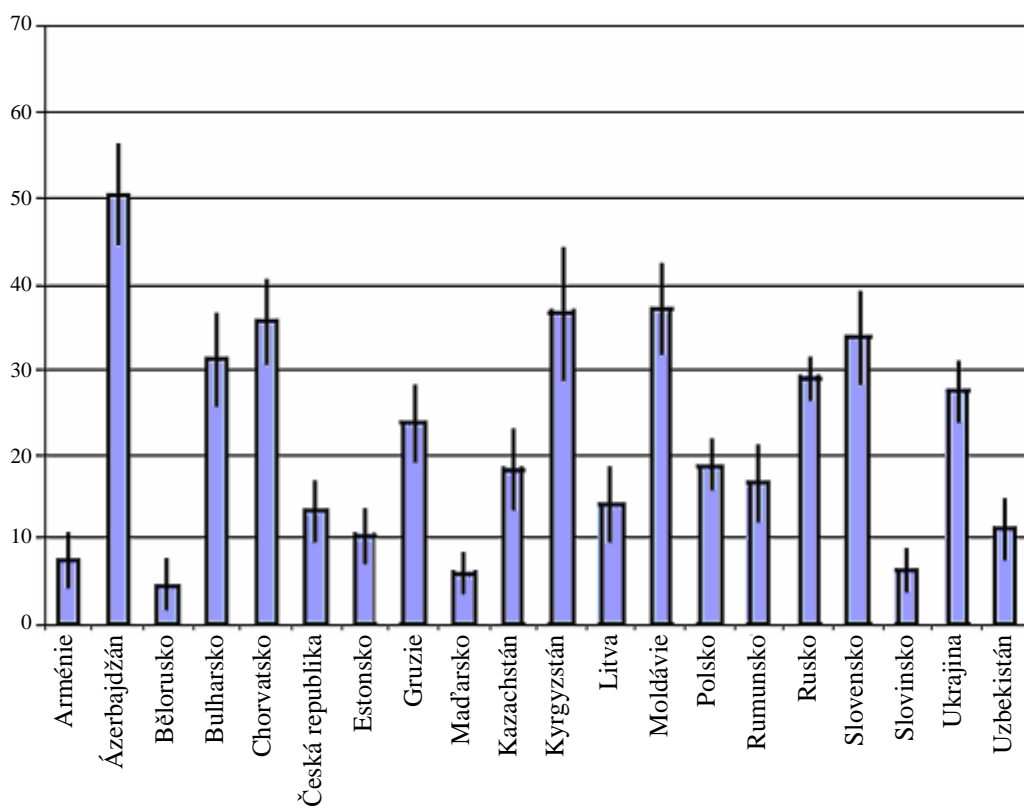
Graf č. 1 Legislativní zjetí: prodej parlamentních hlasování na zákonech k soukromým zájmům, prodej dekretů prezidenta k soukromým zájmům

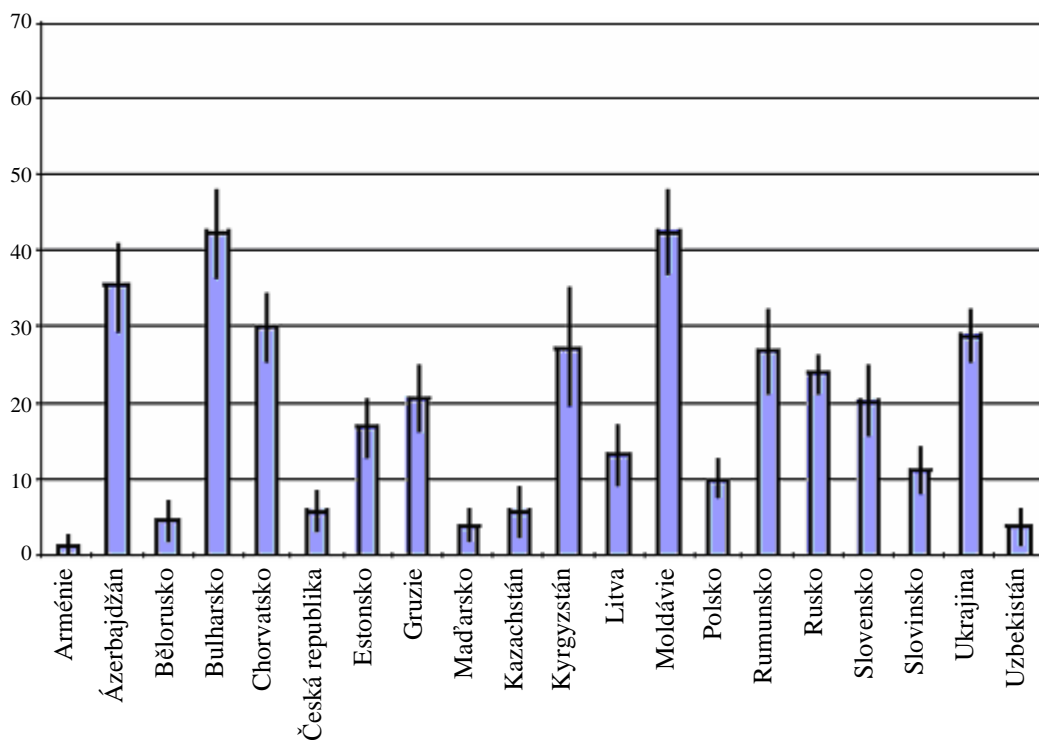
Graf č. 2 Zjetí centrální banky: její nesprávné zacházení z fondy

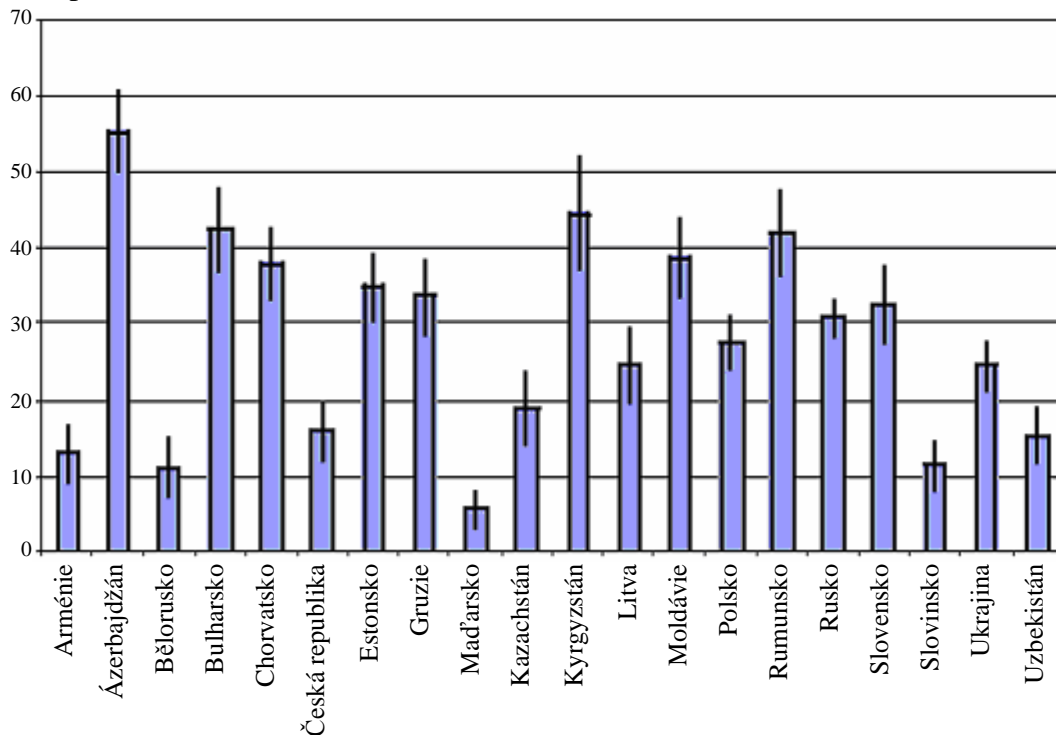
Graf č. 3 Zákonné zajištění: prodej soudních rozhodnutí v trestních a arbitrážních případech

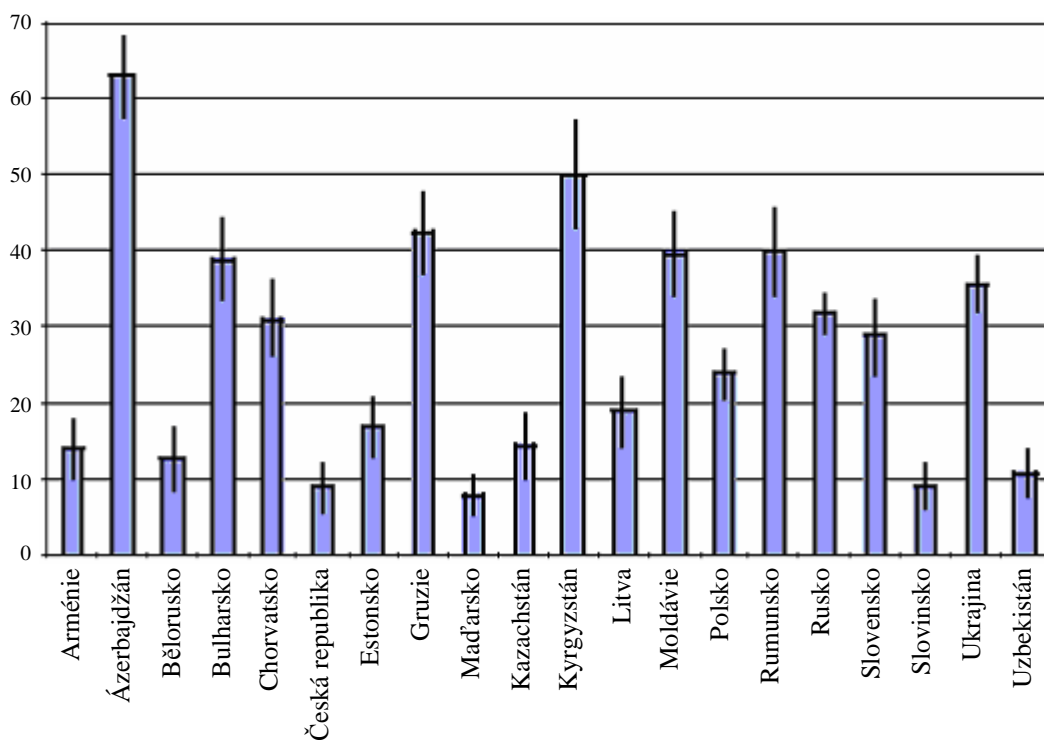
Graf č. 4 Neprůhledné politické stranické financování: příspěvky placené soukromými zájmy politickým stranám a na volební kampaně

Graf č. 5 Nepotismus

Graf č. 6 Úplatky zaplacené veřejným úředníkům za účelem vyhnout se daním a předpisům

Zdroje grafů č. 1 – 6: *Measuring Governance, Corruption, and State Capture, 2000* [online]. Hellman J. S. a kol. Duben 2000 [cit. 2. 4. 2006]. Dostupné na internetu: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/0,,contentMDK:20713499%7EmenuPK:1976979%7EpagePK:64168445%7EpiPK:64168309%7EtheSitePK:1740530,00.html>, upraveno.

Poznámka ke grafům č. 1 – 6: Hodnoty v grafech zobrazují procentuální podíl firem hodnotících dopad korupce na jejich podnik v jednotlivých dimenzích jako významný nebo velmi významný. Respondenti hodnotili dopad korupce na jejich podnik v kategoriích – žádný, malý, významný a velmi významný dopad.